

ISSN 1513-1145

ปีที่ 11 ฉบับที่ 11 ตุลาคม 2552

วิทยาการจัดการบริหาร
Management Science Review

คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วิทยาการจัดการปริทรรศน์

Management Science Review

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมการพัฒนาวิชาการและวิจัยแก่ชุมชนและท้องถิ่น
2. เพื่อเผยแพร่ผลงานทางวิชาการและวิจัยของอาจารย์
นักศึกษา บุคคลทั่วไป คณะวิทยาการจัดการและอื่น ๆ

เจ้าของ

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
โทรศัพท์ 0-3532-2085 โทรสาร 0-3532-2085

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ลำยอง ปลั่งกลาง

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ลำยอง ปลั่งกลาง

อ.พรชวรพรรณ สุขสมวัฒน์

นางสาวเวณูกา รักขอบ

คอมพิวเตอร์กราฟิก

นางสาวเวณูกา รักขอบ

บทบรรณาธิการ

ต้องขออภัยสมาชิกผู้ติดตามวารสาร “วิทยาการจัดการปริทรรศน์” ของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่ไม่ได้จัดพิมพ์ฉบับประจำปี 2551 ทั้งนี้เพราะข้อจำกัดของงบประมาณ และมีห้องสมุดจากหลายมหาวิทยาลัย ได้ติดตามทวงถามมา คณะวิทยาการจัดการ จึงตัดสินใจจัดทำเป็นวารสารอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับฉบับที่ 11 ในปี 2552 นี้ โอกาสต่อไป จะพยายามจัดพิมพ์ตามปกติ และนำลงในเว็บไซต์ของคณะด้วย (www.management.aru.ac.th)

สำหรับฉบับนี้ จะเป็นบทความจากงานวิจัยของคณาจารย์ นักศึกษา และบัณฑิตของคณะวิทยาการจัดการ เพื่อเผยแพร่เป็นความรู้และแสดงศักยภาพของบุคลากรของคณะ และมีบทความที่ได้รับความอนุเคราะห์จากคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รังสิต รวมทั้ง เกร็ดเก็บตกเล็กน้อยจากอาจารย์ นามปากกา “ต๋อยน้อย” และส่วนการประชาสัมพันธ์ของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ในตอนท้ายด้วย

จึงหวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านครบทุกรส

บรรณาธิการ

สารบัญ

การสำรวจความต้องการฝึกอบรมของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อภิชาติ พานสุวรรณ และ พรรษวรรณ สุขสมวัฒน์.....	1
การศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นต่อปัจจัยการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นาตยา เกตุสมบูรณ์.....	9
ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการประเมินการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา ชุตินา นิ่มนวล.....	18
ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา วันทนา เนาว่าวัน.....	26
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานบริษัท คาร์ตัน ออปติคัล (สยาม) จำกัด รัศมี จอประยูร.....	33
การศึกษาโอกาสทางการตลาดของผลิตภัณฑ์กับแปรรูปบรรจุกระป๋องของชุมชน บ้านห้วยจรเข้ ตำบลบ่อตา โล่ อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปราณี ต้นประยูร และ ยูพา สังข์เนตร.....	39
การศึกษาติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต ระดับปริญญาตรี รุ่นปีการศึกษา 2545 คณะวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อัจฉราพร แปลนนาค และ วาสนา เฟื่องฟู.....	46
ความคิดเห็นของญาติเด็กและเยาวชนต่อการบริหารจัดการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด พระนครศรีอยุธยา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา กาญจนา ลูติเจริญศักดิ์.....	60
ความต้องการเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอพระนครศรีอยุธยา พรรษวรรณ สุขสมวัฒน์ และ อภิชาติ พานสุวรรณ.....	69

การสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา

กรมการพัฒนาชุมชน.....77

เกร็ดน่าสนใจ

- บทความ : ยามเช้าที่เจ้าพรหม
ตุ้ยไต้

.....

- โพสต์รื่องานวิจัย เรื่อง การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กรณีศึกษา : ผู้นำ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาศิลปการช่าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
รองศาสตราจารย์คำของ ปลั่งกลาง และคณะ

.....

- โบรชัวร์ประชาสัมพันธ์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

.....

การสำรวจความต้องการฝึกอบรมของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

¹อภิชาติ พานสุวรรณ
²พรรษวรรณ สุขสมวัฒน์

บทคัดย่อ

งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นและศึกษาความต้องการต่อหลักสูตรการฝึกอบรมขององค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ข้าราชการประจำ, ข้าราชการการเมืองและลูกจ้าง กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 323 ตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น (Multistage Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31 – 35 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี วุฒิการศึกษาที่จบบริหารธุรกิจ ประสบการณ์ทำงาน 6 – 10 ปี ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบันไม่เกิน 5 ปี ตำแหน่งงานเป็นข้าราชการประจำ และตำแหน่งปัจจุบันคืองานคลัง ในส่วนของปัญหาและอุปสรรคในการทำงานโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยหัวข้อที่เป็นปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด คือ การปฏิบัติงานด้านทักษะคอมพิวเตอร์

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการในการฝึกอบรมอยู่ในระดับปานกลาง เห็นว่าการฝึกอบรมมีความสำคัญต่อการนำไปใช้กับงานในหน้าที่ในระดับมาก ระยะเวลาที่เหมาะสมในการฝึกอบรมคือ 1 วัน โดยมีช่วงเวลาที่เหมาะสม คือ เดือนตุลาคม – เดือนธันวาคม ค่าใช้จ่ายต่อคนในการฝึกอบรมในแต่ละครั้ง คือ 1,001 – 2,000 บาท ซึ่งผู้ออกค่าใช้จ่าย คือ องค์กรที่สังกัดออกให้ทั้งหมด วิทยากรในการฝึกอบรมในแต่ละครั้งควรมีจำนวน 3 คน และควรเป็นผู้เชี่ยวชาญจากทั้งภายในและภายนอกองค์กรร่วมกัน ในส่วนของความสนใจที่จะเข้าร่วมการฝึกอบรมที่จัดโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏฯ จัดขึ้นอยู่ในระดับมาก หลักสูตรการฝึกอบรมที่สนใจ คือ คอมพิวเตอร์เพื่อการใช้งาน รองลงมาคือ การบริหารความขัดแย้ง ศิลปะในการบังคับบัญชา ภาวะผู้นำ และบัญชีการเงิน ตามลำดับ

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Abstract

The purpose of this research were to study opinions and needs for essential curricula on short course training of the personnel at the sub-district administration organizations on Phranakorn Si Ayutthaya. The populations were government officers, and employees at the sub- district administration organizations on Phranakorn Si Ayutthaya. The sampling were 323 samples. Multistage sampling was employed. The instrument was a questionnaire. Statistical analysis was performed employing frequency, percentage, mean and standard deviation.

The findings indicated that most participants were female, aging during 31 – 35 years old, obtaining bachelor's degrees or higher in Business Administration, had worked for 6 – 10 years, and had worked in the positions not more than 5 years. They were government officers, and their positions were in the Financial Department. High levels of the problems and obstacles were found in the performance as a whole, but the highest levels of issues were indicated on skills towards computer operation.

Moderate levels of the participants' needs for short course training were found. They thought that short course training was essential in high levels. Duration of training should be one day. The suitable time should be during October to December. The expenses should be 1,001 – 2,000 baths per person. The organizations should pay for all the tuitions. Three trainers should be provided in a course, employing the scholars from both inside and outside the organizations. High levels of their interests were revealed on the curricula provided by Rajabhat Universities. The most interesting curricula were in computer operation, and the others were management of conflicts, arts of leadership, and financial accounting.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองของไทยตามระบอบประชาธิปไตยได้มีการจัดระเบียบการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พุทธศักราช 2534 ซึ่งได้แบ่งการบริหารราชการออกเป็นสามส่วน คือ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนี้เป็นการจัดรูปแบบการปกครองที่ยึดหลักการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง ทำให้ปัญหาของแต่ละท้องถิ่นได้รับการปรับปรุง แก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของท้องถิ่น ส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นได้ดูแลรับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง เป็นพื้นฐานของคนในท้องถิ่นในการจัดการดูแลและแก้ไขปัญหาในระดับชาติ อำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการศึกษาจึงเป็นหน้าที่หนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบล จัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐแต่หน้าที่นี้ยังเป็นจุดอ่อนขององค์การบริหารส่วนตำบลเนื่องจากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่องค์การบริหาร โดยภาพรวมแล้วจะมีปัญหาขาดความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน ไม่เข้าใจระเบียบ ข้อบังคับขององค์การบริหารส่วนตำบลการทำงานยังจำกัดอยู่แต่ในเรื่องโครงสร้าง

พื้นฐานของท้องถิ่น ทำให้ไม่สามารถดำเนินการในการส่งเสริมการศึกษาเท่าที่ควรประกอบกับจำนวนรายได้ของแต่ละองค์การบริหารส่วนตำบลมีจำนวนไม่เท่ากันทำให้ขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านต่าง ๆ ลดลงด้วย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีกระบวนการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น โดยกระบวนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ จะเห็นได้จากบันทึกข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางวิชาการระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับนโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นตามกฎหมายและนโยบายของรัฐบาล เป็นต้น

การฝึกอบรม เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างด้านความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ตลอดจนทัศนคติที่ดีในการทำงานให้แก่บุคลากรในหน่วยงานนั้น การฝึกอบรมในหน่วยงานนั้นมีความต้องการในการที่จะให้บุคลากรในหน่วยงานทราบถึงสภาพปัญหาของหน่วยงาน หน่วยงานต่างๆ จะเพิ่มพูนประสิทธิภาพของงานหรือแก้ไขปัญหาการหย่อนสมรรถภาพของบุคลากรได้เพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับว่าหน่วยงานนั้นได้จัดการฝึกอบรมให้กับบุคลากรและพัฒนาบุคลากร ได้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของแต่ละแผนกหรือไม่ การจัดฝึกอบรมที่มีประสิทธิภาพนั้นมีกระบวนการฝึกอบรม 4 ขั้นตอน คือ การสำรวจความต้องการในการฝึกอบรม การจัดทำโครงการฝึกอบรม การบริหาร โครงการฝึกอบรม และการประเมินผลการฝึกอบรมและการที่จะตัดสินใจว่าจะอะไรคือความจำเป็นของการฝึกอบรมนั้น ฝ่ายบุคคลในองค์กรจะเป็นผู้วิเคราะห์จากการศึกษาความต้องการของแต่ละหน่วยงาน และผู้รับผิดชอบในโครงการหรือหัวหน้าโครงการฝึกอบรมจะเป็นผู้หาความจำเป็นหรือความต้องการในการฝึกอบรม เช่น ความจำเป็นในการฝึกอบรมของหน่วยงานเกิดจากบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหาร ความจำเป็นในการฝึกอบรมเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานขององค์กรนั้นๆ เป็นต้น

เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรดังกล่าว ทางผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นสำรวจเพื่อนำเสนอหลักสูตรในการฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพ ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มากขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความต้องการศึกษาถึงความต้องการหลักสูตรฝึกอบรม ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อให้มหาวิทยาลัยฯ หรือหน่วยงานอื่นที่สนใจนำไปเป็นข้อมูลในการจัดการฝึกอบรมแก่ผู้ที่อยู่ในหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลได้ตรงตามความต้องการของผู้ฝึกอบรมให้มากที่สุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อหลักสูตรการฝึกอบรม
2. เพื่อศึกษาความต้องการต่อหัวข้อของหลักสูตรการฝึกอบรม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นต่อหลักสูตรการฝึกอบรม
2. ทำให้ทราบความต้องการต่อประเภทของหลักสูตรการฝึกอบรม
3. องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากรได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการและมีประสิทธิภาพ
4. สามารถนำเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดทำพัฒนาบุคลากรประจำปีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของประชากร คือ บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ฝ่ายบริหาร, สภาอบต. และส่วนราชการ อบต. ละ 14 ตำแหน่ง ประกอบด้วย นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล, รองนายกองจัดการบริหารส่วนตำบล, เลขานุการนายกองจัดการบริหารส่วนตำบล, ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, เลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล, สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล, สำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล, ส่วนการคลัง, ส่วนโยธา, ส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม, ส่วนสวัสดิการสังคม, ส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและส่วนส่งเสริมการเกษตรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีจำนวน อบต. ทั้งหมด 131 แห่ง ทำให้ได้ตำแหน่งงานทั้งหมด 1,834 ตำแหน่ง
2. ขอบเขตของเนื้อหา เป็นการศึกษาความคิดเห็นต่อหลักสูตรการฝึกอบรมและความต้องการต่อประเภทของหลักสูตรการฝึกอบรมขององค์การบริหารส่วนตำบล
3. ขอบเขตของระยะเวลา การทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาในการศึกษาวิจัยภายใน 1 ปี คือ ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2549 – 30 กันยายน 2550

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การฝึกอบรม** หมายถึง กิจกรรมในการที่จะพัฒนาตัวของบุคคลที่ปฏิบัติงานภายในองค์กร โดยวิธีการต่างๆ ทั้งภายในสถานที่ทำงานและนอกสถานที่ทำงานเพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลให้มีทัศนคติและพฤติกรรมสู่การทำงานที่ประสบผลสำเร็จและเป็นคนที่มีคุณภาพ มีศักยภาพเพิ่มขึ้น
2. **การวิเคราะห์หาความต้องการฝึกอบรม** หมายถึง การพิจารณาจัดทำโครงการฝึกอบรม การวิเคราะห์หาความต้องการในการฝึกอบรม ซึ่งอาจได้มาจากพิจารณาแนวโน้มกำลังคน การพิจารณาความเหมาะสมจากแผนงานที่มีอยู่ การสำรวจความคิดเห็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน จากการวิเคราะห์งาน และข้อมูลโดยรวมเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ควรจะได้รับเปลี่ยนแปลง
3. **หัวข้อของหลักสูตรฝึกอบรม** หมายถึง เรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้และทักษะที่ใช้ในการปฏิบัติงาน
4. **ความคิดเห็นต่อหลักสูตรการฝึกอบรม** หมายถึง ความคิดเห็นต่อหลักสูตรการฝึกอบรมในด้านความต้องการ, ความสำคัญต่อการนำไปใช้ประโยชน์, ระยะเวลาที่เหมาะสม, ช่วงเวลาที่เหมาะสม, ค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม, วิทยากรที่ต้องการ เป็นต้น

5. **บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล** หมายถึง บุคคลที่มีบทบาทรับผิดชอบปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในทุกตำแหน่งที่ปรากฏในโครงสร้างองค์กร

วิธีดำเนินการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ บุคลากรขององค์การบริหารส่วนตำบลตามโครงสร้างองค์กรซึ่งประกอบไปด้วย 14 ตำแหน่งงาน จำนวนทั้งหมด 131 อบต. ทำให้ได้ตำแหน่งงานทั้งหมด 1,834 ตำแหน่ง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบล สุ่มอย่างง่ายจากตาราง Krejcie Morgan ได้ 323 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่นำมาใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างโดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างเป็นประเด็นคำถามได้ 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, วุฒิการศึกษาที่จบ, ประสบการณ์ทำงาน, ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน, ตำแหน่งงานและตำแหน่งปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้, ด้านทักษะที่ใช้ในการปฏิบัติงานและด้านทัศนคติ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อหลักสูตรการฝึกอบรม ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการฝึกอบรม, ความสำคัญของการฝึกอบรม, ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม, ค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการฝึกอบรม, วิทยากรที่ฝึกอบรมและความสนใจเข้าร่วมการฝึกอบรมกับมหาวิทยาลัยฯ

ส่วนที่ 4 หัวข้อหลักสูตรการฝึกอบรม

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำรวจรายชื่อพร้อมที่อยู่ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 131 แห่ง จากองค์การบริหารส่วนจังหวัด หลังจากนั้นโทรศัพท์ประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 131 แห่ง เพื่อขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม ใช้การจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ทั้งหมด แล้วติดตามรอรับแบบสอบถามคืน ภายใน 1 เดือน หลังจากรับแบบสอบถาม ถ้ายังไม่ได้รับคืนให้มีการโทรศัพท์ติดตามอีกครั้งหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อหลักสูตรการฝึกอบรมและประเภทของหลักสูตรการฝึกอบรม ใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ในการแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ในรูปตาราง

2. การวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานใช้ค่าสถิติเชิงปริมาณ ในการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในรูปตาราง

ผลการดำเนินงาน

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31 – 35 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรี วุฒิ การศึกษาที่จบคือบริหารธุรกิจ มีประสบการณ์ทำงาน 6 – 10 ปี และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบันไม่ เกิน 5 ปี ตำแหน่งงานเป็นข้าราชการประจำ และตำแหน่งปัจจุบันคือเจ้าหน้าที่ในสำนักงานปลัด

2. ด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยหัวข้อที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในด้านความรู้ที่มากที่สุด คือ ความรู้ที่มีตรงกับงานในหน้าที่ หัวข้อที่เป็น ปัญหาและอุปสรรคในด้านทักษะที่ใช้ในการปฏิบัติงานมากที่สุด คือ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และหัวข้อที่เป็น ปัญหาและอุปสรรคในด้านทัศนคติมากที่สุด คือ ทัศนคติต่อสถานที่

3. ด้านความคิดเห็นต่อหลักสูตรการฝึกอบรม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในภาพรวมอยู่ในระดับปาน กลาง คิดเป็นร้อยละ 47.5 เห็นว่าการฝึกอบรมมีความสำคัญต่อการนำไปใช้กับงานในหน้าที่ในระดับมาก คิดเป็น ร้อยละ 60.6 ระยะเวลาที่เหมาะสมในการฝึกอบรมคือ 1 วัน คิดเป็นร้อยละ 31.5 ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการจัด ฝึกอบรม คือ ระหว่างเดือนตุลาคม – เดือนธันวาคม คิดเป็นร้อยละ 35.8 ค่าใช้จ่ายต่อคนในการฝึกอบรมในแต่ละ ครั้ง คือ 1,001 – 2,000 บาท ผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม คือ องค์กรที่สังกัดออกให้ทั้งหมด คิดเป็นร้อย ละ 93.5 วิทยากรในการฝึกอบรมในแต่ละครั้งควรมีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 41.9 โดยวิทยากรที่ฝึกอบรม ควรเป็นผู้เชี่ยวชาญจากทั้งภายในและภายนอกองค์กรร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 75.2 และมีความสนใจที่จะเข้าร่วม การฝึกอบรมที่จัดโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 48.6

4. ด้านประเภทของหลักสูตรการฝึกอบรม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สนใจหลักสูตรการฝึกอบรมในเรื่องคอมพิวเตอร์เพื่อการใช้งาน คิดเป็น ร้อยละ 49.8 รองลงมาคือ การบริหารความขัดแย้ง คิดเป็นร้อยละ 48.4 ศิลปะในการบังคับบัญชา คิดเป็นร้อยละ 44.1 ภาวะผู้นำ คิดเป็นร้อยละ 38.5 และบัญชีการเงิน คิดเป็นร้อยละ 35.4

5. ด้านข้อเสนอแนะในการฝึกอบรม

1. เรื่องการจัดการหลักสูตร สรุปได้ว่า หัวข้อการฝึกอบรมและเนื้อหาควรเป็นหลักสูตรในงาน ที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานในปัจจุบันได้ ค่าใช้จ่ายและระยะเวลาต้องมีความเหมาะสมกับหลักสูตร ฝึกอบรม

2. เรื่องวิทยากร สรุปได้ว่า วิทยากรควรเป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสายงานที่บรรยาย หรือที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่บรรยาย ควรมีประสบการณ์ในเรื่องที่บรรยายสามารถแลกเปลี่ยนแนะนำให้กับผู้เข้ารับ การฝึกอบรม และมีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการฝึกอบรม

3. เรื่องสถานที่ สรุปได้ว่า ควรเป็นสถานที่ที่อยู่ภายในจังหวัดของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เดินทางสะดวก ควรจัดคนออกสถานที่ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบทุกด้าน เช่น ที่พัก อาหาร สถานที่ฝึกอบรม สิ่ง

บันเทิง สถานที่จัดครถ บรรยากาศในการฝึกอบรม และบรรยากาศไม่แออัด บรรยากาศน่าอบรม มีอาหารว่างในราคาที่เหมาะสม

การนำผลงานไปใช้ประโยชน์

1. เพื่อให้ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลได้นำข้อมูลไปใช้ในการจัดทำแผนในการพัฒนาบุคลากรบุคคลได้ตรงความต้องการเพิ่มศักยภาพในด้านการทำงานของบุคลากรทุกปี และจัดการฝึกอบรมความรู้ที่ใช้ในการทำงานต่างๆ ได้ตรงกับความต้องการซึ่งจะทำให้สามารถแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานได้ พร้อมทั้งฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนทัศนคติในการทำงานของบุคลากร โดยการประสานงานกับสถาบันการศึกษาเพื่อจัดฝึกอบรม
2. เพื่อให้ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลได้นำข้อมูลไปใช้ในการจัดสรรงบประมาณในการเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อให้ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลใช้แผนพัฒนาบุคลากรเป็นเครื่องมือในการติดตามกระบวนการพัฒนาทรัพยากรบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาความคิดเห็นในด้านความต้องการในการฝึกอบรม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการในการฝึกอบรมในระดับปานกลาง เนื่องจากส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามเป็นข้าราชการประจำ ซึ่งองค์การจะต้องใช้มาตรการต่างๆ เพื่อสรรหาบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่งงาน และให้ได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการดำเนินงานขององค์การสามารถดำเนินต่อไปได้ด้วยดี และมีระดับวุฒิการศึกษาปริญญาตรี ซึ่งความรู้ที่มีเพียงพอต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ จึงอาจไม่เห็นความจำเป็นในการฝึกอบรม และเนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ที่มีอายุเฉลี่ย 31 – 35 ปี ในระดับนี้ส่วนใหญ่มีครอบครัว จึงน่าจะมีภาระในการเลี้ยงดูบุตรเพิ่มขึ้น นอกจากนี้อาจจะยังไม่สะดวกในการเดินทางและพักผ่อนด้วย

จากผลการศึกษาความคิดเห็นในด้านเกี่ยวกับความสนใจที่จะเข้าร่วมการฝึกอบรมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความต้องการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากและต้องการใช้ระยะเวลาฝึกอบรม 1 วัน เพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นมหาวิทยาลัยที่อยู่ในตัวเมือง และองค์การบริหารส่วนตำบลก็เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงสามารถเดินทางไปกลับได้สะดวก ในด้านประเภทหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามสนใจ คือ หลักสูตรคอมพิวเตอร์เพื่อการใช้งาน เพราะผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังขาดทักษะทางด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในด้านทักษะการใช้คอมพิวเตอร์มากที่สุด

ด้านประเภทหลักสูตรฝึกอบรมที่สนใจ มีหลักสูตรฝึกอบรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดไม่สนใจเข้ารับการฝึกอบรมเลย ได้แก่ กิจกรรมเสนอแนะ, เทคนิคการสอน, การเกษตร, การธนาคาร, สหกรณ์, SML และ SME เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีตำแหน่งงานเป็นข้าราชการประจำ โดยลักษณะงานไม่ได้อยู่ในกิจกรรมที่ต้องพัฒนาท้องถิ่นซึ่งเป็นหน้าที่ของข้าราชการการเมืองเป็นหลัก

เอกสารอ้างอิง

- จงกลนี ชูติมาเทวินทร์ (2544). การฝึกอบรมเชิงพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ. กรมสุขภาพจิต.
- ชุมศักดิ์ อินทรลักษณ์ (2531). การบริหารงานบุคคลในองค์การทางการศึกษา. ปัตตานี:
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2546). การจัดการทรัพยากรทรัพยากรบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- เบญจพร ลัทธิดช (2544). ความคิดเห็นของนักบริหารระดับสูงต่อหลักสูตรฝึกอบรมของ สถาบันพัฒนา
ข้าราชการพลเรือน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
อาชีวศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- เพ็ญจันทร์ สังข์แก้ว. (2544). การบริหารฝึกอบรม. นครสวรรค์: ริมปิงการพิมพ์.
- ศิดา หอมกลิ่นเดช. (2544). การศึกษาปัญหาในการจัดการฝึกอบรมและความต้องการฝึกอบรมของวิทยากร: กรณี
วิเคราะห์ส่วนการฝึกอบรม องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาไฟฟ้า ภาควิชาครุศาสตร์ไฟฟ้า บัณฑิตวิทยาลัย สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- องค์การบริหารส่วนตำบล. พฤศจิกายน 2551, online: <http://www.tambol.com/tambol/manager1.asp>
- อนุชา เฟื่องสุวรรณ (2549). การศึกษาความต้องการฝึกอบรมเพื่อการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการสำหรับการ
รองรับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่: กรณีศึกษาข้าราชการพลเรือนสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจมหาวิทยาลัยบูรพา.
-

การศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น ต่อปัจจัยการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

¹ นาคยา เกตุสมบุญ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นต่อปัจจัยการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมากำหนดแผนงาน โครงการ และกลยุทธ์ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยการยกระดับปัจจัยการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น ซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้ การสร้างงานอาชีพให้แก่ชุมชนในท้องถิ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามากยิ่งขึ้น และยังเป็น การเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดให้ยั่งยืนอีกด้วย โดยการศึกษาครั้งนี้ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น จำนวน 200 คน เป็นเพศชาย 104 คน เพศหญิง 96 คน ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี และเป็นกลุ่มนักศึกษา ลำดับรองลงมาคืออาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/บริษัท มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (ต่อครอบครัว) สูงสุด คือ ประมาณ 200,000 เยน

ในการเดินทางมาท่องเที่ยวของชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่นิยมเดินทางโดยรถไฟ และรถโค้ช โดยใช้เวลาในการหยุดพักผ่อนประจำปี ประมาณ 30 วัน การเดินทางมากับกลุ่มเพื่อนและครอบครัว สำหรับการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น มีระยะเวลาในการทำจำนวน 1-2 วัน นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่เดินทางในช่วงเดือนตุลาคม - ธันวาคม และมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาเพื่อทัศนศึกษาเป็นลำดับสูงสุด รองลงมาเพื่อการพักผ่อน โดยได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวจากนิตยสารการท่องเที่ยว และจากเพื่อนหรือญาติมิตรตามลำดับ

ผลสำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นต่อปัจจัยการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า สิ่งแรกที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นต้องการ คือ ด้านแหล่งท่องเที่ยว เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และวัฒนธรรมสืบทอดอันยาวนาน ความต้องการลำดับรองลงมา คือ ด้านความปลอดภัย โดยขอให้มีระบบความปลอดภัยในที่พัก โรงแรม นอกจากนี้ยังมีความต้องการด้านโครงสร้างพื้นฐาน/ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการคมนาคม มีการเดินทางที่สะดวกสบาย ด้านประชาสัมพันธ์ มีความต้องการให้เผยแพร่และประชาสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น เช่น ทางอินเทอร์เน็ต ด้านภาพลักษณ์การท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความต้องการเห็นความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ที่สำคัญ รวมทั้งมีความต้องการด้านการบริการร้านอาหารที่ดี เนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับอาหารที่มีรสชาติดี และอร่อย สำหรับด้านที่พัก โรงแรม นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริการที่พักที่ได้มาตรฐาน และด้านการให้บริการ

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ของสถานบันเทิง เช่น คาราโอเกะ ไนต์คลับ ดิสโก้เทค ที่จัดเตรียมไว้บริการด้วยความทันสมัย และมีความสะอาด ควบคู่ไปด้วย

Abstract

The objectives of the study aim to investigate the opinion of Japanese tourists towards tourism factors of Phranakhon Si Ayutthaya province and to explore the suggestions of Japanese tourists for improving the tourism factors of Phranakhon Si Ayutthaya province. The data were collected by using the questionnaires. A total of sample was 200 Japanese tourists. The respondents were 104 males and 96 females. The majority of repondents' age was between 21 – 30 years. Most of them were students and secondly were government officers, state enterprise's employees and company's employees in subsequently. The average monthly incomes of family's tourists were less than 200,000 Yen.

Most of tourists visited Phranakhon Si Ayutthaya province by trains and coaches. They have 30 days for holiday in each year. Most of them came with friends and stayed for 1 – 2 days in Phranakhon Si Ayutthaya province. The time periods of visiting were during on October to December. The main objectives of the travel were firstly the visual education and secondly the relaxation. Tourists received the tourism information of Phranakhon Si Ayutthaya province from tourism magazines, friends and relatives in consequently.

The results of the Japanese tourists' requirement towards tourism factors in Phranakhon Si Ayutthaya province found that specially, they required seeing the historical tourist places, heritage architectures and cultures. The security requirement of tourists was safety resident area. The facility structure was required to the convenience of the transport communication. The advertising was required more information on the internet website. The tourism image was required the interactive tourist areas. The tourism service was mostly required the riding elephants to sight seeing the heritage architectures. The good test and delicious foods were more requested for the restaurant services. Tourists required the standard of resident hotel. The modern and clean cabarets such as nightclub, karaoke and discotheque are required by Japanese tourists.

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นยุทธวิธีสำคัญในการพัฒนาประเทศ รายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศ ได้สูงขึ้นเป็นอย่างมากจนกลายเป็นรายได้สำคัญของประเทศไทยมาโดยตลอด เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา รัฐบาลได้ใช้นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวในโครงการ “Visit Thailand Year” ทำให้มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามายังประเทศไทยเป็นจำนวนมากกว่า 3 ล้านคน อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการพัฒนาเป็นลำดับมา จนถึงในปี พ.ศ. 2550 มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังประเทศไทยเป็นจำนวน 14.46 ล้านคน รายได้ 547,782 ล้านบาท มีอัตราเข้าพักโรงแรมร้อยละ 60.8 และในปี พ.ศ. 2551 มี

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ จำนวน 14.28 ล้านคน มีอัตราการเข้าพักโรงแรม ร้อยละ 56.4 มีรายได้ประมาณ 570,900 ล้านบาท (รายงานเศรษฐกิจและการเงิน : www.bot.or.th)

จากการคาดการณ์สถิติการท่องเที่ยวในระยะยาวขององค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : WTO) ระบุว่า ในปี 2550 - 2553 จะมีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางเข้ามาประเทศไทยเป็นจำนวนมากถึง 17.5 ล้านคน และเพิ่มเป็น 36.9 ล้านคน ในปี 2563 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับ การขยายตัวด้านการท่องเที่ยวในระดับโลกแล้ว ประเทศไทยจะมีอัตราการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ. 2543 - 2553 ถึง 7.8 % ซึ่งสูงกว่าอัตราการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวโลก เท่ากับ 4.2 % จึงคาดหวังว่าหลังจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองจนปิดสนามบินสุวรรณภูมิและดอนเมือง จนทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงเพราะไม่เชื่อมั่นความปลอดภัยแล้ว ขณะนี้รัฐบาลได้เร่งสร้างภาพลักษณ์ของประเทศและฟื้นฟูอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้ดีขึ้นกลับมาอีกครั้งหนึ่ง

ปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดให้เป็น “ปีแห่งการท่องเที่ยวไทย” มีนโยบายท่องเที่ยวมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพมากขึ้น กำหนดเป้าหมายนักท่องเที่ยวต่างชาติไว้จำนวน 15.7 ล้านคน ขยายตัวจากปี 2550 ร้อยละ 8.27 ขณะที่รายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.95 เป็น 602,000 ล้านบาท ให้ความสำคัญต่อนักท่องเที่ยวจากตลาดยุโรป และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น เร่งฟื้นฟูพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการท่องเที่ยวให้ยั่งยืน และสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในพื้นที่ที่มีศักยภาพสอดคล้องกับธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิต ชุมชน อีกทั้งสามารถเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน และส่งเสริมนักท่องเที่ยวคุณภาพ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มดูแลสุขภาพ กลุ่มชุมชนและแสดงสินค้า และกลุ่มที่มีความสนใจด้านระบบนิเวศน์ วัฒนธรรมท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ และโบราณสถาน เป็นต้น พร้อมทั้งเร่งโฆษณาประชาสัมพันธ์ด้วยการร่วมมือกับภาคเอกชนทั้งบริษัททัวร์ โรงแรมและสายการบิน ในการจัดโรดโชว์ และออกงานนิทรรศการการท่องเที่ยวทั่วโลก เพื่อดึงดูดและกระตุ้นความต้องการนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

สำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพที่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมตลาดนั้น สามารถจำแนกออกได้ 3 กลุ่ม ดังนี้

1. การท่องเที่ยวทั่วไปที่มีรายได้สูง (ตลาดนักท่องเที่ยวระดับบน) ในกลุ่มนี้จะเน้นขยายตลาดยุโรป โดยเฉพาะอังกฤษ เยอรมนี ประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย และรัสเซียในยุโรปตะวันออก เพื่อชดเชยตลาดอเมริกาที่ได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจซบพุ่ม รวมทั้งให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวจากญี่ปุ่น จีน ไต้หวันฮ่องกง เกาหลี อินเดีย สิงคโปร์ และตะวันออกกลาง โดยให้ความสนใจพิเศษที่มีกำลังซื้อสูงหรือการใช้จ่ายต่อทริปสูง (Niche Market) เช่น กลุ่มครอบครัว ฮันนีมูน กลุ่มเสริมความงาม กอล์ฟ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวแบบผจญภัย และเยาวชน เป็นต้น

2. กลุ่มนักท่องเที่ยวธุรกิจ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีกำลังซื้อสูง ใช้จ่ายประมาณ 100,000 – 150,000 บาทต่อคน มากกว่านักท่องเที่ยวทั่วไปที่ใช้จ่ายเฉลี่ยคนละ 37,000 บาท และยังสามารถสร้างรายได้ต่อเนื่อง นอกเหนือจากรายได้จากการเข้ามาประชุม เช่น รายได้จากการลงทุน อีกทั้งเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการเติบโตสูง เพราะรัฐมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้ไทยเป็นศูนย์กลางการจัดการประชุมและสัมมนา (MICE) ของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยในปี 2551 ได้ตั้งเป้าไว้ว่าจะมีนักท่องเที่ยวเชิงธุรกิจเพิ่มขึ้นเป็น 0.94 ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.5 ขณะที่รายได้ขยายตัวร้อยละ 18.2 เป็น 65,000 ล้านบาท

3. นักท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามารักษาตัวในโรงพยาบาลของไทย เนื่องจากความได้เปรียบทางด้านบริการแพทย์ที่การให้บริการตรวจรักษาในมาตรฐานระดับโลก แต่มีค่าบริการต่ำกว่าประเทศที่พัฒนาแล้วหลายเท่าตัว จึงทำให้เป็นที่นิยมของชาวต่างชาติ นอกจากนี้ยังได้รับผลดีจากที่รัฐบาลผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางบริการสุขภาพเอเชีย (Medical Hubs of Asia) และการทำตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจระหว่างไทยกับญี่ปุ่น (JETPA) ซึ่งจะช่วยให้ชาวญี่ปุ่นซึ่งเป็นผู้ใช้บริการหลัก โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุหรือวัยเกษียณเดินทางเข้ามาเพื่อตรวจรักษาพยาบาลหรือตรวจสุขภาพเพิ่มขึ้นเป็น 1.69 ล้านคน สูงขึ้น 1.54 ล้านคนของปี 2550 ร้อยละ 9.7 และสร้างรายได้เข้าประเทศกว่า 16,500 ล้านบาท

การท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาในประเทศไทย พบว่าในจำนวน 14.46 ล้านคน รายได้ 547,782 ล้านบาท จะเป็นนักท่องเที่ยวจากประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออก ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น ไต้หวัน เกาหลี ฯลฯ จำนวน 7.98 ล้านคน เป็นลำดับ 2 รองจากนักท่องเที่ยวในประเทศกลุ่มยุโรป สัดส่วนร้อยละ 55.18 และมีรายได้ 205,114 ล้านบาท สัดส่วนร้อยละ 37.44 ของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติทั้งหมด (สารวิจัยธุรกิจ: www.ktb.co.th)

แหล่งท่องเที่ยวสำคัญแห่งหนึ่งนับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ชาวต่างชาติสนใจที่จะมาเยือน ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นลำดับ 1 ใน 10 ของแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวต่างชาติ และยังเป็นสถานที่ 1 ใน 1,000 แห่ง ที่นักท่องเที่ยวทั่วโลกใฝ่ฝันที่จะได้มาเที่ยว (อสมท. ฉบับเดือนพฤษภาคม, 2548 : 40) จุดเด่นของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญเชิงวัฒนธรรม เนื่องจากเป็นราชธานีเก่าในสมัยกรุงศรีอยุธยา มีวัด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทย องค์การ UNESCO จึงได้ยกย่องให้เป็นมรดกโลก โดยได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวไปยังนานาประเทศ ปัจจุบันสถิตินักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวยังจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสูงที่สุด ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น จากข้อมูลของกองตรวจคนเข้าเมือง มีนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นเดินทางเข้ามาประเทศไทยในปี พ.ศ. 2549 เป็นจำนวนทั้งสิ้นกว่า 1,248,700 คน และในการเดินทางแต่ละครั้งนักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ยประมาณ 1.89 วัน โดยเดินทางมาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจำนวน 103,426 คน เพิ่มจากปี พ.ศ.2548 ร้อยละ 30.09 และคาดว่าจะทวีเพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น เนื่องจากปัจจุบันนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพกลุ่มหนึ่งในประเทศกลุ่มเอเชียตะวันออกที่นิยมเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว: www.tourism.go.th)

การวิจัยเรื่อง “ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” นี้ เกิดขึ้นจากความเชื่อที่ว่า นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวไทย เนื่องจากเป็นลูกค้ารายใหญ่ที่มีการใช้จ่ายเศรษฐกิจสูงสุด จึงเป็นที่มาของการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นต่อปัจจัยการท่องเที่ยวในการตัดสินใจเลือกท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำมากำหนดรูปแบบปัจจัยต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นตามลำดับความสำคัญและความต้องการ และจัดเตรียมรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพไว้รองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเหล่านั้น

อย่างไรก็ตาม ยังไม่พบรายงานที่ระบุถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่มีต่อปัจจัยการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการเดินทาง โรงแรมที่พัก อาหาร ของที่ระลึก และบริการอื่น ๆ ที่นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นต้องการ ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้ จึงสนใจศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่มีต่อปัจจัยการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ซึ่งผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่

เกี่ยวข้องนำไปกำหนดแผนงาน โครงการ หรือกลยุทธ์ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว ยกระดับปัจจัยการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น ช่วยส่งเสริมทำให้เกิดรายได้เสริมสร้างงานอาชีพให้แก่ชุมชนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น และยังเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้ยั่งยืนอีกด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นต่อปัจจัยการท่องเที่ยวในด้านต่างๆ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อวิเคราะห์และจัดอันดับความต้องการของปัจจัยการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาลักษณะทางกายภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ
 - 1.1 ข้อมูลทั่วไปด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
 - 1.2 ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตามหลักเกณฑ์การแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้ สามารถแบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมชุมชน
2. ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย
 - 2.1 ประชากร โดยเลือกศึกษาจากนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่เดินทางมาท่องเที่ยวในอำเภอพระนครศรีอยุธยา และอำเภอใกล้เคียง ซึ่งผู้ศึกษากำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างชนิดเจาะจง (Purposive Sampling)
 - 2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม
 - 2.3 การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล ผู้วิจัยได้ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Science) for Windows Version 11.5
3. ศึกษาข้อมูลจำเพาะของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น ข้อมูลจำเพาะของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (ต่อครอบครัว) การเดินทางมาท่องเที่ยว จำนวนวันหยุดพักผ่อนประจำปี ระยะเวลาที่พำนักอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยว และสื่อที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางมาท่องเที่ยว เป็นต้น
4. ข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่มีต่อปัจจัยการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
5. จัดอันดับความต้องการของปัจจัยการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลจำเพาะของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น พบว่า นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นเพศชายสูงสุด มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี สถานภาพสมรส และเป็นนักศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (ต่อครอบครัว) ประมาณ 200,000 เชน เดินทางโดยรถไฟและรถโค้ช ใช้ช่วงเวลารวันหยุดพักผ่อนประจำปี (เฉพาะผู้มีงานทำ) มากกว่า 30 วัน โดยเดินทางมากับเพื่อนและครอบครัว มีระยะเวลาพำนักอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประมาณ 1 – 2 วัน ช่วงเวลาที่นิยมเดินทางท่องเที่ยวมากที่สุดคือ ในช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม รองลงมาคือ ช่วงเดือนกรกฎาคม – กันยายน ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในครั้งแรก มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อเป็นการทัศนศึกษาและการพักผ่อนหย่อนใจ และสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาของชาวญี่ปุ่นมากที่สุด คือ นิติสารการท่องเที่ยว ถัดมาคือ จากเพื่อนหรือญาติ

ผลการวิจัยข้อมูลความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่มีต่อปัจจัยการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นมีความต้องการในปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว โดยมีความต้องการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และโบราณสถานเป็นลำดับสูงสุด มีธรรมชาติที่สวยงาม และมีวิถีชีวิตความเป็นไทยของท้องถิ่นตามลำดับ มีความต้องการด้านความปลอดภัย โดยให้ความสำคัญลำดับแรก คือ ระบบความปลอดภัยของที่พัก รองลงมาคือ มาตรฐานการรักษาความปลอดภัย และความปลอดภัยในการเดินทาง ด้านโครงสร้างพื้นฐาน/สิ่งอำนวยความสะดวก มีความต้องการการคมนาคม เดินทางสะดวกสบายเป็นลำดับสูงสุด มีสาธารณูปโภค และห้องน้ำสะอาดเป็นลำดับถัดมา ด้านการโฆษณา เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ต้องการให้มีการเผยแพร่ผ่านสื่อทางอินเทอร์เน็ตสูงสุด รองลงมา คือ วิทยุ โทรทัศน์ และทางแผ่นพับ/ป้ายโฆษณา ด้านภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ต้องการความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวสูงสุด ความโดดเด่น เอกลักษณ์ความเป็นไทยรองลงมา และต้องเป็นแหล่งที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ด้านการบริการธุรกิจนำเที่ยว ต้องการกิจกรรมนำเที่ยวเกี่ยวกับช้างชมโบราณสถานสูงสุด ลำดับถัดมาคือ นั่งเรือใหญ่ล่องแม่น้ำรอบเกาะเมือง และนั่งรถรางชมทิวทัศน์ในเมือง ด้านร้านอาหาร มีความต้องการรสชาติดี อร่อยสูงสุด และคุ้มค่าของเงินที่จ่าย รวมถึงความสะดวกด้วย ด้านโรงแรม ที่พัก มีความต้องการการบริการที่พักรับมาตรฐาน มีสิ่งอำนวยความสะดวกภายในที่พัก มีความสะอาดและความปลอดภัยสูง ด้านการให้บริการสถานบันเทิง มีความต้องการสถานบันเทิง เช่น คาราโอเกะไนต์คลับสูงสุด มีความสะอาด และทันสมัยเป็นลำดับถัดมา

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยการท่องเที่ยวที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นในการตัดสินใจเลือกที่จะมาท่องเที่ยวหรือจุดมุ่งหมายที่ต้องการในการเดินทางมาท่องเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ นั้น ประกอบด้วยหลายปัจจัย ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัย ด้านโครงสร้างพื้นฐาน/สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการโฆษณา เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ ด้านภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว ด้านร้านอาหาร ด้านโรงแรมที่พัก และด้านการบริการของสถานบันเทิง ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยและจัดลำดับความสำคัญตามความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นได้ว่า นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นให้ความสำคัญด้านภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นลำดับแรก แหล่งท่องเที่ยวต้องมีความสวยงาม มีความโดดเด่น มีเอกลักษณ์ความเป็นไทย และต้องเป็นแหล่งที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก รองลงมาคือ

ด้านแหล่งท่องเที่ยว ต้องการท่องเที่ยวที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม อุทยานประวัติศาสตร์ และโบราณสถาน และด้านที่พัก โรงแรม เกสเฮาส์ ต้องการที่พักสะอาด ปลอดภัย มีมาตรฐานในการให้บริการ นอกจากนั้นแล้วยังต้องการโครงสร้างพื้นฐาน/ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีความต้องการเดินทางที่มีการคมนาคมสะดวกสบาย เช่น สามารถเดินทางโดยรถโค้ช รถไฟ และในระหว่างการเดินทางมีความปลอดภัยสูง ด้านร้านอาหารที่มีรสชาติอร่อย มีความสะอาด ถูกสุขอนามัย ด้านการประชาสัมพันธ์ มีความต้องการให้เผยแพร่และประชาสัมพันธ์มากยิ่งขึ้น เช่น ทางอินเทอร์เน็ต บริษัททัวร์ ทางแผ่นพับและป้ายโฆษณา และด้านการให้บริการของสถานบันเทิง ยังคงต้องการการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น สถานบริการห้องคาราโอเกะ ในต์คลับ ดิสโก้เทค มีความทันสมัยและสะอาด

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีของ มิล (Mill) และมอร์ริสัน (Morrison) มีความเห็นสอดคล้องกับงานวิจัยนี้ กล่าวคือ แหล่งท่องเที่ยวที่จะเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว ต้องประกอบด้วยองค์ประกอบหลาย ๆ อย่างผสมผสานกัน ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งดึงดูดใจ (Attractions) ในด้านความสวยงาม ความน่าประทับใจ สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) ในเรื่องที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ร้านซักรีด หรือบริการอื่นๆ มีปัจจัยพื้นฐาน (Infrastructure) ในเรื่องระบบการสื่อสารและสาธารณูปโภค การขนส่ง (Transportation) และการต้อนรับอย่างมีมิตรไมตรี (Hospitality) ต่อนักท่องเที่ยว (Mill and Morrison, 1995 : 201 -202)

นักวิชาการด้านการท่องเที่ยวคนอื่น ๆ ได้ให้ความเห็นตรงกันว่า แหล่งท่องเที่ยวต้องประกอบด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวตามธรรมชาติ (Natural Resource) ปัจจัยพื้นฐาน ระบบการขนส่ง สิ่งอำนวยความสะดวก การต้อนรับอย่างมีมิตรไมตรี และทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม (McIntosh and Goeldner, 1986: 200)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีแนวคิดสอดคล้องกับผลงานวิจัยในเรื่องนี้ คือ ผลงานวิจัยของ วิไล โทโมตะ (2547) ศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นให้มาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นต่อการใช้บริการของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ สรุปผลได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจมาเที่ยวเรื่องแรก คือ ความปลอดภัยในเรื่องชีวิตและทรัพย์สิน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยด้านที่พักสูงสุดรองลงมา คือ ความมั่นคงปลอดภัยในประเทศ และนักท่องเที่ยวมีความประทับใจในอัธยาศัยไมตรีของชาวเชียงใหม่ และความดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวตามลำดับ และให้ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และประเพณีมากเช่นกัน

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอีกฉบับหนึ่ง คือ สมาคมนักวิชาชีพในญี่ปุ่น (2540) ศึกษาเรื่อง นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นกับโอกาสในการยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวไทย โดยคณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น มีความสำคัญมากที่สุด 7 ประการ ได้แก่ ระเบียบรายได้ จำนวนนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นมีอัตราเติบโตในการท่องเที่ยวไปยังต่างประเทศตามการเพิ่มขึ้นของอัตราการได้ประชาชาติ อัตราการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ หากค่าเงินเยนมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นมีกำลังซื้อในระหว่างประเทศสูงขึ้น จึงมีทางเลือกเสมือนการเพิ่มรายได้ของประชาชนญี่ปุ่น การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และโครงสร้างประชากร มีการเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วของกลุ่มผู้สูงอายุ ก่อให้เกิดความต้องการในการท่องเที่ยวโดยรวมในปริมาณมาก เนื่องจากผู้สูงอายุเหล่านั้นมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีสุขภาพแข็งแรง และมีเวลาว่างมาก และการที่สตรีชาวญี่ปุ่นเข้าร่วมในสังคมภายนอกมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการใช้ชีวิต ปัจจุบัน

ชาวญี่ปุ่นมีส่วนให้ความสำคัญต่อการใช้เวลาร่วมกันเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 41.3 ลักษณะการทำงานกลับลดลงเหลือร้อยละ 26.3 นอกจากนี้ลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นควบคู่กับการให้ความสำคัญกับครอบครัว การพัฒนาตนเอง และศึกษาหาความรู้ การปรับตัวสู่ความเป็นสากล นวัตกรรมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลญี่ปุ่น ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้มีความเห็นเดียวกับผลงานวิจัยนี้ แต่สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งพบว่าผลการวิจัยของสมาคมนักวิชาชีพในญี่ปุ่นได้จัดกลุ่มผู้สูงอายุ วัยเกษียณจากการทำงาน เป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก ซึ่งผู้วิจัยก็เห็นด้วยว่านักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีกำลังซื้อ มีแนวโน้มจำนวนมากในการที่จะเป็นตลาดท่องเที่ยวในอนาคต หากจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้กับกลุ่มเป้าหมายนี้ได้ เช่น ทัวร์เพื่อสุขภาพ ทัวร์อาหารเพื่อสุขภาพ นั่งรถรางชมเมืองโบราณ อุทยานประวัติศาสตร์ ชมหมู่บ้านญี่ปุ่น นวดแผนโบราณ ชมการสาธิตทำดอกโสน หรือการสานปลาตะเพียน กิจกรรมที่เพี้ยนคล้อยข้าง เป็นต้น จะเป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่งที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวสนใจมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความต้องการในปัจจัยด้านต่าง ๆ เหล่านี้ จะใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวตามลำดับความสำคัญและความต้องการ เพื่อจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นตามกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุด จะส่งผลดีต่อการตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจำนวนเพิ่มขึ้น และความเข้าใจทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จะช่วยชี้ให้เห็นตลาดเป้าหมายที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งหวังที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวให้เป็นการท่องเที่ยวแบบ “รีพิดเตอร์” ที่มีความรู้สึกผูกพันกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยามากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยสามารถนำมาขยายผลเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะมากำหนดแผนงาน โครงการและกลยุทธ์ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยยกระดับปัจจัยการท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น สร้างความเข้าใจในสังคม ส่งเสริมทำให้เกิดรายได้ เสริมสร้างงานอาชีพให้แก่ชุมชนในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น และยังเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้ยั่งยืนต่อไป ผู้วิจัยจึงขอเสนอผลการวิจัยที่ได้นำมาเสนอแนะให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรร่วมมือกันให้ความสำคัญสนับสนุนและส่งเสริมการให้ความสำคัญต่อปัจจัยการท่องเที่ยวของชาวญี่ปุ่นที่มีความต้องการในการท่องเที่ยวทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์และความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว ความโดดเด่น เอกลักษณ์ความเป็นไทย และความมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ด้านแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับการมีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน โบราณสถานและวัฒนธรรมน่าสนใจ มีธรรมชาติที่สวยงาม และมีวิถีชีวิตความเป็นไทยของท้องถิ่น และด้านโรงแรม ที่พัก โดยมีการจัดให้มีการบริการที่พักได้มาตรฐาน ปลอดภัย มีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายในที่พัก และเน้นในเรื่องของความสะอาดด้วย

2. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานภาคกลางเขต 6 และสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรร่วมมือกันให้ความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์ และมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการช่วยส่งเสริมประชาสัมพันธ์การอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีไทยที่ดีงาม และร่วมมือกันหาแนวทางในการจัดการสภาพแวดล้อมให้คงความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและความเป็นไทยตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. อนุสาร อ.ส.ท. (ฉบับเดือนพฤษภาคม). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ตะวันออกจำกัด (มหาชน), 2548.

นิคม จารุมณี. การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอเอสพรีนติ้งเฮาส์, 2536.

บุญฉนิดา โสดา. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวอิสระชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

วิไล โทโมคะ. “ปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวญี่ปุ่นให้มาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่”. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.

สมาคมวิชาชีพไทยในญี่ปุ่น. “นักท่องเที่ยวญี่ปุ่นกับโอกาสในการยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวไทย”. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว), 2540.

เอกอน - ออมนิเทิร์ก มาร์เก็ตติ้ง แอนด์ริสอรัช คอนซัลแทนส์ จำกัด. “รายงานเรื่องพัฒนากลยุทธ์การโฆษณาในตลาดนักท่องเที่ยวญี่ปุ่น”. เสนอการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2538.

McIntosh, R. and Goeldner, C. (1986). *Tourism: Principle, Practice, Philosophies*. John Wiley & Sons, Inc.

Mill, C. and Morrison, A. (1995). *The Tourism System: An Introductory Text*. Prentic-Hall International Editions.

www.tourism.go.th

www.bot.or.th

www.ktb.co.th

ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการประเมินการสอนของอาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

สุติมา นิ่มนวล

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการประเมินการสอนของอาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ จำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS สถิติที่ใช้ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบโดย t – test และ F – test

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประเด็นการประเมินการสอน ของอาจารย์คณะ วิทยาการจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาการสอนของอาจารย์ หลังจากการประเมินการสอนของอาจารย์ ทั้ง 3 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบความคาดหวัง ของนักศึกษา พบว่า เพศของนักศึกษา และชั้นปีต่างกัน มีความคาดหวังต่อการพัฒนาการสอนของอาจารย์ หลังการประเมินการสอนของอาจารย์ไปแล้วทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกัน มีความคาดหวังต่อการพัฒนาการสอนของอาจารย์หลังจากการประเมินการสอนของอาจารย์ไปแล้วต่างกัน นักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาที่ต่างกัน มีความคาดหวังต่อการพัฒนาการสอนของอาจารย์หลังจากการประเมิน การสอนไปแล้ว ด้านทักษะการสอน ด้านการวางแผนการสอน ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านสัมพันธภาพระหว่าง อาจารย์กับนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

Abstract

The purpose of this research was to study students' opinion in teaching evaluation of teacher, Faculty of Management Science Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University in 3 side; 1) Teaching Skill, 2) Teaching Plan, 3) Teacher and students relation. The 240 students were used for example in this research. The research tool was questionnaire, SPSS program was used for data collecting.

Researching finding revealed that students' opinion in teaching issue totally high level. Student expectation in teaching development after evaluated of teacher in faculty of Management Science in 3 sides. The comparative result of student expectation in teaching development after evaluated in different sex and

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

academic year of students were not difference. In different GPAs point is difference. The different filed students are expected in teaching skill and Teaching plan not difference but the feel of relation is difference.

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

การประเมินการสอนมีเป้าหมายสำคัญ เพื่อพัฒนาศักยภาพอาจารย์โดยรวมและนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดคือ การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สูงสุด และยัง สามารถตอบสนองปัญหาอื่นๆ ได้อีกด้วย เช่น เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้มีวิธีการสอนที่หลากหลาย หรือส่งเสริมมาตรการการสอนที่เป็นนโยบายสำคัญ หรือเพื่อเป็นกลไกของการประกันคุณภาพ โดยทั่วไปแล้ว การประเมินการสอน กระทำไปเพื่อการพัฒนา การเรียนการสอนและ/หรือนำผลไปใช้เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการ ประเมินผลการปฏิบัติงาน

การประกันคุณภาพการศึกษาจะมีประสิทธิภาพต่อเมื่อได้มีการประเมินผลการดำเนินงาน ตามภารกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการทบทวนและติดตามการดำเนินการโดยใกล้ชิด ภารกิจหลัก ที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติ 4 ประการ คือ (1) การจัดการเรียนการสอน (2) การวิจัย (3) การให้บริการ ทางวิชาการแก่สังคม (4) การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การดำเนินการตามภารกิจทั้ง 4 ประการดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและ ระยะยาว รวมทั้งมีการทบทวนและติดตามการ ดำเนินการ โดยใกล้ชิด

ด้วยเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จึงมีความคิดเห็นที่จะสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประเมินการสอนอาจารย์ สาเหตุที่นักศึกษาไม่ให้ความร่วมมือในการประเมินการสอน รูปแบบการประเมิน ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการ ประเมิน ประเด็นที่นักศึกษาเห็นควรประเมิน การสอนและความคิดเห็นของนักศึกษาหลังจากทำแบบประเมิน การสอนของอาจารย์ เพื่อจะทำให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นที่จะนำไปปรับปรุงระบบการประเมินการสอนให้มี ประสิทธิภาพและสอดคล้องกับระบบการเรียนการสอน รวมถึงการประกันคุณภาพของคณะต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดของนักศึกษาที่มีต่อการประเมินการสอนของคณะวิทยาการจัดการ
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประเด็นการประเมินการสอนอาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ
3. เพื่อศึกษาความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาการสอนของอาจารย์หลังจากประเมินสอน
4. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาการสอนของอาจารย์หลังจากการ ประเมินการสอนตามปัจจัยส่วนบุคคล

สมมุติฐานของการวิจัย

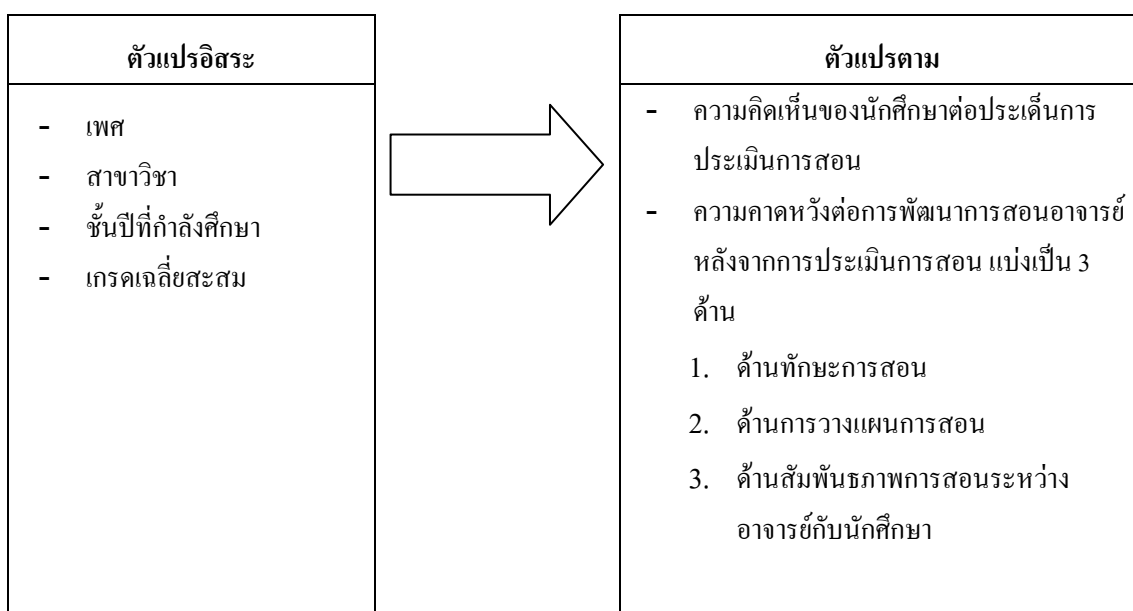
นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังที่มีต่อการพัฒนาการสอนของ อาจารย์หลังจากการประเมินการสอนแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ภาคปกติ ชั้นปีที่ 2 ปีที่ 3 และปีที่ 4 ทุกโปรแกรมวิชา
2. ศึกษาโดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ 2551 ถึงเดือนมีนาคม 2551 รวมระยะเวลา 2 เดือน

กรอบแนวคิดในการทำวิจัย

ตัวแปรในการศึกษาสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลจากการศึกษาทำให้ได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นและความคาดหวังของนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมินการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางปรับปรุงการพัฒนาระบบการประเมินการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ
3. ทำให้ได้ผลการศึกษา และนำไปเป็นข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารคณะวิทยาการจัดการ รวมทั้งอาจารย์ได้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่เพื่อการปรับปรุงการสอนในโอกาสต่อไป

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักศึกษาภาคปกติ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จากทุกสาขาวิชาโดยเลือกจากนักศึกษาชั้นปีที่ 2, 3 และ 4 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 598 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 240 คน จากการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้ได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklist) 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินการสอนเป็นแบบเลือกตอบ 11 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประเด็นประเมินการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ 12 ประเด็น โดยเป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 4 ความคาดหวังของนักศึกษาหลังจากการประเมินการสอนใน 14 ประเด็น โดยเป็นคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Sciences/Personal Computer plus) โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 และ 2 ใช้สถิติในการวิเคราะห์คือ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 3 และ 4 ใช้สถิติในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สำหรับสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นและความคาดหวัง คือ t – test และ F – test

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 80.80 ศึกษาในสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 41.30 ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 41.30 และมีเกรดเฉลี่ยสะสมในช่วงที่ 2.01 – 2.50 คิดเป็นร้อยละ 41.30

1. 2. ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประเด็นการประเมินการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.72 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประเด็นการประเมินการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 3 ด้านคือ ด้านทักษะการสอน ด้านการวางแผนการสอน และด้านการมีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการประเมินการสอนของอาจารย์เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลการประเมินอยู่ในระดับมาก

3. ความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาการสอนของอาจารย์หลังจากการประเมินการสอนของอาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทักษะการสอน ด้านการวางแผนการสอน และด้านการมีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก

4. เปรียบเทียบความคาดหวังของนักศึกษาที่มีต่อการพัฒนาการสอนของอาจารย์หลังจากประเมินการสอน ทั้ง 3 ด้าน พบว่า นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมแตกต่างกัน มีความคาดหวังที่มีต่อการพัฒนาการสอนของอาจารย์หลังจากการประเมินการสอน ทั้ง 3 ด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการประเมินการสอนของอาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีประเด็นที่ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการโดยนักศึกษา

1.1 นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 87.90 เห็นว่า การประเมินการสอนเป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาเป็นผู้เคยประเมินการสอนมาแล้ว เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และสอดคล้องกับความคิดเห็นในแบบสอบถามปลายเปิดที่นักศึกษาส่วนหนึ่งเห็นว่า การประเมินการสอนจะช่วยให้อาจารย์ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาการสอนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ คุณภาพการศึกษาก็ย่อมจะดีขึ้น

1.2 นักศึกษายินดีให้ความร่วมมือในการประเมินการสอน คิดเป็นร้อยละ 99.20 และสาเหตุที่นักศึกษาไม่ให้ความร่วมมือในการประเมินการสอนนั้น พบว่า ไม่ค่อยมี มีอยู่บ้างเล็กน้อยที่เกรงว่าประเมินไปแล้วอาจารย์อาจไม่มีการปรับปรุงใด ๆ ก็ได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาที่ประเมินอาจารย์แต่ละท่านไปแล้วก็จะจบในวิชานั้น ๆ อาจจะไม่ปรับปรุงหรือไม่นักศึกษาอาจจะไม่ทราบ จึงคาดคะเนว่าอาจไม่ปรับปรุงหรืออีกประเด็นหนึ่งอาจเป็นเพราะนักศึกษามีวิชาอื่น ๆ ที่ต้องเรียนกับอาจารย์คนเดิมอีก อาจพบว่า อาจารย์ท่านนั้นยังคงมีการสอนคล้ายวิธีการเดิมในวิชาก่อน ๆ

1.3 นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 96.70 เห็นว่า อาจารย์ทุกคนควรได้รับการประเมินการสอน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะอาจารย์จะได้ทราบผลการสอนของตนที่อาจแตกต่างไปจากที่ตั้งใจไว้ และจะได้ทราบความต้องการของนักศึกษาแต่ละรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามภาวะแวดล้อมแต่ละช่วงเวลา และจะทำให้อาจารย์ได้รับการพิจารณาในด้านต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน เพราะการทำงานควรสามารถประเมินผลงานได้จากเกณฑ์มาตรฐานเดียวกัน

1.4 นักศึกษาส่วนส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.30 เห็นว่าการประเมินการสอนควรใช้วิธีแจกแบบสอบถาม ส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตมีเพียง ร้อยละ 13.80 แต่ก็เป็นสิ่งที่น่าสังเกตว่าในอนาคตอาจมีความเป็นไปได้ที่จะใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้ และก็มีมหาวิทยาลัยบางแห่งในประเทศดำเนินการบ้างแล้ว เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ เพราะจะเป็นการประเมินที่ให้ความเป็นอิสระแก่ผู้ตอบมาก

2. ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อประเด็นการประเมินรายข้อตามแบบประเมินของคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

2.1 นักศึกษามีความคิดเห็นต่อประเด็นการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 แสดงว่านักศึกษาเห็นด้วยในทุกประเด็นว่ามีความเหมาะสมแล้วสมควรนำไปใช้ประเมินได้เป็นอย่างดี

2.2 อย่างไรก็ตามมีประเด็นหนึ่งที่นักศึกษาให้ความสำคัญมากที่สุดหรือมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ว่าควรนำไปใช้ประเมินอย่างยิ่งคือ “ผู้สอนมาสอนสม่ำเสมอ” ซึ่งอาจเป็นเพราะมีอาจารย์บางส่วนที่เลขสอนมาซ้ำอยู่บ้าง นักศึกษาต้องรอนาน เกิดความเบื่อหน่าย หรืออาจารย์ติดภารกิจด้านอื่น ๆ เช่น การประชุม การไปอบรมสัมมนาอย่างรีบด่วน แฉงนักศึกษาไม่ทัน นักศึกษาต้องมารอเรียน ต้องงดการเรียนโดยไม่ทราบล่วงหน้า จึงเห็นว่า ประเด็นนี้สำคัญมาก

2.3 นอกจากนี้นักศึกษายังได้เสนอแนะประเด็นใหม่ ๆ ที่ควรจัดไว้ในแบบประเมินด้วย เช่น ลักษณะการพูดจาของอาจารย์ มนุษยสัมพันธ์ความเอาใจใส่ต่อนักศึกษา อารมณ์ การมีส่วนร่วมบรรยากาศในการเรียน เป็นต้น

3. ความคาดหวังของนักศึกษาต่อการพัฒนาการสอนของอาจารย์หลังจากการประเมินการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ

3.1 นักศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมจากการประเมินการสอนของอาจารย์ในระดับ มาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 และความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.74 ซึ่งนักศึกษาคาดหวังให้มีการปรับปรุงการสอนในด้านต่าง ๆ ทุกด้าน ซึ่งย่อมเป็นผลดีแก่นักศึกษาที่เป็นกำลังของชาติต่อไปในอนาคต ผู้เรียนย่อมรู้สึกภูมิใจในสถาบันที่ตนศึกษา และต้องการเห็นมหาวิทยาลัยมีพัฒนาการที่ดีขึ้น จึงมีความคาดหวังในระดับ มาก

3.2 ผลการวิเคราะห์รายละเอียด ยังพบว่า มีหลายประเด็นที่นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับ มาก ซึ่งได้แก่

3.3.1 การเตรียมการสอนของอาจารย์ ในแต่ละคาบควรมีการเตรียมการอย่างมีระบบตามลำดับขั้น ถ้าเตรียมการสอนพร้อมไม่ติดขัด นักศึกษาจะรู้สึกสบายคล้อยตามได้ง่าย ไม่สอนเร่งรีบเพื่อให้จบเร็ว ๆ ข้ามเนื้อหาบางตอนที่นักศึกษบางคนอาจไม่เข้าใจ ทำให้การเรียนการสอนขาดตอนหรือต่อไม่ติดเป็นที่กังวลของนักศึกษาได้ ดังนั้น นักศึกษาส่วนใหญ่จึงต้องการให้ผู้สอนเตรียมการสอนอย่างเป็นระบบและเตรียมการสอนมาเป็นอย่างดี

3.3.2 การสอนเนื้อหาที่มีประโยชน์และนำไปประยุกต์ใช้ ซึ่งถือเป็นกรณีทั่วไปที่ผู้เรียนย่อมต้องการนำผลการศึกษาไปใช้ในชีวิตการทำงานได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายวิชาในคณะวิทยาการจัดการซึ่งเป็นศาสตร์ที่มีผู้ศึกษาเป็นจำนวนมาก เป็นวิชาที่ต้องอาศัยประสบการณ์ ความสามารถ และทักษะสูง ดังนั้นเนื้อหาที่ศึกษาจึงควรเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

3.3.3 การสอนควรยกตัวอย่างที่เข้าใจง่ายและใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและชัดเจน ดังกล่าวแล้ว ศาสตร์หลายสาขาเข้าใจยาก หากผู้สอนยกตัวอย่างให้ชัดเจนเห็นจริงหรือเห็นภาพจริง จะทำให้เข้าใจง่าย เพราะเนื้อหาบางรายวิชามีรายละเอียดมากอยู่แล้ว ถ้าเข้าใจยากจะทำให้เสียเวลาและอาจทำให้นักศึกษาเครียดได้

3.3.4 ผู้สอนควรมีทัศนคติที่ดีต่อผู้เรียนหลังจากได้ทราบผลการประเมินแล้ว ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักศึกษาเกรงว่า เมื่อตนประเมินอาจารย์ไปแล้วอาจนำผลมาแสดงความรู้สึก หรือพฤติกรรมที่ไม่พึง

ปรารถนามาสู่นักศึกษา ซึ่งจะไม่เป็นผลดีต่อทั้งสองฝ่าย จึงคาดหวังว่าอาจารย์ควรต้องมีทัศนคติที่ดี ไม่หลงโทษหรืออคติโทษนักศึกษา นักศึกษาจะสามารถประเมินได้อย่างสบายใจและจะเป็นผลดีต่ออาจารย์เอง

อย่างไรก็ตามการประเมินการสอนน่าจะเป็นผลดีมากกว่าผลเสีย ทั้งต่อตัวผู้สอนและนักศึกษารวมทั้งผลดีต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัยด้วย

4. จากการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการประเมินการสอนของอาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาโดยรวมทั้ง 3 ด้าน ด้านทักษะการสอน ด้านการวางแผนการสอน และด้านการมีสัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการประเมินการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปใช้ได้ดังนี้

1. ผู้บริหารอาจต้องพิจารณาและสังเกตการเข้าสอนของอาจารย์ว่ามาสอนทุกคาบ ตรงเวลา และปล่อยก่อนเวลาหรือไม่ จะช่วยให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อมหาวิทยาลัยว่าบุคลากรของมหาวิทยาลัยฯ เป็นผู้มีความคุณธรรม จริยธรรม ตรงต่อเวลา และจะเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักศึกษาให้เป็นคนดีในสังคมและมีความรับผิดชอบในการทำงานต่อไปในอนาคต

2. ควรมีนโยบายหรือวิธีการกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการประเมินการสอนเพื่อให้นักศึกษาร่วมมือด้วยดี และประเมินด้วยความเต็มใจจึงจะได้ผลอย่างแท้จริง

3. ควรนำผลการประเมินแจ้งอาจารย์ผู้สอน เพื่อให้ปรับปรุงการสอนได้อย่างรวดเร็ว และจะเป็นผลดีกับนักศึกษา ไม่ควรใช้เวลาในการวิเคราะห์ผลนานเกินไป

4. นักศึกษามีความคิดเห็นและคาดหวังหลังจากการประเมินการสอนของอาจารย์ในระดับสูงในหลายประเด็น ผู้บริหารควรประชุมชี้แจงอาจารย์ให้ทราบ และขอความร่วมมือให้อาจารย์พัฒนาตนเอง พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง โดยมีความดีความชอบ เป็นผลตอบแทนในบางโอกาส เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้กับผู้สอนต่อไป

บรรณานุกรม

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. “บทบาทของกรมวิชาการกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา.” วารสารพัฒนาหลักสูตร. 14, 119. (มิถุนายน 2537) : 120.

กฤษพันธ์ พรเอี่ยม. ทัศนคติของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่มีต่อระบบการลงทะเบียนเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต. 2547.

จุฑารัตน์ วิทยาขาว. “การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา: กรณีศึกษาการนำนโยบาย 5 ปรปฏิบัติในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ” วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ทบวงมหาวิทยาลัย. คู่มือการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาสำหรับสถาบัน. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543.

..... คู่มือฝึกอบรมผู้ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักมาตรฐาน
อุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2544.

นิภาวรรณ ขอสุข. ความคาดหวังของบุคลากรต่อบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารกองงานศูนย์รังสิต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2544.

ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

วันทนา เนาวัน

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา โดยศึกษาใน 4 ด้านคือ ด้านกระบวนการสอน ด้านสื่อในการสอน ด้านการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 185 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอนคือตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา และตอนที่ 2 เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.71 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS/PC⁺

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาเห็นว่าอาจารย์คณะวิทยาการจัดการมีประสิทธิภาพการสอนใน 4 ด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์โดยรวม อยู่ในระดับสูง 3) นักศึกษาที่มีเพศ หลักระยะ ระดับชั้นเรียนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ไม่แตกต่างกัน 4) นักศึกษาที่สังกัดสาขาวิชาและรุ่นปีการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ

ความคิดเห็น, ประสิทธิภาพการสอน

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Abstract

The research objectives were to study and compare students' opinions on instructional competencies of teachers at the Faculty of Management Science, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, with the following four aspects: teaching process, instruction used media, student-centered Learning, measurement and evaluation. According to these variables: sex, curriculum, academic year, grade point average (GPA) and department. The samples were 185 of bachelor students of academic year 2007 at the Faculty of Management Science, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. The questionnaire with 5 rating scale was used for data collection. They consisted of two parts: Part one was concerning personal backgrounds of the sample and part two was opinions on instructional competencies of teachers. The reliability of the whole set of questionnaire was 0.71. The data were analyzed by the SPSS program. The findings revealed that: 1) as a whole, opinions of students on instructional competencies of teachers in four aspects were at high level. 2) The instructional competencies as a whole suggested that they were significantly over average at .05 levels. 3) Students who differed in sex, curriculum and GPA indicated indifferences in their opinions on instructional competencies of teachers. 4) Students who differed in department academic year indicated differences in their opinions on instructional competencies of teachers.

Keywords

Opinions, instructional competencies

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบและเปิดสอนในหลักสูตรระดับปริญญาตรีการบริหารธุรกิจ ประกอบด้วย 8 สาขาวิชาได้แก่ สาขาวิชาการจัดการทั่วไป การตลาด การบริหารทรัพยากรมนุษย์ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การบัญชี เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และสารสนเทศทางธุรกิจ จนถึงหลักสูตรระดับปริญญาโท (การบริหารธุรกิจ) คณะวิทยาการจัดการได้เล็งเห็นความสำคัญของคุณภาพบัณฑิต จึงพยายามที่จะปรับปรุงทุกด้านเพื่อผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนากระบวนการประเมินการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา และจัดทำระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตั้งแต่สาขาวิชาจนถึงในระดับคณะ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะวิทยาการจัดการ ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความจำเป็นและเห็นควรจะได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้เห็นภาพชัดเจนของนักศึกษาว่ามีความคิดเห็นอย่างไรต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ผู้สอนในด้านต่างๆ และการเข้าใจปัญหาการเรียนของนักศึกษาจะเป็นแนวทางช่วยแก้ปัญหาและทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาเพื่อให้นักศึกษามีความสนใจในการเรียนมากขึ้น รวมถึงการพัฒนาตนเองของนักศึกษาให้มีคุณภาพ อันจะเป็นผลให้การบริหารงานหลักสูตรและการพัฒนาคุณภาพของบัณฑิตประสบผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ในคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาใน 4 ด้าน คือ ด้านกระบวนการสอน ด้านสื่อในการสอน ด้านการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผล
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้คือ นักศึกษาภาคปกติคณะวิทยาการจัดการทุกสาขาวิชา ปี 2547-2549 จำนวน 697 คน สาขาวิชาได้แก่ สาขาวิชาการตลาด เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ การจัดการ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว คอมพิวเตอร์ธุรกิจ การบัญชี การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และสารสนเทศทางธุรกิจ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง จากประชากรได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 185 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นโดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้างนี้เป็น การคำนวณหาค่าสถิติ โดยค่าสถิติที่ใช้การวิเคราะห์ ได้แก่

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา โดยหาความถี่ และร้อยละ

3.2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 การประเมินความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ ดังนี้

- หากประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์โดยรวม แต่ละด้านสูงกว่า 3.00 ซึ่งเป็นค่ากลางของมาตราวัดทัศนคติของไลเคิร์ต ถือว่าอาจารย์มีประสิทธิภาพการสอนอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์

- หากประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์โดยรวม แต่ละด้านต่ำกว่า 3.00 ซึ่งเป็นค่ากลางของมาตราวัดทัศนคติของไลเคิร์ต ถือว่าอาจารย์มีประสิทธิภาพการสอนอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ดังนี้

4.1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษา จำแนกตามเพศ รุ่นปีการศึกษาและคะแนนเฉลี่ยสะสม โดยทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย โดยวิธี t-test ที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ .05

4.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษา จำแนกตามสาขาวิชา/หลักสูตร ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(One-way Analysis of Variance : One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะวิเคราะห์โดยใช้ Multiple comparison test เพื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ LSD

สรุปผลการวิจัย

1. นักศึกษามีความคิดเห็นว่าอาจารย์คณะวิทยาการจัดการมีประสิทธิภาพการสอนใน 4 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. ผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์โดยรวม อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักศึกษาที่มีเพศ หลักสูตร ต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ไม่แตกต่างกัน
4. นักศึกษาที่สังกัดสาขาวิชา รุ่นปีการศึกษา คะแนนเฉลี่ยสะสมต่างกันมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

1. จากการศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาใน 4 ด้าน คือ ด้านกระบวนการสอน ด้านสื่อในการสอน ด้านการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผล นักศึกษามีความคิดเห็นว่าอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีประสิทธิภาพการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพนา บัวจุม (2544) ที่พบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านการสอนของครูอาจารย์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของจิระวรรณ ช่วยชู (2546) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาและมหาบัณฑิตต่อกระบวนการเรียนการสอน หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้าสื่อสาร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ด้านเนื้อหาวิชา ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการประเมินผล ด้านคณาจารย์ และด้านบทบาทและบุคลิกภาพของเพื่อนนักศึกษาอยู่ในระดับมาก การพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อาจารย์มีประสิทธิภาพการสอนทุกด้านอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เพราะมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ทำให้การจัดการเรียนการสอนของบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาดำเนินไปอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ในการสอนนั้นผู้สอนทุกคนมีแผนการสอนเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน สะท้อนว่าผู้สอนมีความ

พร้อมก่อนการสอน ในส่วนของการพัฒนาตนเองด้านการสอน ผู้สอนทุกคนจะได้รับโอกาสในการศึกษาเพิ่มเติม คุงาน ฝึกอบรม และสัมมนา ตามสาขาของตน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการสอนตามสาขาวิชา ส่วนการวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการสอนนั้น มหาวิทยาลัยฯ มีระบบการวัดและประเมินผลที่ผู้สอนจะต้องดำเนินการเป็นมาตรฐานเดียวกัน การทำแผนการสอนถือว่าเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นตัวกำหนดจุดหมายของหลักสูตรและจะเป็นแนวทางในการสอนซึ่งจะช่วยให้ความสะดวกแก่อาจารย์ผู้สอนและสามารถดำเนินการสอนให้ได้ผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

2. ผลประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาใน 4 ด้าน คือ ด้านกระบวนการสอน ด้านสื่อในการสอน ด้านการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า อาจารย์คณะวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีประสิทธิภาพการสอนโดยรวม 4 ด้านอยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นเช่นนี้คาดว่าอาจเป็นเพราะการที่มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มีระบบประกันคุณภาพที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทำให้ประสิทธิภาพการเรียนการสอนเป็นไปตามเป้าหมาย นอกจากนี้การที่อาจารย์ทุกสาขาวิชา มีวุฒิการศึกษาทางด้านบริหารธุรกิจเป็นส่วนใหญ่ จึงสามารถสอนอย่างมีหลักการและมีทักษะการสอน อีกทั้งมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู ทำให้อาจารย์สามารถปฏิบัติหน้าที่สอนด้วยความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของความเป็นครูส่งผลให้การสอนเกิดประสิทธิภาพมากที่สุดในที่สุด

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการสอน ด้านสื่อในการสอน ด้านการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผล จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา พบว่า เพศไม่มีระดับความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนกันอย่างกว้างขวาง ไม่จำกัดว่าบุคคลนั้นจะเป็นเพศใด โดยที่ผู้เรียนมีทั้งเพศชายและเพศหญิง และมาจากท้องถิ่นที่มีสภาพสังคม เศรษฐกิจ ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ใกล้เคียงกัน อีกทั้งในสภาพสังคมปัจจุบัน ไม่มีความแตกต่างระหว่างเพศในเรื่องโอกาสทางการศึกษาจึงทำให้หญิงและชายมีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนอย่างเท่าเทียมกัน และได้รับการปฏิบัติจากสถานศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน จึงส่งผลให้ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามหลักสูตรพบว่า หลักสูตรไม่มีระดับความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนหากไม่มีการจัดทำแผนการสอน การใช้หลักสูตรจะทำให้กระบวนการเรียนการสอนเป็นไปอย่างไม่มีจุดหมาย เป็นเหตุให้เสียเวลาหรือบกร่องในการใช้หลักสูตรเป็นอย่างมาก ซึ่งคุณค่าของกระบวนการเรียนการสอนที่มีคุณภาพมาจากการทำแผนการสอนของอาจารย์ เพราะเป็นแนวทางในการสอน ซึ่งจะช่วยให้ความสะดวกแก่อาจารย์ผู้ใช้หลักสูตรสามารถดำเนินการสอนให้ได้ผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร อีกทั้งให้ความสะดวกแก่ผู้บริหารในการ

ช่วยเหลือ แนะนำและติดตามผลการเรียนการสอน และเป็นแนวทางในการสร้างข้อทดสอบเพื่อประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อให้มีความครอบคลุมกับเนื้อหาสาระที่ได้สอนไปแล้ว

5. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามรุ่นปีการศึกษาพบว่า รุ่นปีการศึกษามีระดับความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษารุ่นปีการศึกษา 2549 มีการปรับตัวจากนักเรียนมาเป็นนักศึกษามีความคาดหวังในการเรียนการศึกษาระดับสูง ยังไม่มีความคิดเห็นขัดแย้ง แต่เมื่อได้ศึกษาผ่านไปในระยะหนึ่ง ระยะเวลาเพิ่มขึ้น เริ่มเรียนรู้มากขึ้น จึงทำให้เกิดความขัดแย้งในสิ่งที่ตนได้คาดหวังไว้ จึงทำให้ระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน

6. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามสาขาวิชาพบว่า สาขาวิชาในระดับความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อาจเนื่องมาจากการเรียนการสอนของคณะวิทยาการจัดการ ได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ค้นคว้าอย่างอิสระ และมีโอกาสเลือกเรียนทั้งภาคปกติและภาคสมทบ จึงทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งที่ตนต้องการ ไม่ใช่เกิดจากการถูกบังคับ จึงทำให้เกิดความคิดเห็นแตกต่างกัน

7. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามช่วงคะแนนเฉลี่ยสะสมพบว่า ช่วงคะแนนเฉลี่ยสะสมมีระดับความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากผู้เรียนที่มีเกรดเฉลี่ยสูงจะมีแนวโน้มที่จะมีความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการสูงด้วย อันเนื่องมาจากนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ยสูง จะมีความรู้ดีกว่า ตัวเองประสบความสำเร็จในด้านการศึกษา และมีความภูมิใจในความสำเร็จนั้น

ข้อเสนอแนะ

1. การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์คณะวิทยาการจัดการที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คณะวิทยาการจัดการควรนำไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการพัฒนาของอาจารย์ ตามความต้องการของอาจารย์ เพื่อให้คณะมีแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอาจารย์ที่ชัดเจน

1.2 คณะควรจัดงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ รวมทั้งจัดหาแหล่งเงินทุนสนับสนุนการพัฒนาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยให้มากขึ้น ทำให้เกิดความกระตือรือร้นเป็นกำลังใจและแรงจูงใจอย่างหนึ่งของการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์

1.3 ผู้บริหารต้องสนับสนุนส่งเสริมอย่างจริงจังและจริงใจด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้อาจารย์ได้เห็นคุณค่าของการเปลี่ยนแปลง ดำเนินการพัฒนาอาจารย์ที่พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงก่อนแล้วค่อยมุ่งไปยังอาจารย์ที่ยังไม่พร้อมเปลี่ยนแปลง การพัฒนาอาจารย์ควรเริ่มที่ระดับผู้บริหารก่อนแล้วให้ผู้บริหารเป็นฐานในการขยายผลไปยังอาจารย์ส่วนใหญ่ต่อเนื่องกันไป

1.4 ผู้บริหารคณะวิทยาการจัดการและผู้บริหารของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา อาจนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นแนวทางกำหนดนโยบายวางแผนและดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของอาจารย์คณะอื่น ๆ ต่อไป

2. การทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนตามองค์ประกอบคุณภาพของการศึกษา เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์แต่ละด้าน เพื่อพัฒนาและส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนแต่ละด้านนั้น ให้คงมีประสิทธิภาพมากหรือมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

คณะวิทยาการจัดการ.รายงานการประเมินตนเอง (SAR) ประจำปีงบประมาณ 2548.พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

จิระวรรณ ช่วยชู.(2546) .ความคิดเห็นของนักศึกษาและมหาบัณฑิตต่อกระบวนการเรียนการสอนหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้าสื่อสาร คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

พนา บัวจุม.(2544). การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรวิชาชีพพระยะสัน ที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านการสอนของครูอาจารย์วิทยาลัยสารพัดช่างภูเก็ต กองการศึกษาอาชีพ กรมอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยทักษิณ .ฐานข้อมูลการวิจัยการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ณัฐติยา จตุรนาทกุล.(2549). ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครวิทยาเขตพระนครเหนือ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครวิทยาเขตพระนครเหนือ.

ไพฑูริย์ พิมดี.(2546).ความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมบัณฑิต (ต่อเนื่อง) ที่มีต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน

บริษัท คาร์ตัน ออปติคัล (สยาม) จำกัด

รัชต์ จอประยูร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงาน 2) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลถึงความปลอดภัยในการทำงาน 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 4) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลถึงความปลอดภัยในการทำงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 5) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงานกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลถึงความปลอดภัยในการทำงาน กลุ่มตัวอย่างคือพนักงานบริษัท คาร์ตัน ออปติคัล (สยาม) จำกัด จำนวน 114 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test , F-test และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1. พนักงานมีความเห็นด้วยว่าการเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน การบริหารจัดการความปลอดภัย และพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัย มีความสำคัญต่อความปลอดภัยในการทำงานในระดับมาก
2. พนักงานมีความเห็นด้วยว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัย การใช้เครื่องมือ อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย และความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจของพนักงาน ส่งผลต่อความปลอดภัยในการทำงาน ในระดับมาก
3. พนักงานที่มีตำแหน่งงาน และมีสถานภาพสมรสต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. พนักงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลถึงความปลอดภัยในการทำงาน ไม่แตกต่างกัน
5. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงานมีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลถึงความปลอดภัยในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

¹ มหบัณฑิตหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ABSTRACT

The research aimed to: 1) examine levels of employees' opinions on importance of their safety; 2) investigate levels of the employees' opinions on factors that affect their safety; 3) compare the employees' opinions on the importance of their safety, categorized by their personal factors; 4) compare the employees' opinions on factors that affected their safety, categorized by their personal factors; 5) study the relationship between the levels of the employees' opinions on the importance of their safety and levels of their opinions on factors that affected their safety. The samples were gathered from 114 employees, and the instrument was a questionnaire. Statistical analysis was employed using mean, standard deviation, t-test, F-test and Pearson's correlation coefficient. The findings are indicated as follows:

1. High levels of the employees' opinions on the importance of their safety were found on accidents happened from work, working environment, safety management and behaviors of working with safety.
2. High levels of the employees' opinions on factors that affected their safety were found on practice according to rules and regulations on safety, instrument usage, instrument used for safety and readiness of the employees' bodies and mind.
3. Differences in the employees' positions and marital status related to the levels of opinions on their safety at the statistically significant level of .05.
4. Differences in the employees' personal factors did not affect differences in their opinions on factors affecting their safety.
5. The employees' levels of opinions on the importance of their safety related to their opinions toward the factors affecting their safety at the statistically significant level of .01.

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการพัฒนาสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น และการที่รัฐบาลดำเนินการสนับสนุนให้มีการส่งเสริมการลงทุนทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่โดยมาจากทั้งผู้ลงทุนทั้งในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการแข่งขันอย่างเสรีทางเศรษฐกิจนั้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก และจากความรู้ความชำนาญและนิสัยการทำงานของคนไทยเคยชินกับการทำงานแบบเกษตรกรรม ยังไม่มีความคุ้นเคยในการทำงานแบบอุตสาหกรรมมากเท่าใด รวมถึงในสมัยก่อนยังไม่มีเครื่องมือที่อำนวยความสะดวกเหมือนในปัจจุบัน การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยจากต่างประเทศมาใช้ในกระบวนการผลิต เช่น เครื่องจักร สารเคมี สารพิษที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย ทำให้คนไทยขาดความรู้ ความชำนาญทางด้าน การนำเทคโนโลยีมาใช้ และการป้องกันในด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย ยังมีไม่มากนัก ทำให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานเพิ่มมากขึ้นทุกปีและกลายเป็นภาระที่รัฐบาลต้องแบก

รับผู้ประสบปัญหาดังกล่าวเป็นจำนวนมาก ลักษณะของปัญหานั้นมีทั้งที่มีความรุนแรงน้อยเช่น พิกอร์อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย จนถึงขั้นที่มีความรุนแรงมากเช่นการเสียชีวิตและเสียชีวิตพร้อม ๆ กันหลายคน หรือความเจ็บป่วยสะสมที่เกิดจากการทำงานอย่างต่อเนื่องโดยที่ไม่ได้คาดการณ์มาก่อน

กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในองค์กร ล้วนแต่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานได้ตลอดเวลา ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องพิจารณาถึงความจำเป็นและมองเห็นถึงความสำคัญที่จะต้องหามาตรการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดอุบัติเหตุในการทำงานขึ้น โดยจะต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากฝ่ายบริหารและฝ่ายผลิต ซึ่งฝ่ายบริหารจะเป็นผู้รับผิดชอบหลักในความสำเร็จของงานหรือเป็นผู้ชักนำให้พนักงานเข้ามามีส่วนร่วมในการทำให้ความปลอดภัยประสบความสำเร็จ ได้ด้วยดี การจัดการด้านความปลอดภัยฝ่ายบริหารควรมีการกำหนดนโยบายความปลอดภัยและขอบเขตในการดำเนินงานด้านความปลอดภัยให้พนักงานทราบ กำหนดผู้รับผิดชอบซึ่งหมายถึงเจ้าหน้าที่ความปลอดภัย (จ.ป.) ให้มีหน้าที่ดูแล กำกับ และส่งเสริมอบรมให้ความรู้แก่พนักงาน รวมถึงการตรวจสภาพแวดล้อมในการทำงาน เพื่อให้พนักงานมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานที่เหมาะสม สำหรับฝ่ายผลิต พนักงานจะต้องปฏิบัติตาม กฎ ระเบียบ ข้อบังคับขององค์กร โดยเคร่งครัด สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลทุกครั้งปฏิบัติงาน และต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง ตั้งตัวอยู่ตลอดเวลา

จากรายงานการประสบอุบัติเหตุจากการทำงานในบริษัท คาร์ตัน ออปติกัล (สยาม) จำกัด พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 – 2549 จำนวนครั้งที่เกิดอุบัติเหตุมีทั้งสิ้น 76 ครั้ง อุบัติเหตุส่วนใหญ่จะเป็นที่นิ้วมือ จำนวน 49 ครั้ง รองลงมาเป็นส่วนของตา จำนวน 19 ครั้ง ทำงานไม่ได้ชั่วคราว 42 วัน และไม่มีอุบัติเหตุที่ร้ายแรงจนถึงขั้นเสียชีวิต โดยทั่วไป สภาพการทำงานของบริษัทฯ จะใช้เครื่องจักรในการทำงานเป็นหลัก เวลาปฏิบัติงานพนักงานจะต้องใช้มือหยิบจับชิ้นงานตลอดเวลา ลักษณะของการเกิดอุบัติเหตุจะเกิดจากการกระแทก ชน ตัดหรือบาดที่มเท้า หนีบหรือฉีก การสัมผัสความร้อน โดยตรง และเศษชิ้นงาน สารเคมีกระเด็นเข้าตา ซึ่งบางครั้งพนักงานมีการพูดจาหยอกล้อระหว่างการทำงาน ทำให้ขาดความระมัดระวัง และไม่สามารถควบคุมการเกิดอุบัติเหตุได้ ดังนั้น ลักษณะการทำงานของพนักงานบริษัท คาร์ตัน ออปติกัล (สยาม) จำกัด จึงมีความเสี่ยงสูงที่จะเกิดอุบัติเหตุได้ตลอดเวลาเช่นกัน

ผู้วิจัยมีความสนใจที่ศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลถึงความปลอดภัยในการทำงาน เพื่อจะทำให้ทราบถึงอิทธิพลของปัจจัยด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยลดและป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการปฏิบัติงานของพนักงานได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงาน ของพนักงานบริษัท คาร์ตัน ออปติกัล (สยาม) จำกัด
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลถึงความปลอดภัยในการทำงาน ของพนักงานบริษัท คาร์ตัน ออปติกัล (สยาม) จำกัด
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงาน ของพนักงานบริษัท คาร์ตัน ออปติกัล (สยาม) จำกัด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงาน

4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลถึงความปลอดภัยในการทำงาน ของพนักงานบริษัท คาร์ตัน ออปติคัล (สยาม) จำกัด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงาน

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงาน กับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลถึงความปลอดภัยในการทำงาน ของพนักงานบริษัท คาร์ตัน ออปติคัล (สยาม) จำกัด

วิธีการวิจัย

1. ประชากร ขนาดของตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานที่ปฏิบัติงาน ในบริษัท คาร์ตัน ออปติคัล (สยาม) จำกัด รวม 158 คน ใช้การคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามสูตรคำนวณของทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยให้มีความคลาดเคลื่อน 5% ($e = 0.05$) ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 114 ตัวอย่าง และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดโควตา (Quota sampling) และการสุ่มแบบมีจุดมุ่งหมายเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งแบ่งตามสัดส่วนของประชากรตามแผนก/ส่วนงาน เพื่อศึกษาจำนวน 114 ตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสอบถาม ได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงาน 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลถึงความปลอดภัยในการทำงาน จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยใช้โปรแกรม SPSS วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีของ ครอนบาค

3. การใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมุติฐาน และการทดสอบความสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

1. พนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงาน เกี่ยวกับ การเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน สภาพแวดล้อมในการทำงาน การบริหารจัดการความปลอดภัย พฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัย อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. พนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลถึงความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน เกี่ยวกับ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัย การใช้เครื่องมือ อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย ความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจของพนักงาน อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน แผนก/ส่วนงานไม่แตกต่างกัน พนักงานที่มีตำแหน่งงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงานแตกต่างกันในด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านการบริหารจัดการความปลอดภัย พนักงานที่มีสถานภาพสมรส ต่างกันมี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงานแตกต่างกันในด้านพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับ นลินี ประทับศร (2543 : 112-115) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำ ความรู้ ทัศนคติ เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน และพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของหัวหน้างานระดับต้นในโรงงานอุตสาหกรรมประกอบชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์

4. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลถึงความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงาน พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน พนักงานที่มีสถานภาพสมรส ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลถึงความปลอดภัยในการทำงานแตกต่างกันในด้านการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย และพนักงานที่มีแผนก/ส่วนงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลถึงความปลอดภัยในการทำงานแตกต่างกันในด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับ สิริพัชร์ เปรมชัยชูร (2543 :100-103) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ ความรู้ การเปิดรับสื่อ กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ

5. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงาน กับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลถึงความปลอดภัยในการทำงาน พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงาน มีความสัมพันธ์กับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลถึงความปลอดภัยของพนักงาน ด้านการเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านการบริหารจัดการความปลอดภัย และด้านพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัย

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ในครั้งนี้สามารถนำไปปรับใช้กับพนักงานบริษัท คาร์ตัน ออปติคัล (สยาม) จำกัดได้เป็นอย่างดี ดังนี้

1.1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของความปลอดภัยในการทำงาน ด้านการเกิดอุบัติเหตุ เครื่องจักรที่มีเครื่องป้องกันกระแสไฟฟ้าเกินขนาดอยู่แล้วไม่จำเป็นต้องมีสายดิน และพนักงานสามารถทำงานกับเครื่องจักรที่ติดตั้งใหม่ได้ทันทีโดยไม่ต้องศึกษาคู่มือ ควรมีการปรับปรุงในด้านการดูแลเครื่องจักร ก่อนการใช้ และอบรมวิธีการบำรุงรักษาเครื่องจักรแก่พนักงาน เมื่อมีเครื่องจักรใหม่เข้ามา

1.2 ปัจจัยที่ส่งผลถึงความปลอดภัยในการทำงาน ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัย ควรหลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติตามกฎความปลอดภัย เนื่องจากทำให้งานเสร็จช้า และเมื่ออยู่ในโรงงานท่านมักจะปล่อยขาสื่อออกนอกกางเกง เพราะรู้สึกสบาย ควรมีการปรับปรุง ในด้านการสื่อสารและให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยที่อาจจะเกิดขึ้นได้จากการไม่ปฏิบัติตามกฎความปลอดภัยของบริษัท

2. การทำวิจัยครั้งต่อไป ผู้ที่สนใจจะศึกษาควรจะศึกษาด้านอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เช่น

2.1 ผลดีและผลเสียของการพิจารณาบทลงโทษของพนักงาน

2.2 คุณภาพชีวิตที่ดีของพนักงานและสภาพแวดล้อมภายในบริษัท

2.3 ปัจจัยด้านวัฒนธรรมขององค์กร ด้านสังคมภายในองค์กร และด้านจิตวิทยา

เอกสารอ้างอิง

- กรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงาน. (2543). คู่มือการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน ระดับหัวหน้างาน. กรุงเทพฯ: กรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงาน.
- กิตติ อินทรานนท์. (2544). วิศวกรรมความปลอดภัย : พื้นฐานของวิศวกร. กรุงเทพฯ: สมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย
- นลินี ประทับสร. (2543). ภาวะผู้นำ ความรู้ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยในการทำงานและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของหัวหน้างานระดับต้น ในโรงงานอุตสาหกรรมประกอบชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (2550). “การบริหารความปลอดภัยในโรงงาน”. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : http://www.sut.ac.th/e-texts/Medicine/ism/lesson3_3.html
- สุพจน์ เด่นดวง. (2541). วัฒนธรรมความปลอดภัยในการทำงาน. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
-

การศึกษาโอกาสทางการตลาดของผลิตภัณฑ์กบแปรรูปบรรจุกระป๋อง ของชุมชนบ้านห้วยจรเข้ ตำบลบ่อตาโล่ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ปราวณี ดันประยูร

ยุพา สังข์เนตร

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการประยุกต์การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงสำรวจ ด้วยวิธีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการตลาด การสัมภาษณ์ และการใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชาวไทยที่มาจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 385 คน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือเพื่อศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบัน และโอกาสทางการตลาดของผลิตภัณฑ์กบแปรรูปบรรจุกระป๋อง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เป็นประเด็นหลักที่ต้องการศึกษาและการวิเคราะห์เชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่าผู้บริโภคมีความคิดเห็นโดยรวมในระดับมากกว่ากบกระป๋องเป็นการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า สมควรได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นสินค้าที่เพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน สมควรได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลด้านการเงิน การผลิตและการตลาด เป็นการถนอมอาหาร มีโอกาสจะพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมอาหารกระป๋องได้ มีโอกาสที่จะเป็นอาหารกระป๋องที่ได้รับความนิยมแพร่หลายดังเช่นปลากระป๋อง เป็นแหล่งโปรตีนที่มีคุณค่าทางอาหาร และช่วยลดปัญหาความไม่แน่นอนของราคา กบตามลำดับ ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการตลาดพบว่า สภาพแวดล้อมมหภาคด้านโครงสร้างประชากร ด้านเศรษฐกิจ ด้านกฎหมาย การเมืองและการปกครอง ด้านสังคมวัฒนธรรม และสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันล้วนแต่ส่งผลให้กบกระป๋องมีโอกาสทางการตลาดทั้งสิ้น

คำสำคัญ

โอกาสทางการตลาด ผลิตภัณฑ์กบแปรรูปบรรจุกระป๋อง

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

² ผู้ประกอบการกบกระป๋อง ต.บ่อตาโล่ อ.วังน้อย จ.พระนครศรีอยุธยา

ABSTRACT

This is the applied on Quality Research and Survey Research by marketing environmental analysis, interview and questionnair. The data were collected by simple random from 385 Thai tourists who visited Phranakhon Si Ayutthaya. The objective of this research were to study the present situation and marketing opportunity of canned frog product. Data analysis main study in quality and quantity, frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results revealed that overall of the customer's opinion are high level agree with canned frog that to develop the local wisdom, product value added, suppose to obtain the supporting from the government to developing the product, as a product can increase community income, suppose to obtain the supporting from the government in finance, production and marketing, as a preserve food, to have ability to develop to canned food industrial, to have ability to be popular canned food like canned fish, source of protein value, to reduce the problem of uncertainty frog price in the market. The microenvironment such as demographic; economical; legal and political; socio-cultural and competitive factors are affected marketing opportunity of the canned frog products.

Key words

Marketing opportunity, Canned Frog Product

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงกบ ซึ่งเลี้ยงกบเป็นอาชีพเสริมนอกเหนือจากการทำนา ประสบปัญหาต้นทุนการเลี้ยงกบสูงขึ้น และการมีผู้เลี้ยงหลายรายทำให้ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง สมาชิกกลุ่มซึ่งนำโดย นาง ยุพา สังข์เนตร จึงหาทางออกโดยการแปรรูปเป็นกบกระป๋อง โดยได้แนวคิดและการช่วยเหลือจากกลุ่มแม่บ้าน อำเภอผักไห่ ที่แปรรูปปลาร้าเป็นปลาร้ากระป๋อง กบกระป๋องจึงเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากภูมิปัญญา ของคนในท้องถิ่น โดยใช้วัตถุดิบ แรงงานในท้องถิ่น ทำให้คนในท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้น และยังสอดคล้องกับนโยบายของรัฐที่มุ่งส่งเสริมให้แต่ละท้องถิ่นมีผลิตภัณฑ์ ที่มีคุณภาพเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ปัจจุบันกบกระป๋องเป็นสินค้า OTOP อันดับ 2 ดาว ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา แนวทางหนึ่งที่จะพัฒนา ให้ได้รับการยอมรับมากขึ้น โดย การศึกษาโอกาสทางการตลาด เพื่อนำมาปรับ ส่วนผสมทางการตลาดให้เหมาะสมกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับโอกาสทางการตลาด

ความหมายของโอกาสทางการตลาด Philip Kotler ได้ให้คำนิยามว่า หมายถึง การที่ลูกค้ามีความต้องการและความสนใจอย่างใดอย่างหนึ่ง และโอกาสที่บริษัทหนึ่งจะเข้าไปสนองความต้องการ ดังกล่าว โดยที่มิความเป็นไปได้ว่าจะได้รับผลตอบแทน

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการตลาด แบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ สภาพแวดล้อมมหภาค ลูกค้า และการแข่งขัน สภาพแวดล้อมภายใน ได้แก่ การวิเคราะห์หน่วยธุรกิจ

การวิเคราะห์หลังการแข่งขันตามแนวทางของ Michael E. Porter ประกอบด้วย 5 ส่วนคือ ภัยคุกคามจากผู้มาใหม่ การแข่งขันในอุตสาหกรรมเดิม สินค้าทดแทน อำนาจต่อรองจากผู้ซื้อ และอำนาจต่อรองของผู้จำหน่ายวัตถุดิบ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ปัจจุบันของกบแปรรูปบรรจุกระป๋อง
2. เพื่อศึกษาโอกาสทางการตลาดของกบแปรรูปบรรจุกระป๋อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้ได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มจากประชากรซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่ทราบค่าที่แน่นอน จึงใช้สูตรการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบค่าประชากร ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อ ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 385 ราย

การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามในแหล่งต่างๆ ของจังหวัดที่มีสินค้าของฝาก ของขวัญ ของที่ระลึก สินค้าพื้นบ้าน สินค้าชุมชนจำหน่ายตามสถานที่ ดังนี้ 1) วิหารพระมงคลบพิตร 2) วัดพนัญเชิงวรวิหาร 3) พระราชวังบางปะอิน 4) ศูนย์ศิลปาชีพบางไทร 5) ตลาดกลางสินค้าเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 6) งานนิทรรศการ/ งานแสดงสินค้า

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบสอบถาม 3 ชุด

แบบสอบถามชุดที่ 1 ใช้สำหรับผู้ที่เคยรู้จักและเคยซื้อกบกระป๋อง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล พฤติกรรมผู้บริโภค และความคิดเห็นที่มีต่อกบกระป๋อง

แบบสอบถามชุดที่ 2 ใช้สำหรับผู้ที่เคยรู้จักแต่ไม่เคยซื้อกบกระป๋อง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล การรู้จักกบกระป๋อง และความคิดเห็นที่มีต่อกบกระป๋อง

แบบสอบถามชุดที่ 3 ใช้สำหรับผู้ที่ไม่เคยรู้จักกบกระป๋อง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล การรู้จักกบกระป๋อง และความคิดเห็นที่มีต่อกบกระป๋อง

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์นาง ยูพา สังข์เนตร และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการตลาด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผล

1. ผู้บริโภคกลุ่มที่รู้จักและเคยซื้อกบกระป๋อง จำนวน 36 คน เป็นเพศชายและหญิงเท่า ๆ กัน มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูงกว่า 25,000 บาท

2. พฤติกรรมผู้บริโภคของกลุ่มที่รู้จักและเคยซื้อกบกระป๋อง คือ ผู้บริโภครู้จักกบกระป๋องโดยพบในงานแสดงสินค้า / นิทรรศการ เคยซื้อกบกระป๋องจากงานแสดงสินค้า / นิทรรศการ จุดประสงค์ของการซื้อคือ เพื่อรับประทานเอง เหตุผลในการตัดสินใจซื้อครั้งแรก คือ เป็นสินค้าที่แปลกใหม่ต้องการทดลองและได้ชิมแล้วถูกใจ เท่า ๆ กัน ส่วนเหตุผลในการซื้อครั้งต่อ ๆ มาคือ คิดใจในรสชาติ มีความเชื่อมั่นในคุณภาพกบกระป๋องระดับมาก สิ่งที่ทำให้มีความเชื่อมั่นในการซื้อ / บริโภคกบกระป๋อง คือ การได้รับ ออ. หรือมาตรฐานอื่น ๆ ที่น่าเชื่อถือ และการได้ขึ้นทะเบียนเป็นสินค้า OTOP เท่า ๆ กัน ไม่เคยพบปัญหาในการบริโภคกบกระป๋อง และกบกระป๋องหาซื้อลำบากต้องรองานแสดงสินค้า

3. ความคิดเห็นของผู้บริโภคกลุ่มที่รู้จักและเคยซื้อกบกระป๋องพบว่า โดยรวมผู้บริโภคมีความเห็นด้วยในระดับมากค่าเฉลี่ย 3.74 โดยผู้บริโภคมีความคิดว่าเห็นด้วยในระดับมากที่สุดว่ากบกระป๋องเป็นการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า ตามลำดับ

ผู้บริโภคมีความเห็นด้วยในระดับมากกว่ากบกระป๋องสมควรได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สมควรได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลด้านการเงิน การผลิตและการตลาด เป็นสินค้าที่เพิ่มรายได้แก่ชุมชน เป็นการถนอมอาหาร ช่วยลดปัญหาความไม่แน่นอนของราคากบ และเป็นแหล่งโปรตีนที่มีคุณค่าทางอาหาร ตามลำดับ

ผู้บริโภคมีความเห็นด้วยในระดับปานกลางว่า กบกระป๋องมีโอกาสจะพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมอาหารกระป๋องได้ และมีโอกาสที่จะเป็นอาหารกระป๋องที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย ดังเช่น ปลากระป๋อง ตามลำดับ

4. ผู้บริโภคกลุ่มที่รู้จักเคยพบเห็นแต่ไม่เคยซื้อกบกระป๋อง จำนวน 66 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี 31 – 40 ปี และ 20 – 30 ปี จำนวนเท่า ๆ กัน อาชีพรับราชการและรัฐวิสาหกิจ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท

5. พฤติกรรมผู้บริโภคของกลุ่มที่รู้จักเคยพบเห็นแต่ไม่เคยซื้อกบกระป๋อง คือ รู้จักกบกระป๋องโดยพบในงานแสดงสินค้า / นิทรรศการ และเหตุผลที่ไม่ซื้อเพราะไม่รับประทานกบเป็นอาหาร

6. ความคิดเห็นของผู้บริโภคกลุ่มที่รู้จักเคยพบเห็นแต่ไม่เคยซื้อกบกระป๋องพบว่า โดยรวมผู้บริโภคมีความเห็นด้วยในระดับมาก โดยผู้บริโภคมีความเห็นด้วยในระดับมากกว่ากบกระป๋องเป็นสินค้าที่เพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน เป็นการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า สมควรได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นการถนอมอาหาร สมควรได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลด้านการเงิน การผลิตและการตลาด มีโอกาสที่จะเป็นอาหารกระป๋องที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย ดังเช่น ปลากระป๋อง และช่วยลดปัญหาความไม่แน่นอนของราคากบ ตามลำดับ

ผู้บริโภคมีความเห็นด้วยในระดับปานกลางว่า กบกระป๋องมีโอกาสจะพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมอาหารกระป๋องได้ และเป็นแหล่งโปรตีนที่มีคุณค่าทางอาหาร ตามลำดับ

7. ผู้บริโภคกลุ่มที่ไม่เคยรู้จักกบกระป๋อง จำนวน 283 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 20 – 30 ปี อาชีพค้าขาย, ธุรกิจส่วนตัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท

8. ผู้บริโภคกลุ่มที่ไม่เคยรู้จักกบกระป๋องมีความสนใจซื้อกบกระป๋องซึ่งเป็นสินค้า OTOP เหตุผลที่สนใจซื้อเพราะกบกระป๋องเป็นทางเลือกใหม่ / ความแปลกใหม่ของสินค้า

9. ความคิดเห็นของผู้บริโภคกลุ่มที่ไม่เคยรู้จักกบกระป๋องพบว่า โดยรวมผู้บริโภคมีความเห็นด้วยในระดับมาก โดยเห็นด้วยในระดับมากกว่ากบกระป๋องเป็นการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสินค้าที่เพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเป็นการถนอมอาหาร สมควรได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ สมควรได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลด้านการเงิน การผลิตและการตลาด มีโอกาสจะพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมอาหารกระป๋องได้ มีโอกาสที่จะเป็นอาหารกระป๋องที่ได้รับความนิยมแพร่หลาย ดังเช่น ปลากระป๋อง ช่วยลดปัญหาความไม่แน่นอนของราคา กบ ค่าเฉลี่ย และเป็นแหล่งโปรตีนที่มีคุณค่าทางอาหารตามลำดับ

10. จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทางการตลาดในส่วนสภาพแวดล้อมมหภาคพบว่า กบกระป๋องมีโอกาสด้านการตลาดในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านโครงสร้างประชากรพบว่า ปัจจุบันกลุ่มผู้บริโภคที่นักการตลาดให้ความสนใจมากมีขนาดใหญ่และมีกำลังซื้อสูง คือ ผู้ที่เกิดยุคเบบี้บูม (Baby Boom) ซึ่งปัจจุบันมีอายุประมาณ 48 – 63 ปี และกำลังย่างเข้าสู่ช่วงสูงอายุ คนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่รู้จักอาหารที่ปรุงจากกบและเป็นกลุ่ม “คนกินกบ”

ด้านเศรษฐกิจพบว่า ปัจจุบันเป็นเศรษฐกิจยุคที่เทคโนโลยีพัฒนาอย่างรวดเร็วมีการใช้ Internet ทำให้ผู้บริโภคมีอำนาจซื้อเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว สามารถหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าได้สะดวกรวดเร็วและกว้าง การสั่งซื้อและการรับคำสั่งซื้อมีความสะดวก ผู้บริโภคสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้และผู้ขายมีช่องทางการจัดจำหน่าย และการติดต่อสื่อสารและประชาสัมพันธ์ทางการตลาดได้อย่างกว้างขวางและสะดวกรวดเร็วขึ้น

ด้านกฎหมาย การเมืองและการปกครองพบว่า รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมสินค้า OTOP มีการจัดตั้งหน่วยงานที่สนับสนุนผู้ประกอบการรายย่อย มีการจัดทำเว็บไซต์ของหน่วยงานภาครัฐเพื่อสนับสนุนและให้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า OTOP สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้การสนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ด้านการจัดการธุรกิจ กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับอาหารก็เป็นโอกาสให้กบกระป๋องได้พัฒนาจนได้รับการรับรองจากองค์การอาหารและยา อันเป็นปัจจัยหนึ่งที่เพิ่มความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคได้อีกทางหนึ่งซึ่งสามารถนำไปสู่โอกาสในการขยายตลาดไปต่างประเทศได้อีกด้วย

ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้วยความเป็นสังคมอุปถัมภ์ทำให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อร่วมมือกันทำงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มสตรีสหกรณ์ จนเกิดเครือข่ายต่าง ๆ ระหว่างตำบล อำเภอ จังหวัด นำไปสู่การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต การตลาด บรรจุกิจกรรม แหล่งเงินทุน การจัดหาวัตถุดิบ นอกจากนี้ ในธรรมเนียมปฏิบัติของคนไทยในการซื้อของฝากญาติพี่น้อง เพื่อน ๆ กบกระป๋องก็มีโอกาสที่จะเป็นของขวัญของฝากที่น่าสนใจได้ นอกจากนี้การที่ปัจจุบันหญิงไทยมีเวลาในการทำงานบ้านน้อยลง เนื่องจากต้องออกไปประกอบอาชีพ ประกอบกับปัจจุบันสังคมไทยมีอัตราการหย่าร้างเพิ่มขึ้น พ่อหรือแม่จึงต้องรับภาระเลี้ยงดูครอบครัวเพียงลำพัง ข้อจำกัดด้านเวลาดังกล่าวทำให้กบกระป๋องใน

ฐานะที่เป็นอาหารสำเร็จรูปที่ช่วยอำนวยความสะดวก และประหยัดเวลาในการทำอาหารจึงเป็นทางเลือกที่น่าสนใจทางหนึ่ง

11. การวิเคราะห์หลังการแข่งขันพบว่า สภาพการแข่งขันของกบกระป๋องมีความได้เปรียบในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ปัจจุบันยังเป็นสินค้ารายแรกและรายเดียวจึงยังไม่มีภัยคุกคามจากผู้ค้ารายใหม่
- 2) ยังไม่มีการแข่งขันระหว่างรายเดิม เนื่องจากเป็นรายเดียวและยังไม่มีคู่แข่งโดยตรง นอกจากนี้ยังมีความได้เปรียบด้านความแตกต่างจากอาหารกระป๋องประเภทอื่น ๆ อย่างชัดเจนอีกด้วย
- 3) ปัจจุบันยังไม่มีสินค้าทดแทน แรงกดดันในส่วนนี้จึงยังไม่เกิดขึ้น
- 4) ผู้ผลิตเป็นผู้เลี้ยงกบเองจึง ไม่มีแรงกดดันด้านผู้จำหน่ายวัตถุดิบ อาจมีแรงกดดันจากการขึ้นราคาน้ำมันพืชและกระป๋องบรรจุ
- 5) ผู้ซื้อไม่มีอำนาจต่อรองมากนัก เพราะความต้องการของผู้บริโภคเป็นตลาดที่มีขนาดเล็ก (Niche Market) ที่นิยมรับประทานกบ การเป็นสินค้าคุณภาพได้มาตรฐานรับรองจากองค์การอาหารและยา และมีความแตกต่างอย่างชัดเจนจากอาหารกระป๋องประเภทอื่น ๆ และยังเป็นผู้ผลิตเพียงรายแรกและรายเดียวของประเทศ

12. การวิเคราะห์ภายในพบว่า ประชานกลุ่มส่งเสริมอาชีพสตรีแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารบรรจุกระป๋อง คือ นางยุพา สังข์เนตร เป็นผู้มีความมุ่งมั่นและตั้งใจสูงที่จะคิดค้นพัฒนาการผลิตกบกระป๋องให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้คนในชุมชนมีรายได้และแก้ปัญหาราคากบ ผลิตภัณฑ์กบกระป๋องเป็นสินค้ามีคุณภาพมาตรฐาน มีรสชาติอร่อยเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค มีราคาเหมาะสม ช่องทางการจัดจำหน่ายส่วนใหญ่จะวางขายในงานแสดงสินค้าและนิทรรศการต่าง ๆ ช่องทางการจำหน่ายจึงยังไม่กว้าง ส่วนการส่งเสริมการตลาดก็มีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนสนับสนุนร่วมมือโดยการประชาสัมพันธ์ทางเว็บไซต์ต่าง ๆ การจัดงานแสดงสินค้าและนิทรรศการต่าง ๆ

การผลิตในปัจจุบันยังชะลอการผลิต เนื่องจากปัญหาการขาดเงินหมุนเวียนอันสืบเนื่องมาจากการผลิตสินค้าแล้วมีปัญหาจึงต้องรับคืนสินค้าทั้งหมดจากลูกค้า อย่างไรก็ตามประชาชนกลุ่มนี้ยังมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาการผลิตต่อไป โดยได้รับความช่วยเหลือด้านการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัย ครั้งนี้ทำให้ทราบถึงสภาพการณ์ปัจจุบันว่าผู้บริโภคมีความคิดเห็นในทางที่ดีต่อกบกระป๋อง และสภาพแวดล้อมทางการตลาดล้วนสร้างโอกาสทางการตลาดแก่กบกระป๋อง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อกลุ่มส่งเสริมอาชีพสตรีแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารบรรจุกระป๋อง ผู้ประกอบการ ผู้บริหารและหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย การวางแผนด้านการส่งเสริมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพทางการตลาดของกบกระป๋องซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ชุมชน ดังนี้

1. กลุ่มส่งเสริมอาชีพสตรีแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารบรรจุกระป๋องควรจะนำผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ควรรักษาสถานภาพของกลุ่มให้มีการรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่นเพื่อพัฒนากระบวนการให้มีคุณภาพ และพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตอย่างต่อเนื่อง โดยการสร้างเครือข่ายกับกลุ่มอื่นๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มในสิ่งที่จะทำให้กลุ่มพัฒนาในทุก ๆ ด้าน

2. ผู้ประกอบการในฐานะที่เป็นผู้จัดจำหน่ายหรือเป็นผู้จัดหาวัตถุดิบควรส่งเสริมปัจจัยที่จะทำให้การผลิตและจัดจำหน่ายกระป๋องดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง โดยการเป็นผู้ประกอบการที่มีจรรยาบรรณ เช่น ซื่อสัตย์ต่อลูกค้า การรักษาสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ซื้อและผู้จัดหาวัตถุดิบ การให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้บริโภค การให้ข้อมูลป้อนกลับในทางสร้างสรรค์แก่ผู้ผลิต การปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ อย่างเคร่งครัด เป็นต้น

3. ผู้บริหารและหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการวางแผนด้านการส่งเสริมและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน และธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก ควรให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

3.1 จัดทำนโยบายแผนงานสนับสนุนการบริหารจัดการธุรกิจ การผลิตและจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์กับแปรรูปบรรจุกระป๋อง ทั้งด้านการตลาด การผลิต การเงินและบัญชี และด้านแรงงาน

3.2 จัดให้มีการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อทำแผนการตลาดกระป๋อง โดยความร่วมมือระหว่างนักการตลาดมืออาชีพและสมาชิกกลุ่ม

3.3 สนับสนุนทุนการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ และพัฒนาธุรกิจกระป๋อง โดยความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและสมาชิกกลุ่ม

3.4 จัดคณะทำงานที่ปรึกษาเพื่อให้คำปรึกษา และติดตามผลการดำเนินงานตามแผนงานต่าง ๆ ที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

ทรรศนีย์ ปราบอักษร.(2542).การศึกษาโอกาสทางการตลาดของธุรกิจโรงเรียนดนตรีในเขต กรุงเทพมหานคร.

วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเซนจอห์น.

บุญชม ศรีสะอาด. (2541). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ฟิลิป คอตเลอร์. (2549). การจัดการการตลาดฉบับเอเชีย. (แปลจาก Marketing Management an Asain Perspective โดยอุทิส ศิริวรรณ). กรุงเทพฯ: เพียร์สันเอดิเคชัน อินโดไชน่า.

เรียวิจิ คาเซอิ.(บก.).(2544). การตลาดเชิงกลยุทธ์สำหรับผู้ชนะในสหัสวรรษใหม่. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

วิทยา ด้านธำรงกุล. (2544,พฤษภาคม). ประชากรไทยกับโอกาสทางการตลาด. เส้นทางเศรษฐกิจ. 75(7),75-76.

ศุภนันท์ นามวงษา.(2544). โอกาสทางการตลาดของการค้าแมลงแปรรูปในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา. ภาคนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

การศึกษาติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต ระดับปริญญาตรี รุ่นปีการศึกษา 2545 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹ อัจฉราพร แปลนนาค และวาสนา เพ็ญพุ่ม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนายจ้างที่มีต่อคุณสมบัติบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเพื่อเปรียบเทียบคุณสมบัติบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กับที่นายจ้างต้องการ วิธีศึกษาใช้แบบสอบถามจาก กลุ่มตัวอย่าง บัณฑิต จำนวน 432 คน และผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของบัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ จำนวน 61 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และการวิเคราะห์ค่า t (t – test) ผลการศึกษา พบว่า

1. บัณฑิต พบว่า ใช้เวลาในการศึกษาระดับปริญญาตรีภายใน 4 ปี ร้อยละ 96.18 มีเกรดเฉลี่ยสะสม 2.78 หลังสำเร็จการศึกษาไม่ได้ศึกษาต่อหรืออบรมเพิ่มเติม ร้อยละ 68.79 หน่วยงานที่ทำงานส่วนใหญ่เป็นบริษัทเอกชน ร้อยละ 78.50 รายได้ที่ได้รับต่อเดือน อยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 61.11 การประกอบอาชีพไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา ร้อยละ 28.04 มีการนำความรู้ตามสาขาวิชาที่ศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 32.71 แหล่งความรู้ที่นำมาใช้ในขณะปฏิบัติงาน ได้จากการฝึกอบรมและศึกษาเพิ่มเติม ร้อยละ 21.59 ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอน พบว่า ด้านหลักสูตร มีความพึงพอใจในระดับพอใจค่อนข้างมาก ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านสื่ออุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง และด้านการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต มีความพึงพอใจในระดับค่อนข้างมาก

2. นายจ้าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานเอกชน ร้อยละ 80.95 เป็นด้านการเกษตร พาณิชยกรรม และไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 19.05 จำนวนบุคลากรทั้งหมดในหน่วยงาน อยู่ในช่วง 10-50 คน ร้อยละ 52.38 ภายในระยะเวลา 3 (ปี 2548-2550) หน่วยงานมีแผนจะรับบุคลากรทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าทำงานเพิ่ม จำนวน 17 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 80.95 ความคิดเห็นของนายจ้างต่อคุณสมบัติของบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด – ต่ำสุด เท่ากับ 3.38 – 2.57 คุณสมบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 คุณสมบัติแรก คือ 1) ความขยันขันแข็งและเอาใจใส่งาน 2) ความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ 3) ความอ่อนน้อมถ่อมตน 4) มีสัมมาคารวะ การใช้คอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับงาน และ 5) ความมีมนุษยสัมพันธ์ ส่วนคุณสมบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 5 คุณสมบัติสุดท้าย คือ 1) ความสามารถในการวิเคราะห์และประยุกต์งาน 2) ความสามารถในการเขียนรายงาน 3) ความสามารถในการวางแผน 4) ความสามารถในการพูดสื่อความ

¹ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 12121

การนำเสนองาน ความเป็นผู้นำ และ 5) คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น คุณสมบัติบัณฑิตที่นายจ้างต้องการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด – ต่ำสุด เท่ากับ 3.71 – 2.76 โดยคุณสมบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 คุณสมบัติแรก คือ 1) ความมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง 2) ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน 3) ความขยันขันแข็งและเอาใจใส่ในงาน 4) ความสามารถในการเรียนรู้ และ 5) ความสามารถในการทำงานเป็นทีม เมื่อเปรียบเทียบคุณสมบัติบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กับคุณสมบัติบัณฑิตที่นายจ้างต้องการ ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ ในแต่ละคุณสมบัติ พบว่า ในภาพรวมมี 26 คุณสมบัติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และค่าเฉลี่ยที่นายจ้างต้องการสูงกว่าบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าร้อยละของการพลาดเป้า โดยมีพิสัย ระหว่าง 23.94 – 1.43 ซึ่งค่าร้อยละของการพลาดเป้าสูงสุด 5 ลำดับแรก คือ 1) ความสามารถในการวิเคราะห์และประยุกต์งาน (23.94%) 2) ความสามารถในการวางแผน (20.55%) 3) ความสามารถในการเขียนรายงาน (20.29%) 4) ความสามารถในการพูดสื่อความ การนำเสนองาน (19.18%) และ 5) คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น (18.06%)

ABSTRACT

The objectives of the research entitled “A Follow-up Study of the Graduates Year 2002 from the Faculty of Science and Technology student, Thammasat University.” are (1) to survey the employers’ opinions about the qualifications of graduates of Faculty of Science and Technology, and (2) to compare the qualifications of graduates with those that employers expected. The researchers used questionnaire as a tool for this study. Two studied groups were (1) 432 of graduates, and (2) 61 of employers or supervisors at companies where our graduates were hired. To analyze the data, the statistical methods i.e., an average (\bar{X}), a standard deviation (S.D.) and t-test analysis were used. The results are as follows.

1. From the studied group of graduates, it has been found that 96.18 percent of graduates finished their degree within 4 years with the average GPA 2.78. And 68.79 percent of them did not get any further education or training. Most of graduates with the percentage of 78.50 worked in private companies. Over 61 percent of them earned salary in the range of 10,001-20,000 Baht. About 28 percent got their jobs that did not match to what they got their degrees in. Some of graduates had applied their knowledge moderately to their work, with the percentage of 32.71. About 22 percent said that their knowledge needed for work was obtained from the additional training and studying. Asked about the curricula, they were satisfied with it greatly. For the extra curricula, equipment and facilities for study, they were moderately satisfied. For activities initiated to improve the quality of graduates, they were greatly satisfied.

2. From the study group of employers, it has been found that 80.95 percent of employers were private companies. About 19 percent of them were in the business of agriculture, commerce, and electronics. Over 52 percent of these companies had the number of employees in the range of 10-50. Around 81 percent (i.e., 17 companies) had three-year plan (2005-2007) to recruit more staff in the field of science and

technology. According to the employers' evaluation, they were satisfied with the overall quality of graduates. It has been found that the average scores from this evaluation were 3.38 and 2.57 for the maximum and minimum, respectively. And the top five qualifications of graduates that scored highest points are being industrious and responsibility, knowing their work, being respectful and humble, knowing computer skills needed for work, and being congenial. While the five qualifications that scored lowest points are ability to analyze and apply work, to write a report, to make a plan, to communicate in presentation, and leadership with ability to think, do and solve the problems. The qualifications that the employers wanted scored the average point of 3.71 and 2.76 for the maximum and minimum, respectively. These qualifications are the potential in self-development, the ability to adapt oneself to social and work environment, being industrious and responsibility, ability to learn, and to work as a team. After comparing the graduates' qualifications with those the employers expected, it has been found that, overall, the differences are significant (in the level of 0.05) and the average point of what the employers wanted is higher than those of the graduates possessed. The percentage of error is in the range of 23.94-1.43 with the top-five highest error are as follows; ability to analyze and apply work (23.94 percent), ability to make a plan (20.55 percent), ability to write a report (20.29 percent), ability to communicate in presentation (19.18 percent) and ability to think, do and solve the problems (18.06 percent).

บทนำ

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้รับการจัดตั้งเมื่อวันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2529 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อผลิตบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์ให้มีความรู้ ความสามารถ ในการประยุกต์ใช้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ 2) ดำเนินการสอนวิชาพื้นฐาน ทางด้านวิทยาศาสตร์ทั่วไปแก่นักศึกษาทุกคณะ ในมหาวิทยาลัย 3) ดำเนินการสอนวิชาวิทยาศาสตร์พื้นฐาน (เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ และคณิตศาสตร์) แก่นักศึกษาสาขาวิชาต่าง ๆ ของคณะ และนอกคณะ 4) ดำเนินการสอนวิชาที่ เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์ประยุกต์เป็นวิชาโทและวิชาเลือกเสรี แก่นักศึกษาคณะอื่น ทั้งมหาวิทยาลัย 5) ดำเนินการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ที่ เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศโดยเฉพาะในด้านการพัฒนาชนบท และ 6) ให้บริการด้านฝึกอบรม คำแนะนำ และเผยแพร่ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ประยุกต์แก่นักศึกษาทั่วไปทั้งใน และนอกสถาบันการศึกษา ปัจจุบันรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี 15 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ สถิติ ศาสตร์คอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีชนบท เทคโนโลยีการเกษตร วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณิตศาสตร์ประยุกต์ เคมี ฟิสิกส์ ฟิสิกส์อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีชีวภาพ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีสิ่งทอ และวัสดุศาสตร์ ระดับปริญญาโท 10 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาสถิติประยุกต์ วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม วิทยาการคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาชนบท คณิตศาสตร์ เกษตรยั่งยืน เทคโนโลยีชีวภาพ เคมี ฟิสิกส์ และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ระดับปริญญาเอก 1 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาสถิติ (หลักสูตรนานาชาติ) เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายมุ่งเน้น OUTPUT และ OUTCOME เน้นความพึงพอใจของผู้มารับบริการ ในแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ด้านงานจัดการศึกษาได้กำหนด มาตรการเร่งรัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาในทุกหน่วยงาน โดยกำหนดให้ความพึงพอใจของนายจ้าง

เป็นดัชนีชี้วัดส่วนหนึ่ง การติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต เพื่อทราบถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวของบัณฑิตที่จบการศึกษา เป็นเครื่องชี้แนวทางว่าควรจะดำเนินการจัดการศึกษาไปทางใด เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของสังคม ความต้องการของผู้ศึกษา และความพึงพอใจของนายจ้าง ในการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจคุณสมบัติของบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่นายจ้างต้องการ และเพื่อเปรียบเทียบคุณสมบัติของบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ได้จากการสำรวจกับคุณสมบัติที่นายจ้างต้องการ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย มี 2 กลุ่ม คือ 1) บัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่สำเร็จการศึกษาในปี 2545 จำนวน 432 คน และ 2) ผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้างของบัณฑิตที่ปฏิบัติงานอยู่ จำนวน 61 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สำหรับบัณฑิต มี 6 ตอน คือ 1) ข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ เพศ ปีการศึกษาที่เข้าศึกษาและสำเร็จการศึกษา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา และการศึกษาและอบรมต่อหลังจากสำเร็จการศึกษา 2) ลักษณะการทำงาน เกี่ยวกับสถานภาพการทำงาน การศึกษาต่อ ประเภทของหน่วยงาน สถานที่ทำงาน รายได้ต่อเดือน การประกอบอาชีพ การนำความรู้ไปใช้ในการทำงาน 3) ประเมินการจัดการเรียนการสอนของคณะในภาพรวม ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร และด้านสื่อ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ พอใจน้อยที่สุด พอใจค่อนข้างน้อย พอใจในระดับปานกลางหรือพอใจพอสมควร พอใจค่อนข้างมาก และพอใจมาก มีค่าระดับคะแนนเป็น 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ 4) การพัฒนาคุณภาพบัณฑิต เป็นการสำรวจ ด้านความรู้ความสามารถและประสิทธิภาพในการทำงาน และด้านความคิดและการตัดสินใจ ที่ได้จากการศึกษาในระดับปริญญาตรี แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก และมากที่สุด มีค่าระดับคะแนนเป็น 1, 2, 3, 4 และ 5 ตามลำดับ 5) ข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจที่จะเข้าศึกษาในหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาของคณะ และอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของคณะ แบบสอบถามสำหรับผู้บังคับบัญชา มี 3 ตอน คือ 1) ข้อมูลสถานภาพของหน่วยงานและผู้ตอบแบบสอบถาม ประเภทกิจการ จำนวนบุคลากร ความต้องการรับบุคลากรเพิ่มในช่วง 3 ปี (2548-2550) เพศ อายุ และวุฒิการศึกษา 2) คำถามประเมินผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตจากนายจ้าง แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ ดีมาก ดี ต้องแก้ไข และไม่น่าพอใจ มีค่าระดับคะแนนเป็น 4, 3, 2 และ 1 และคุณสมบัติของบัณฑิตที่หน่วยงานต้องการ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด มีค่าระดับคะแนนเป็น 4, 3, 2 และ 1 ในด้านการปรับตัวเข้ากับสังคม ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านภาวะผู้นำ และด้านบุคลิกภาพ และ 3) ข้อเสนอแนะเพื่อให้คณะปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน การเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามถึงบัณฑิตและนายจ้าง

การวิเคราะห์ข้อมูลของบัณฑิต เกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิกการศึกษา ปีที่จบการศึกษา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น เกรดเฉลี่ย การศึกษาและอบรมต่อหลังจากสำเร็จการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ด้านความคิดเห็นในการประกอบอาชีพตรงกับสาขาวิชาที่เรียน และการนำวิชาที่เรียน ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistics) ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร และด้านสื่อ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน

สอน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) แปลค่าเฉลี่ย เป็น 5 ระดับ คือ 1) ตั้งแต่ 1.00 – 1.50 คะแนน หมายถึง พอใจน้อยที่สุด 2) ตั้งแต่ 1.51 – 2.50 คะแนน หมายถึง พอใจค่อนข้างน้อย 3) ตั้งแต่ 2.51 – 3.00 คะแนน หมายถึง พอใจในระดับปานกลาง 4) ตั้งแต่ 3.01 – 4.00 คะแนน หมายถึง พอใจค่อนข้างมาก และ 5) ตั้งแต่ 4.01 – 5.00 คะแนน หมายถึง พอใจมากที่สุด การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาในระดับปริญญาตรีมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ด้านความรู้ความสามารถและประสิทธิภาพในการทำงาน ความคิดและการตัดสินใจ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลค่าเฉลี่ย เป็น 5 ระดับ คือ 1) ตั้งแต่ 1.00 – 1.50 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด 2) ตั้งแต่ 1.51 – 2.50 คะแนน หมายถึง ค่อนข้างน้อย 3) ตั้งแต่ 2.51 – 3.00 คะแนน หมายถึง ปานกลาง 4) ตั้งแต่ 3.01 – 4.00 คะแนน หมายถึง ค่อนข้างมาก และ 5) ตั้งแต่ 4.01 – 5.00 คะแนน หมายถึง มากที่สุด ส่วนการประเมินบัณฑิตของคณะและบัณฑิตที่หน่วยงานต้องการ โดยผู้บังคับบัญชา วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลค่าเฉลี่ย เป็น 4 ระดับ คือ 1) ตั้งแต่ 1.00 – 1.75 คะแนน หมายถึง ไม่น่าพอใจ 2) ตั้งแต่ 1.76 – 2.50 คะแนน หมายถึง ต้องแก้ไข 3) ตั้งแต่ 2.51 – 3.25 คะแนน หมายถึง ดี และ 4) ตั้งแต่ 3.26 – 4.00 คะแนน หมายถึง ดีมาก ส่วนคุณสมบัติของบัณฑิตที่นายจ้างต้องการ แปลค่าเฉลี่ย เป็น 4 ระดับ คือ 1) ตั้งแต่ 1.00 – 1.75 คะแนน หมายถึง น้อยที่สุด 2) ตั้งแต่ 1.76 – 2.50 คะแนน หมายถึง น้อย 3) ตั้งแต่ 2.51 – 3.25 คะแนน หมายถึง มาก และ 5) ตั้งแต่ 3.26 – 4.00 คะแนน หมายถึง มากที่สุด ส่วนการทดสอบ t (t-test) เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต กับคุณสมบัติที่นายจ้างต้องการ นั้น หากผลการทดสอบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และค่าเฉลี่ยของคุณสมบัติบัณฑิตที่นายจ้างต้องการ สูงกว่า ค่าเฉลี่ยของผลการปฏิบัติงานของบัณฑิต จะคำนวณค่าร้อยละของการพลาดเป้า ดังนี้

$$\frac{\text{(ค่าเฉลี่ยความต้องการของนายจ้าง - ค่าเฉลี่ยผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตคณะวิทย์) X 100}}{\text{ค่าเฉลี่ยความต้องการของนายจ้าง}}$$

ผลการวิจัย

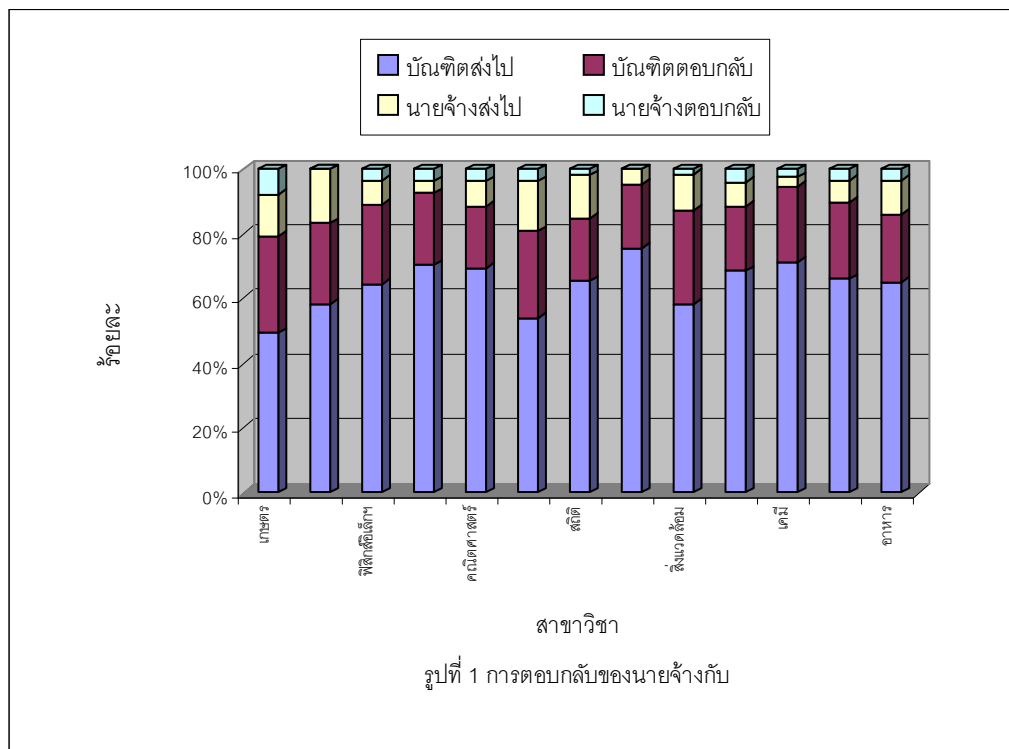
การนำเสนอผลการวิจัยครั้งนี้จะเน้นที่ภาพรวมของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำหรับรายละเอียดในแต่ละสาขาวิชา จะนำเสนอในรูปแบบของกราฟ

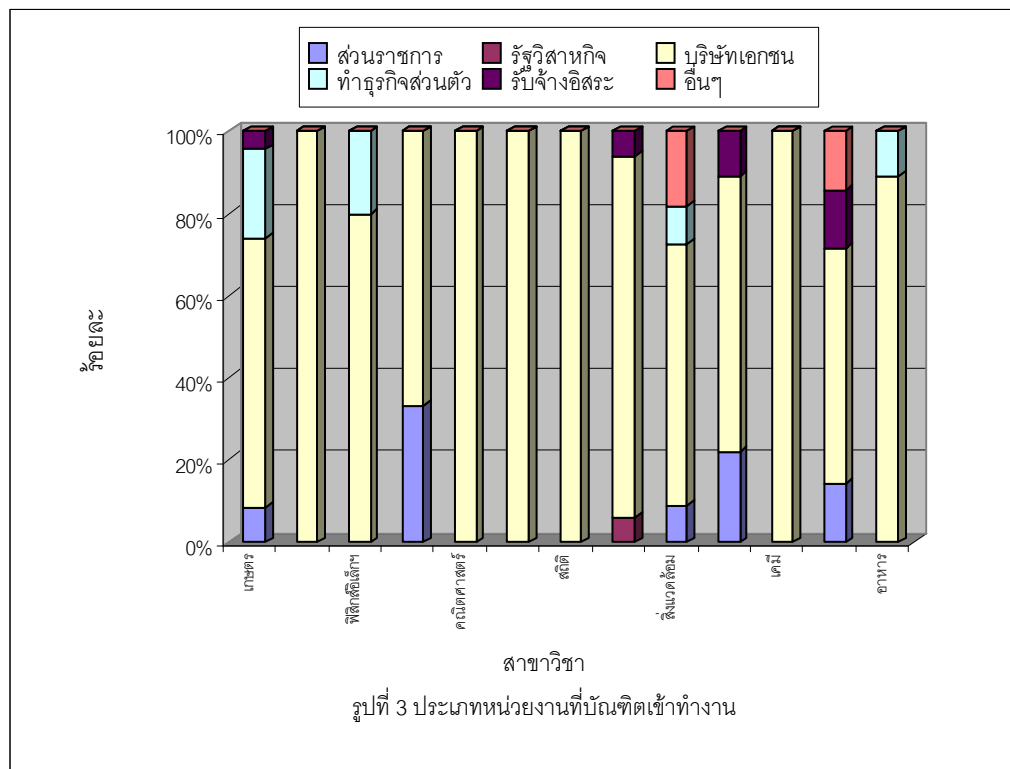
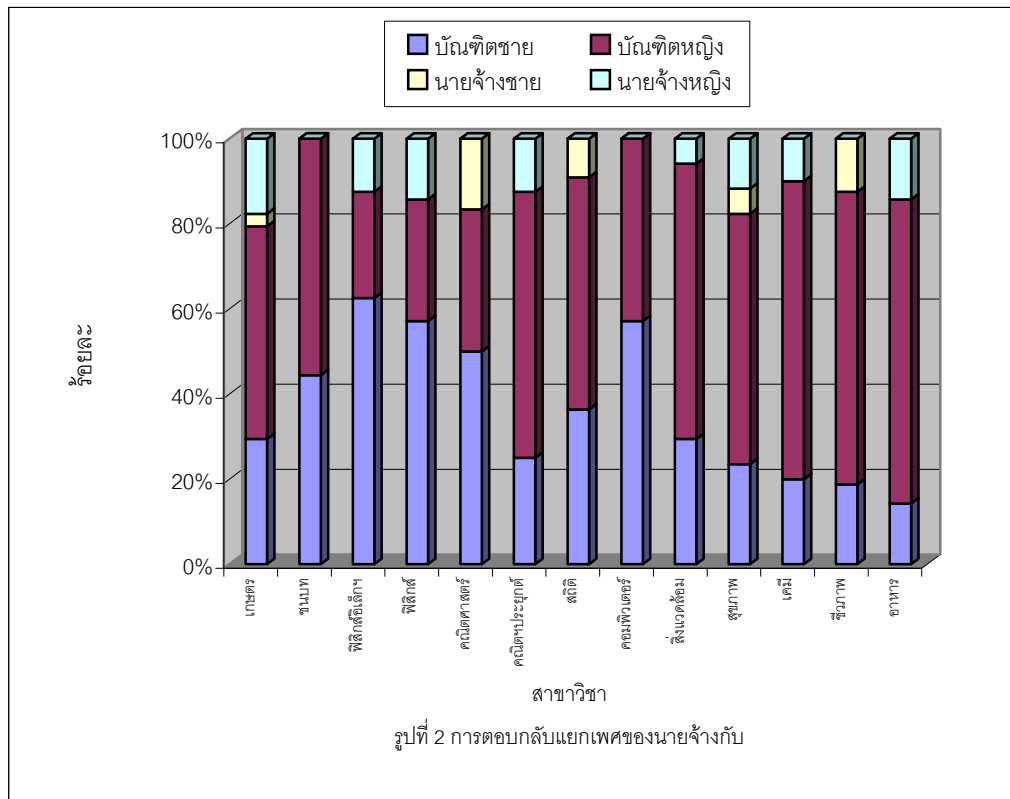
1. ลักษณะทั่วไปของบัณฑิตและนายจ้าง

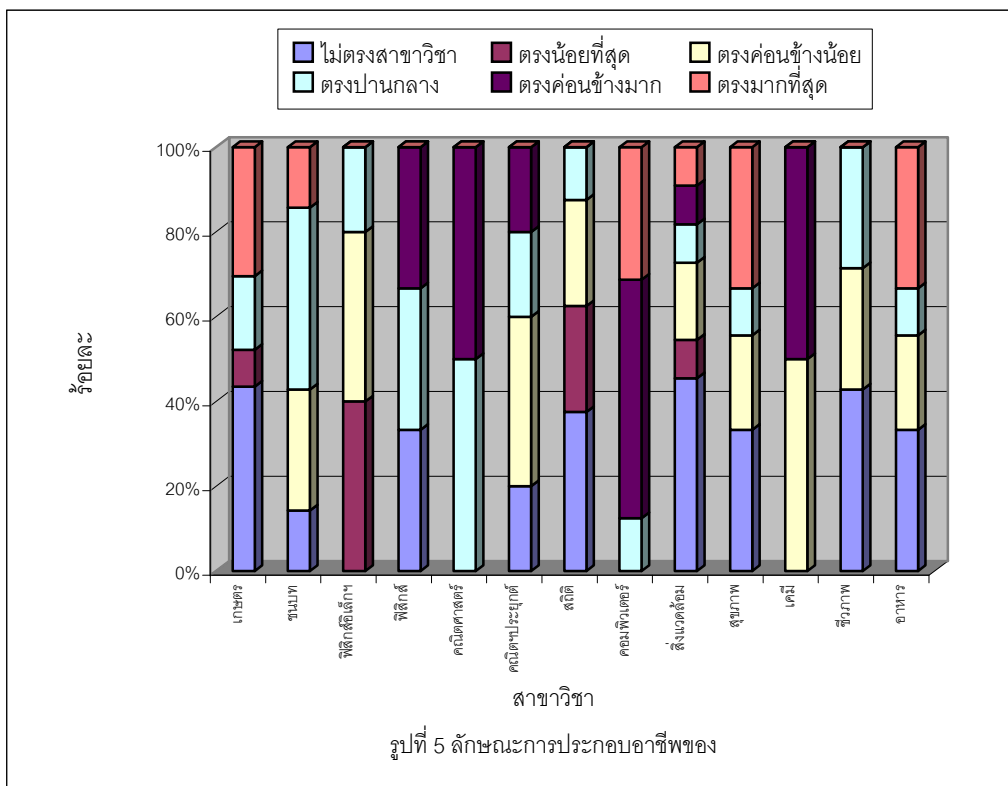
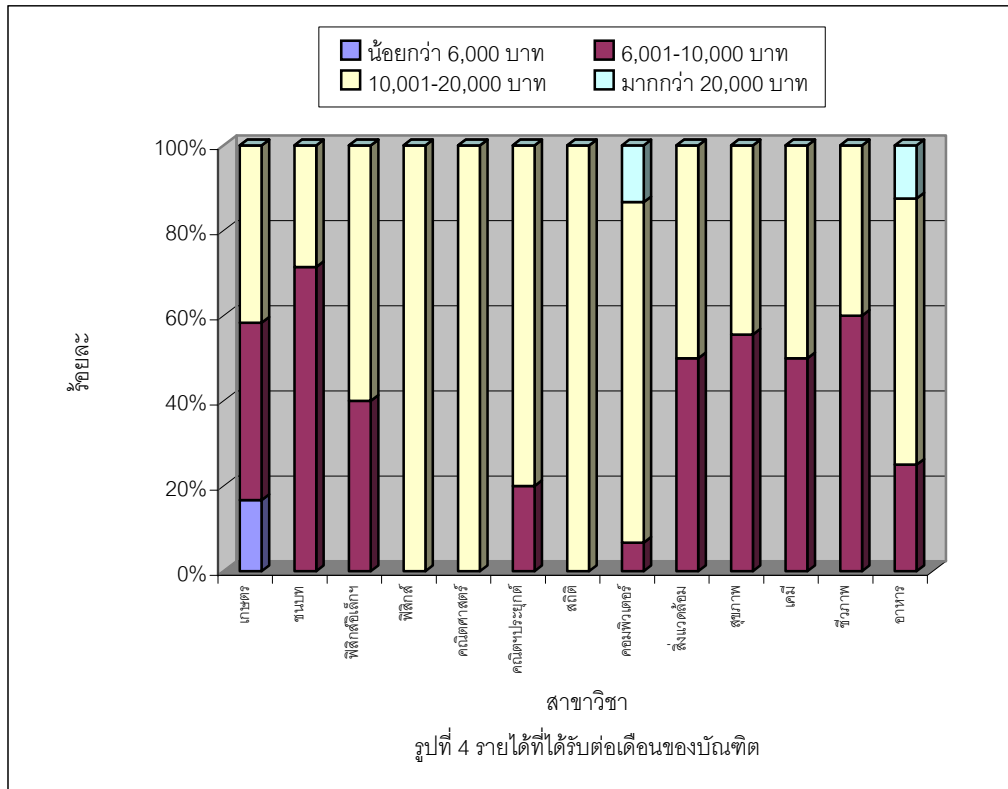
1.1 บัณฑิต ส่งแบบสอบถามไป จำนวน 432 คน ตอบกลับมา จำนวน 157 คน ร้อยละ 36.34 ของจำนวนทั้งหมด ทำงานอย่างเดียว จำนวน 101 คน ทำงานและศึกษาต่อด้วย จำนวน 6 คน ลักษณะโดยทั่วไปของบัณฑิตที่ตอบกลับมา สรุปประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้ (1) เพศ เป็นหญิง ร้อยละ 61.78 นอกนั้นเป็นชาย (2) เวลาและเกรดเฉลี่ยสะสม ในการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีใช้เวลา 4 ปี ร้อยละ 96.18 มีเกรดเฉลี่ยสะสม 2.78 (3) การศึกษาต่อและอบรมหลังสำเร็จการศึกษา พบว่า หลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิตไม่ได้ศึกษาต่อหรืออบรมเพิ่มเติม ร้อยละ 68.79 ศึกษาต่อ ร้อยละ 22.93 และอบรมและศึกษาเพิ่มเติม ร้อยละ 8.28 (4) สถานภาพการทำงานและศึกษาต่อ พบว่า ทำงานอย่างเดียว ร้อยละ 64.33 และรองลงมาศึกษาต่อ ร้อยละ 23.57 (5) ประเภทหน่วยงานที่เข้าทำงาน เป็นบริษัทเอกชน ร้อยละ 78.50 รองลงมาประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 7.48 (6) รายได้ที่ได้รับต่อเดือน อยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 61.11 ช่วง 6,001-10,000 บาท ร้อยละ

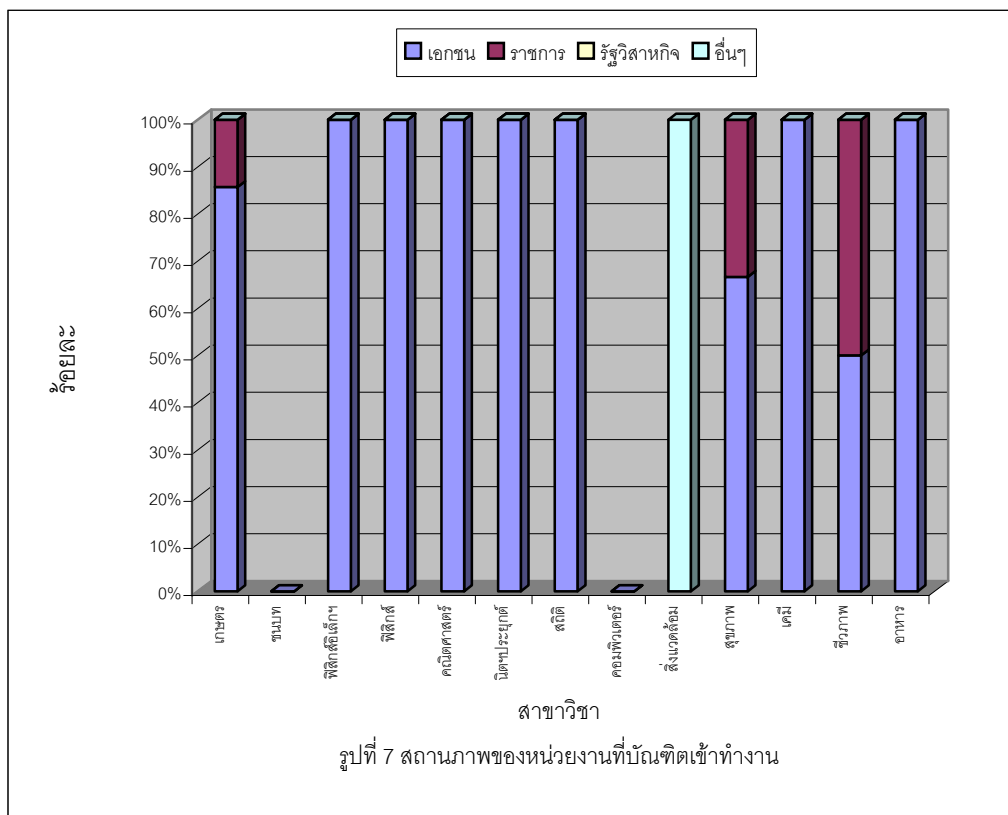
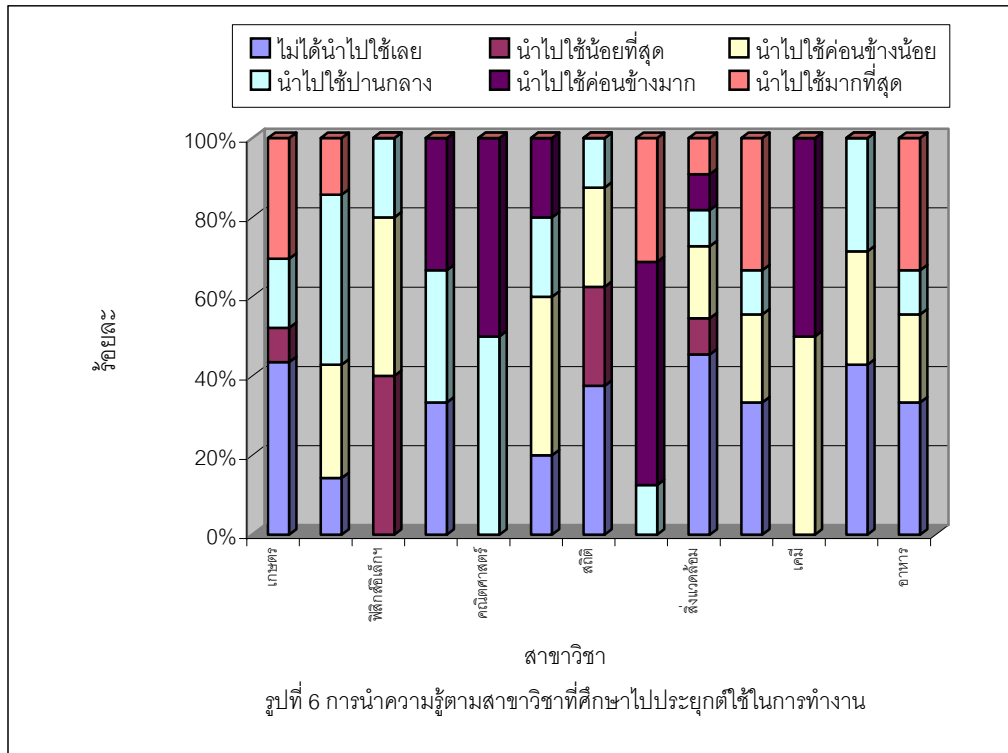
33.33 มากกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 3.33 และน้อยกว่า 6,000 บาท ร้อยละ 2.22 (7) การประกอบอาชีพ พบว่า อาชีพที่บัณฑิตทำในปัจจุบันไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา ร้อยละ 28.04 ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมามากที่สุด ร้อยละ 18.69 และตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมาปานกลาง ร้อยละ 17.76 (8) การนำความรู้ตามสาขาวิชาที่ศึกษาในระดับปริญญาตรีไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน พบว่า มีการนำความรู้ตามสาขาวิชาที่ศึกษามาไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน โดยบัณฑิตให้คะแนนปานกลาง ร้อยละ 32.71 นำไปใช้ค่อนข้างน้อย ร้อยละ 21.5 และนำไปใช้ค่อนข้างมาก ร้อยละ 19.63 และ (9) แหล่งความรู้ที่นำมาใช้ในขณะปฏิบัติงาน เมื่อให้บัณฑิตให้คะแนนกับแหล่งความรู้ต่างๆ พบว่า ได้ความรู้จากการฝึกอบรมและศึกษาเพิ่มเติม มาใช้ในการปฏิบัติงาน ร้อยละ 21.59 จากเพื่อนร่วมงาน ร้อยละ 21.58 และจากการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 21.03

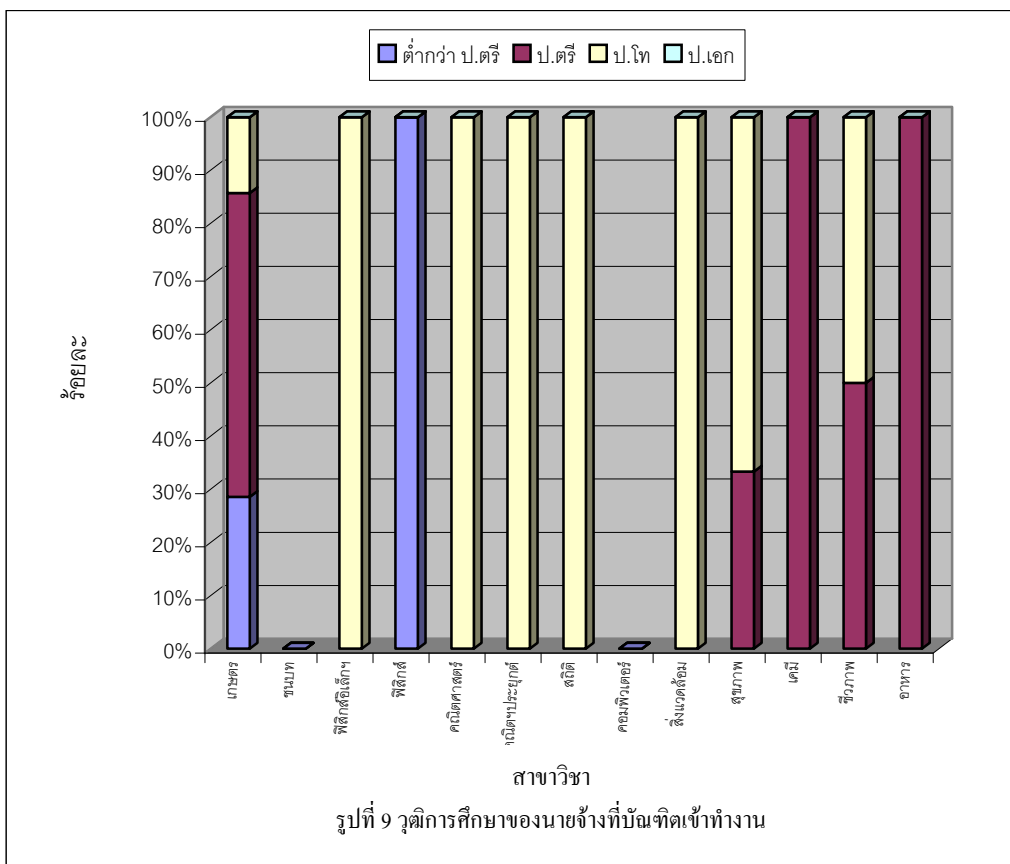
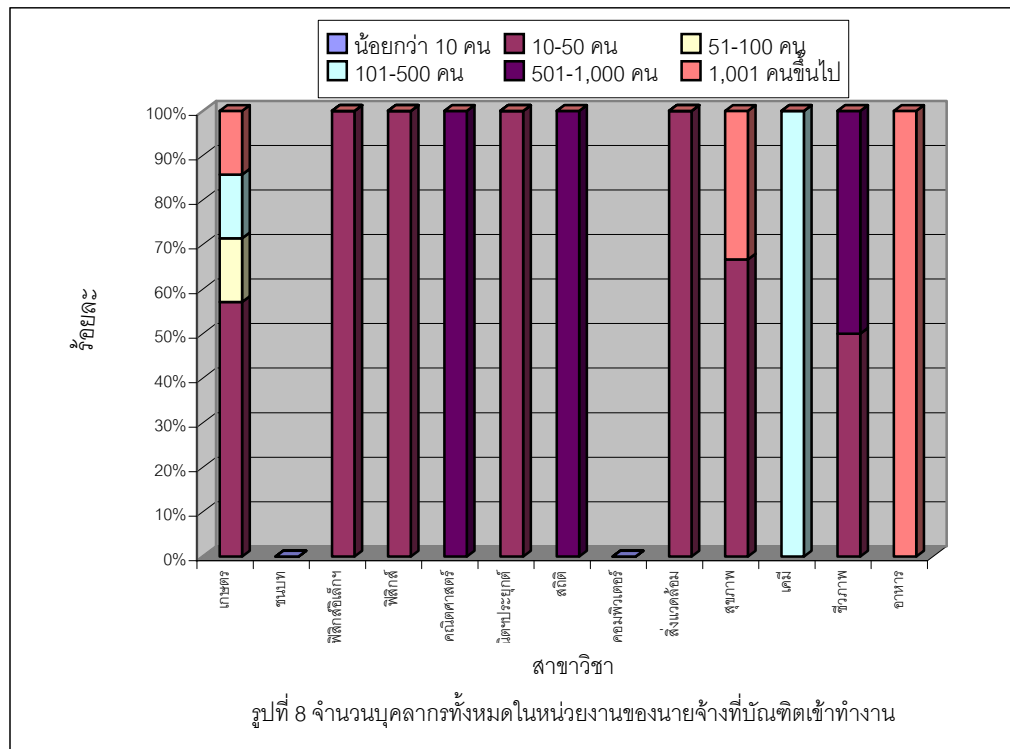
1.2 นายจ้าง ส่งแบบสอบถามไป จำนวน 61 คน ตอบกลับมา จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 34.43 ลักษณะทั่วไปของผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง ลักษณะโดยทั่วไปของนายจ้างที่ตอบกลับมา สรุป ประเด็นต่าง ๆ ได้ดังนี้ (1) สถานภาพของหน่วยงาน พบว่า เป็นหน่วยงานเอกชน ร้อยละ 80.95 และราชการ ร้อยละ 14.29 (2) ประเภทกิจการหน่วยงานที่บัณฑิตทำงาน พบว่า เป็นประเภทธุรกิจการเกษตร พาณิชยกรรม และไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 19.05 เท่ากัน (3) จำนวนบุคลากรทั้งหมดในหน่วยงานที่บัณฑิตทำงาน พบว่า อยู่ในช่วง 10-50 คน ร้อยละ 52.38 ช่วง 1,001 คนขึ้นไป ร้อยละ 19.05 และในช่วง 101-500 คน ร้อยละ 14.29 (4) ภายในระยะเวลา 3 (ปี 2548-2550) หน่วยงานมีแผนที่จะรับบุคลากรทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าทำงาน พบว่า หน่วยงานมีแผนที่จะรับบุคลากรเข้าทำงานเพิ่ม จำนวน 17 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 80.95 (5) เพศ ผู้ที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 80.95 นอกนั้นเป็นเพศชาย และ (6) วุฒิการศึกษา พบว่า นายจ้างหรือผู้บังคับบัญชา จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท ร้อยละ 42.86 นอกนั้นต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 14.28 ข้อมูลบัณฑิตและนายจ้าง แสดงกราฟไว้ในรูปที่ 1-9

2. ความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เมื่อให้บัณฑิตประเมินความพึงพอใจ ต่อภาพรวมการจัดการเรียนการสอนของคณะจากแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) หลักสูตร พบว่า อยู่ในระดับพอใจค่อนข้างมาก (3.17) โดยความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาเอก มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (3.34) อยู่ในระดับพอใจค่อนข้างมาก 2) กิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า อยู่ในระดับพอใจในระดับปานกลาง (2.81) โดยคณะ/ภาควิชาส่งเสริมให้นักศึกษาทำกิจกรรม และความเหมาะสมของกิจกรรมในคณะ/ภาควิชามีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (2.89) อยู่ในระดับพอใจในระดับปานกลาง และ 3) สื่อ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน พบว่า อยู่ในระดับพอใจในระดับปานกลาง (2.79) โดยความทันสมัยของสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (2.99) อยู่ในระดับพอใจในระดับปานกลาง

3. ความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ที่ได้จากการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ดีขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ความรู้ความสามารถและประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่า มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ค่อนข้างมาก (3.36) โดยทำให้มีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เกี่ยวกับงาน ค่อนข้างมาก มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (3.75) และ 2) ความคิดและการตัดสินใจ พบว่า มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ค่อนข้างมาก (3.56) โดยทำให้มีการไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล ค่อนข้างมาก มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (3.71)

4. ความคิดเห็นของนายจ้างเกี่ยวกับคุณสมบัติบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคุณสมบัติของบัณฑิตที่นายจ้างต้องการ

4.1 ผลการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย พบว่า คุณสมบัติบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามการประเมินของนายจ้าง ในภาพรวมทั้งหมด จำนวน 31 คุณสมบัติ อยู่ในระดับดี (3.06) เมื่อพิจารณาในแต่ละคุณสมบัติ พบว่า อยู่ในระดับดีมาก จำนวน 5 คุณสมบัติ และอยู่ในระดับดี จำนวน 26 คุณสมบัติ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด – ต่ำสุด เท่ากับ 3.38 – 2.57 และคุณสมบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 คุณสมบัติแรก คือ ความขยันขันแข็งและเอาใจใส่งาน (3.38) ความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ ความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ การใช้คอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับงาน และความมีมนุษยสัมพันธ์ (3.29) เท่ากัน ส่วนคุณสมบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 5 คุณสมบัติสุดท้าย คือ ความสามารถในการวิเคราะห์และประยุกต์งาน (2.57) ความสามารถในการเขียนรายงาน (2.62) ความสามารถในการวางแผน (2.76) ความสามารถในการพูดสื่อความ การนำเสนองาน ความเป็นผู้นำ และคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น (2.81) เท่ากัน และคุณสมบัติบัณฑิตที่นายจ้างต้องการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 คุณสมบัติแรก คือ ความมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง (3.71) ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน (3.62) ความขยันขันแข็งและเอาใจใส่งาน ความสามารถในการเรียนรู้ (3.57) และความสามารถในการทำงานเป็นทีม (3.52)

4.2 ผลการวิเคราะห์ด้วยค่า t พบว่า มีจำนวน 26 คุณสมบัติที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และค่าเฉลี่ยที่นายจ้างต้องการสูงกว่าบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าร้อยละของการพลาดเป้าโดยมีพิสัย ระหว่าง 23.94 – 1.43 ซึ่งค่าร้อยละของการพลาดเป้าสูงสุด 5 ลำดับแรก คือ ความสามารถในการวิเคราะห์และประยุกต์งาน (23.94%) ความสามารถในการวางแผน (20.55%) ความสามารถในการเขียนรายงาน (20.29%) ความสามารถในการพูดสื่อความ การนำเสนองาน (19.18%) และคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น (18.06%)

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของบัณฑิตและนายจ้าง

1.1 บัณฑิต พบว่า บัณฑิตที่ตอบแบบสอบถามกลับมา จำนวน 157 ชุด เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.78 บัณฑิตใช้เวลาในการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีภายใน 4 ปี ร้อยละ 96.18 และมีเกรดเฉลี่ยสะสม 2.78 หลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิตไม่ได้ศึกษาต่อหรืออบรมเพิ่มเติม ร้อยละ 68.79 โดยทำงานอย่างเดียว ร้อยละ 64.33 ประเภทหน่วยงานที่เข้าทำงาน ส่วนใหญ่เป็นบริษัทเอกชน ร้อยละ 78.50 รายได้ที่ได้รับต่อเดือน อยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 61.11 ส่วนการประกอบอาชีพในปัจจุบันไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา ร้อยละ 28.04 ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมามากที่สุด ร้อยละ 18.69 มีการนำความรู้ตามสาขาวิชาที่ศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการทำงานในระดับปานกลาง ร้อยละ 32.71 แหล่งความรู้ที่นำมาใช้ในขณะปฏิบัติงาน ได้ความรู้จากการฝึกอบรมและศึกษาเพิ่มเติม ร้อยละ 21.59

1.2 นายจ้าง พบว่า นายจ้างที่ตอบกลับมา จำนวน 21 ชุด ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานเอกชน ร้อยละ 80.95 กิจการที่บัณฑิตเข้าทำงานเป็นประเภทธุรกิจการเกษตร พาณิชยกรรม และไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ ร้อยละ 19.05 เท่ากัน จำนวนบุคลากรทั้งหมดในหน่วยงานที่บัณฑิตทำงาน อยู่ในช่วง 10-50 คน ร้อยละ 52.38 ภายในระยะเวลา 3 (ปี 2548-2550) หน่วยงานมีแผนที่จะรับบุคลากรทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้าทำงานเพิ่ม จำนวน 17 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 80.95 นายจ้างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 80.95 วุฒิการศึกษาของนายจ้างจบการศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโท ร้อยละ 42.86 เท่ากัน

2. ความคิดเห็นของบัณฑิต

2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน เมื่อให้บัณฑิตประเมินความพึงพอใจต่อภาพรวม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ผลการประเมิน มีดังนี้

1) หลักสูตร พบว่า อยู่ในระดับพอใจค่อนข้างมาก (3.17) โดยความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาเอก มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (3.34) อยู่ในระดับพอใจค่อนข้างมาก

2) กิจกรรมเสริมหลักสูตร พบว่า อยู่ในระดับพอใจในระดับปานกลาง (2.81) โดยคณะ/ภาควิชาส่งเสริมให้นักศึกษาทำกิจกรรม และความเหมาะสมของกิจกรรมในคณะ/ภาควิชามีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (2.89) อยู่ในระดับพอใจในระดับปานกลาง

3) สื่อ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน พบว่า อยู่ในระดับพอใจในระดับปานกลาง (2.79) โดยความทันสมัยของสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียน มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (2.99) อยู่ในระดับพอใจในระดับปานกลาง

2.2 ด้านการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต ความคิดเห็นของบัณฑิตที่ได้จากการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ ดังนี้ แบ่งออกเป็น 2 ด้าน ผลการประเมิน มีดังนี้

1) ความรู้ความสามารถและประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่า มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ค่อนข้างมาก (3.36) โดยทำให้มีความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เกี่ยวกับงาน ค่อนข้างมาก มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (3.75)

2) ความคิดและการตัดสินใจ พบว่า มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ค่อนข้างมาก (3.56) โดยทำให้มีการไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล ค่อนข้างมาก มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (3.71)

3. ความคิดเห็นของนายจ้างเกี่ยวกับคุณสมบัติบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคุณสมบัติบัณฑิตที่นายจ้างต้องการ

3.1 คุณสมบัติบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามการประเมินของนายจ้างในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับดี (3.06) โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด – ต่ำสุด เท่ากับ 3.38 – 2.57 และคุณสมบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 คุณสมบัติแรก คือ ความขยันขันแข็งและเอาใจใส่งาน (3.38) ความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ ความอ่อนน้อมถ่อมตน มีสัมมาคารวะ การใช้คอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับงาน และความมีมนุษยสัมพันธ์ (3.29) เท่ากัน ส่วนคุณสมบัติที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 5 คุณสมบัติสุดท้าย คือ ความสามารถในการวิเคราะห์และประยุกต์งาน (2.57) ความสามารถในการเขียนรายงาน (2.62) ความสามารถในการวางแผน (2.76) ความสามารถในการพูดสื่อความ การนำเสนองาน ความเป็นผู้นำ และคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น (2.81) เท่ากัน

3.2 คุณสมบัติบัณฑิตที่นายจ้างต้องการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด – ต่ำสุด เท่ากับ 3.71 – 2.76 และคุณสมบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 5 คุณสมบัติแรก คือ ความมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง (3.71) ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน (3.62) ความขยันขันแข็งและเอาใจใส่งาน ความสามารถในการเรียนรู้ (3.57) และความสามารถในการทำงานเป็นทีม (3.52)

3.3 เปรียบเทียบคุณสมบัติบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กับคุณสมบัติบัณฑิตที่นายจ้างต้องการ ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ แต่ละคุณสมบัติ พบว่า ในภาพรวมมี 26 คุณสมบัติที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 และค่าเฉลี่ยที่นายจ้างต้องการสูงกว่าบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีค่าร้อยละของการพลาดเป้าโดยมีพิสัย ระหว่าง 23.94 – 1.43 ซึ่งค่าร้อยละของการพลาดเป้าสูงสุด 5 ลำดับแรก คือ ความสามารถในการวิเคราะห์และประยุกต์งาน (23.94%) ความสามารถในการวางแผน (20.55%) ความสามารถในการเขียนรายงาน (20.29%) ความสามารถในการพูดสื่อความ การนำเสนองาน (19.18%) และคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น (18.06%)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาลักษณะทั่วไปของบัณฑิตและนายจ้าง ความคิดเห็นของบัณฑิตเพื่อประเมินความพึงพอใจในภาพรวมการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งให้นายจ้างประเมินคุณสมบัติบัณฑิตของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและคุณสมบัติบัณฑิตที่นายจ้างต้องการ มีข้อค้นพบที่น่าสนใจไปสู่การอภิปรายผล ดังนี้

1. การประกอบอาชีพของบัณฑิต พบว่า ไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมา ร้อยละ 28.04 ตรงกับสาขาวิชาที่เรียนมากที่สุด ร้อยละ 18.69 เมื่อพิจารณาความคิดเห็นจากคำถามปลายเปิดที่ให้บัณฑิตแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้การเรียนการสอนของคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ไม่มีประสิทธิภาพ และมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งอาจมีผลทำให้นักศึกษาทำงานไม่ตรงสาขาวิชาที่เรียน ปัญหาอาจมาจากหลักสูตร วิชาพื้นฐานขาดการเชื่อมโยงไปสู่วิชาเอก และนักศึกษาไม่ทราบประโยชน์ของวิชาพื้นฐาน ทำให้นักศึกษาขาดความสนใจเรียน หลักสูตรกว้างเกินไป นำไปใช้จริงได้น้อย ไม่พัฒนาตามความต้องการของตลาดแรงงาน ไม่กระตุ้นให้นักศึกษารู้จักคิดสร้างสรรค์ และปัญหาจากการจัดการเรียนการสอน เช่น เปิดวิชาเรียนน้อยเกินไป และเลือกวิชาเสรีได้น้อย ชั่วโมงวิชาเรียน LAB ไม่สัมพันธ์กับจำนวนหน่วยกิต มีภาคทฤษฎี

มากกว่าปฏิบัติ การฝึกงานน้อย และวิชาปฏิบัติการขาดบุคลากร TA ช่วยสอน ซึ่งบัณฑิตได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เช่น เพิ่มภาคปฏิบัติ จัดหาอาจารย์สอนให้ครบตามรายวิชาที่ระบุไว้ในหลักสูตร ปรับปรุงจำนวนหน่วยกิตวิชา LAB ให้ตรงกับเวลาทำ LAB ซึ่งคณะฯ สามารถนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานต่อไป

2. ความคิดเห็นของนายจ้างต่อคุณสมบัติบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยคุณสมบัติที่มีค่าร้อยละการพลาดเป้าสูง 5 อันดับแรก คือ ความสามารถในการวิเคราะห์และประยุกต์งาน ความสามารถในการวางแผน ความสามารถในการเขียนรายงาน ความสามารถในการพูดสื่อความการนำเสนอ และคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ซึ่งอาจมีผลมาจากหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งคณะฯ ควรนำไปพิจารณาเพื่อปรับปรุงต่อไป

ข้อเสนอแนะและข้อจำกัดในการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยประสบปัญหาในการสืบหาสถานที่ติดต่อปัจจุบันของบัณฑิต ดังนั้นการจัดทำ ทำเนียบบัณฑิตเป็นรายปีที่ปรับปรุงข้อมูลที่อยู่ให้เป็นปัจจุบัน จะเป็นประโยชน์ต่อการติดต่อกันระหว่างคณะฯ กับบัณฑิตและระหว่างบัณฑิตด้วยกันเอง และเน้นให้บัณฑิตติดต่อส่งข่าวคราวเกี่ยวกับการทำงานหรือการเปลี่ยนงานให้คณะทราบอยู่เสมอ ทั้งนี้จะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจถึงความสำคัญของการให้ความร่วมมือต่อคณะในอนาคตต่อไป

2. ควรมีการศึกษาและติดตามผลการปฏิบัติงาน ของบัณฑิตที่ในสาขาวิชาที่เปิดสอน เพื่อติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ

เอกสารอ้างอิง

จุฑารัตน์ จันทระเปารยะ “การติดตามผลบัณฑิตคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่สำเร็จการศึกษา ปี 2525-2529” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย 2531

ปราโมทย์ ครอบงูทร และคณะ ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ “การติดตามผลบัณฑิตคณะวิทยาศาสตร์ รุ่นที่ 20-24 มหาวิทยาลัยขอนแก่น” 2544, 187 หน้า

พัชรินทร์ เอกจริยวงศ์ “การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี จากสถาบันราชภัฏเทพสตรี ปีการศึกษา 2541-2542” 2543

ชาญชัย อินทรประวัตติ “การติดตามผลบัณฑิตมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี รุ่นปีการศึกษา 2539” 112 หน้า
กองแผนงาน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ “การสำรวจความคิดเห็นของนายจ้างที่มีต่อบัณฑิตมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รุ่นปีการศึกษา 2539 และ 2540”

**ความคิดเห็นของญาติเด็กและเยาวชนต่อการบริหารจัดการสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก
และเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
พระนครศรีอยุธยา**

¹ กาญจนา จิตเจริญศักดิ์

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคิดเห็นของญาติเด็กและเยาวชนต่อการบริหารจัดการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 2) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของญาติเด็กและเยาวชนต่อการบริหารจัดการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน 3) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของญาติเด็กและเยาวชนต่อการบริหารจัดการสถานพินิจและอบรมเด็กและเยาวชน จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน และ 4) เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของญาติเด็กและเยาวชนต่อการบริหารจัดการระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน การวิจัยครั้งนี้รวบรวมข้อมูลจากญาติที่มายเยี่ยมเด็กและเยาวชนที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจำนวน 70 ราย และที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจำนวน 70 ราย รวม 140 ราย เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F-test และ LSD. ผลการวิจัยพบว่า

1. ญาติเด็กและเยาวชนมีความเห็นด้วยต่อการบริหารจัดการทั้งสองแห่ง อยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชน และด้านจริยธรรม ส่วนด้านการบริการญาติเด็กและเยาวชนของทั้งสองแห่งมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก สำหรับด้านบุคลากร และด้านอาคารสถานที่ญาติเด็กและเยาวชนที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ส่วนที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ญาติเด็กและเยาวชนมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ญาติเด็กและเยาวชนที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ โดยรวมแตกต่างกัน ญาติเด็กและเยาวชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ แตกต่างกัน ในด้านบุคลากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ญาติเด็กและเยาวชนที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ ในด้านอาคารสถานที่ และด้านการบริการแตกต่างกัน ส่วนญาติเด็กและเยาวชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการบริการ และด้านจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ญาติเด็กและเยาวชนมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในด้านบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

¹ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the opinion levels of children's and youngsters' relatives towards the management of the Observation and Protection Centre and the Vocational Training Centre; 2) compare the opinion levels of the children's and youngsters' relatives towards the management of the Observation and Protection Centre in relation to their fundamental factors; 3) compare the opinion levels towards the management of the Vocational Training Centre in relation to their fundamental factors; and 4) compare the opinion levels of the children's and youngster's relatives towards the management between the Observation and Protection Centre and the Vocational Training Centre. The samples consisted of 70 relatives visiting children and youngsters at the Observation and Protection Centre, and the other 70 relatives visiting children and youngsters at the Vocational Training Centre. The research instrument was a questionnaire. Statistical analysis was performed by frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test, F-test and LSD. The findings are indicated as follows:

1. The highest levels of the relatives' opinions towards the management of both centres were found as a whole. The highest levels of the opinions were found on welfare for the children and youngsters, and the centers' ethics. High levels of the relatives' opinions were found on the two centers' services. High levels of the relatives' opinions were found at the Observation and Protection Centre on the personnel, and buildings and location, and high levels of their opinions were found at the Vocational and Training Centre.

2. Differences in the children's and youngsters' relatives educational background at the Observation and Protection Centre affected differences in their opinions towards the management as a whole, but differences in the relatives' occupations affected different in their opinion levels towards the center's personnel with the statistically significant level of .05.

3. Differences in the children's and youngsters' relatives educational background at the Vocational and Training Centre affected differences in their opinions towards the management on buildings and location, and services, but differences their occupations affected their opinions towards the management on the center's services and ethics with the statistically significant level of .05.

4. The opinion levels of the children's and youngsters' relatives towards the management of the two Centers were different on the personnel with the statistically significant level of .05.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระบวนการนิติธรรม (Due process) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหรืออุดมการณ์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและลงโทษผู้กระทำผิด จุดมุ่งหมายปลายทางก็เพื่อนำความสงบเรียบร้อยกลับสู่สังคม โดยเน้นวิธีการได้มาซึ่งความเป็นธรรม ควบคู่กับการควบคุมอาชญากรรม ทั้งในการจับกุม สืบสวน สอบสวนและชั้นพิจารณาคดี ถ้าความไม่เป็นธรรมเกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมหรือทางอาญา สังคมจะไม่เกิดความสันติสุข จะเกิดความสับสนวุ่นวาย บทบาทขององค์กรตุลาการหรือศาลจึงมีความสำคัญ โดยเชื่อว่าศาลเป็นองค์กรกลางในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพได้เป็นอย่างดี

จากนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งเน้นสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายวางแผนสังคมเพื่อสวัสดิการของประชาชนและเอื้ออำนวยให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถพึ่งพาตนเองได้

ซึ่งการดำเนินงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้ยึดหลักการมีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นภาครัฐและเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุนส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้พัฒนาตนเอง โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงกับองค์กรเครือข่ายความร่วมมือในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม โดยองค์กร เครือข่ายความร่วมมือจะให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ไร้ที่พึ่ง ซึ่งสมัครใจหรือผู้ปกครองยินยอมให้ไปพักอาศัยกับองค์กรเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งในกรณีเด็กและเยาวชนในระหว่างสอบสวน พิจารณาคดี หรือถูกควบคุมตัวในระหว่างการตรวจพิสูจน์ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามข้อตกลง มีการดำเนินการที่สนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากนั้น กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนยังได้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านคดีอาญาเด็กและเยาวชนโดยนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ในการหันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรม ในกรณีเด็กและเยาวชนถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดที่มีอัตราโทษเกิน 5 ปี และผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เห็นว่าเด็กและเยาวชนอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้องคดี โดยนำการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชนมาใช้ และเปิดโอกาสให้บุคคลในชุมชนที่เกี่ยวข้องและจะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขเด็กและเยาวชน ได้แก่ ครู อาจารย์ ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เป็นต้น เข้าร่วมการประชุมกลุ่มครอบครัว และเสนอความคิดเห็นต่อพนักงานอัยการเพื่อมีคำสั่งไม่ฟ้อง โดยในปี พ.ศ. 2549 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้นำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้และเสนอพนักงานอัยการเพื่อมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวนทั้งสิ้น 5,125 ราย โดยพนักงานอัยการได้มีความคิดเห็นจำนวน 4,471 ราย และพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องจำนวน 4,437 ราย คิดเป็นร้อยละ 99.24 ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นวิธี ที่ก่อให้เกิดการสมานฉันท์ระหว่างฝ่ายผู้กระทำผิดกับฝ่ายผู้เสียหาย ทำให้ชุมชนตระหนักถึงภาระในการเฝ้าระวังเด็กและเยาวชนในชุมชนไม่ให้ก่อเหตุขึ้นอีก และเป็นการให้โอกาสเด็กและเยาวชนได้กลับตนและแก้ไขความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเองโดยไม่มีมลทินติดตัว นอกจากนี้ ยังเป็นการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลและประหยัดงบประมาณภาครัฐที่ต้องใช้ในการดำเนินคดีอีกด้วย

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้มีการบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการประกันตัวชั่วคราวตลอด 24 ชั่วโมง การให้เด็กและเยาวชนมีการกินอยู่ที่ถูกสุขลักษณะ ซึ่งเป็นการดำเนินงานที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ความสำคัญเป็นพิเศษ รวมถึงการให้ความสำคัญกับการนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนนั้นทำให้ผู้วิจัยได้สนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของญาติเด็กและเยาวชนเนื่องจากการเข้ามามี ส่วนร่วมของชุมชนนั้นยังรวมไปถึงญาติของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปด้วยความราบรื่นและคล่องตัวจากประเด็นดังกล่าวนี้เองทำให้ผู้วิจัยสนใจในเรื่องของความคิดเห็นของญาติเด็กและเยาวชนที่มีต่อการบริหารจัดการในด้านต่าง ๆ ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ว่าญาติของเด็กและเยาวชนนั้นมีความคิดเห็นอย่างไรและเพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงเพื่อให้การดำเนินงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของญาติเด็กและเยาวชนต่อการบริหารจัดการของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของญาติเด็กและเยาวชนต่อการบริหารจัดการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน
3. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของญาติเด็กและเยาวชนต่อการบริหารจัดการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน
4. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของญาติเด็กและเยาวชนต่อการบริหารจัดการระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กับศูนย์ฝึกและอบรม เด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากญาติที่เข้าเยี่ยมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 70 ราย และญาติที่เข้าเยี่ยมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา จำนวน 70 ราย รวมจำนวน 140 ราย เก็บข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม พ.ศ. 2551 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F-test และ LSD.

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย สามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยพื้นฐานของญาติที่เข้าเยี่ยมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ญาติเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 58.6 มีอายุ 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 34.2 สถานภาพสมรสคิดเป็นร้อยละ 61.4 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 44.3 อาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 44.3 จำนวนครั้งที่มาเยี่ยม/เดือนมากกว่า 4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 38.6 และ ความเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนเป็นบิดา/มารดา คิดเป็นร้อยละ 47.2

สำหรับปัจจัยพื้นฐานของญาติที่เข้าเยี่ยมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.1 อายุ 41 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 41.4 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 60.0 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 55.7 อาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 55.7 จำนวนครั้งที่มาเยี่ยม/เดือน 3 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 30.0 และ ความเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนเป็นบิดา/มารดา คิดเป็นร้อยละ 50.0

2. ระดับความคิดเห็นของญาติเด็กและเยาวชนต่อการบริหารจัดการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าญาติเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นหรือเห็นด้วยในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ และด้านการบริการ ส่วนอีก 2 ด้าน คือ ด้านการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชน และด้านจริยธรรม มีความคิดเห็นหรือเห็นด้วยในระดับมากที่สุด

สำหรับความคิดเห็นของญาติเด็กและเยาวชนต่อการบริหารจัดการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ญาติเด็กและเยาวชน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นหรือเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชนและด้านจริยธรรม ยกเว้นด้านการบริการ มีความคิดเห็นหรือเห็นด้วยในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชน ด้านการบริการ และด้านจริยธรรม จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของญาติเด็กและเยาวชน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

3.1 ระดับการศึกษาของญาติเด็กและเยาวชนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ โดยรวมแตกต่างกัน

3.2 อาชีพของญาติเด็กและเยาวชนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ แตกต่างกันในด้านบุคลากร

3.3 ญาติเด็กและเยาวชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนครั้งที่มาเยี่ยม/เดือน และความเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสถานพินิจและ คุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พระนครศรีอยุธยา ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชน ด้านการบริการ และด้านจริยธรรม จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของญาติเด็กและเยาวชน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พระนครศรีอยุธยา พบว่า

4.1 ระดับการศึกษาของญาติเด็กและเยาวชนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ แตกต่างกันในด้านอาคารสถานที่ และด้านการบริการ

4.2 อาชีพของญาติเด็กและเยาวชนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ แตกต่างกันในด้านการบริการ และด้านจริยธรรม

4.3 ญาติเด็กและเยาวชนที่มี เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนครั้งที่มาเยี่ยม/เดือน และความเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชนด้านการบริการ และด้านจริยธรรม แตกต่างกันในระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการ พบว่าแตกต่างกันในด้านบุคลากร

อภิปรายผล

1. ระดับความคิดเห็นของญาติเด็กและเยาวชนต่อการบริหารจัดการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยาจากการศึกษา พบว่าระดับความคิดเห็นของของญาติเด็กและเยาวชนต่อการบริหารจัดการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา โดยรวมมีระดับความคิดเห็นระดับมากที่สุด รายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ด้านบุคลากร

1.1.1 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะเห็นได้ว่าญาติที่เข้าเยี่ยมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านบุคลากรในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ซึ่งเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับความคิดเห็นระดับมากที่สุดเกือบทุกข้อ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เกษมสันต์ อัมพันธ์ (2547 : 71) ศึกษาวิจัยเรื่อง

สภาพการดำเนินงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เขต 4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ประชาชนเห็นว่าสภาพการดำเนินงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเขต 4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในระดับมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่แสดงไมตรี ยิ้มแย้ม แจ่มใส เจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาการรับบริการชัดเจน

1.1.2 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยาจะเห็นได้ว่าญาติที่เข้าเยี่ยมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านบุคลากรในระดับมากที่สุด

1.2 ด้านอาคารสถานที่

1.2.1 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะเห็นได้ว่าญาติที่เข้าเยี่ยมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อุไรพร เหมือนเมื่อน่วม (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองต่อบทบาทของเจ้าหน้าที่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครปฐม พบว่า ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการพัฒนาสภาพแวดล้อมในสถานพินิจฯ ให้สะอาดและไม่คับแคบ

1.2.2 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยาจะเห็นได้ว่าญาติที่เข้าเยี่ยมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่ในระดับมากที่สุด

1.3 ด้านการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชน

1.3.1 สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จะเห็นได้ว่าญาติที่เข้าเยี่ยมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชนในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาลี ดิษายน (2549 : ง-จ) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในสถานแรกรับเด็กและเยาวชนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวในสถานแรกรับเด็กและเยาวชน สถานพินิจ ฯ จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับการปฏิบัติในด้านการรับตัว การให้อภิบาลดูแลการกินอยู่หลับนอน และได้รับการบำบัด แก้อาใจ ฟันฟู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3.2 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยาจะเห็นได้ว่าญาติที่เข้าเยี่ยมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการจัดสวัสดิการให้กับเด็กและเยาวชนในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาลี ดิษายน (2549 : จ) ได้ศึกษาเรื่องการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในสถานแรกรับเด็กและเยาวชน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวในสถานแรกรับเด็กและเยาวชน สถานพินิจฯ จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับการปฏิบัติอย่าง เป็นธรรม เหมาะสมกับวัย

1.4 ด้านการบริการเห็นได้ว่าญาติที่เข้าเยี่ยมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และญาติที่เข้าเยี่ยมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ สัจจาลักษณ์ (2550 : 85) ได้ศึกษาเรื่อง ผลการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อการปฏิบัติราชการด้านคุณภาพการให้บริการของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 7 จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับปานกลาง

1.5 ด้านจริยธรรมจะเห็นได้ว่าญาติที่เข้าเยี่ยมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และญาติที่เข้าเยี่ยมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของญาติเด็กและเยาวชนที่เข้าเยี่ยมเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนครั้งที่มาเยี่ยมเด็กและเยาวชน/เดือน และความเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริการจัดการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ มาดี สุภาพผล (2545 : 87) พบว่า เพศ สถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ของเรือนจำ ในทัศนะของญาติผู้ต้องขัง สอดคล้องกับการศึกษาของ นพดล สุขะ (2547 : 56) พบว่า อายุ จำนวนครั้งที่มาติดต่อเยี่ยมเยียน ความเกี่ยวข้องของญาติมิตรแตกต่างกัน ไม่ได้ทำให้ทัศนะต่อการให้บริการเยี่ยมเยียนผู้ต้องขังในเรือนจำกลางเชียงใหม่แตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษาที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริการจัดการโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มาดี สุภาพผล (2545 : 87) ที่พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ของเรือนจำในทัศนะของญาติผู้ต้องขัง สำหรับอาชีพของญาติเด็กและเยาวชนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริการจัดการต่างกันด้านบุคลากร สอดคล้องกับการศึกษา นพดล สุขะ (2547 : 58) พบว่า อาชีพแตกต่างกันทำให้ทัศนะต่อการให้บริการเยี่ยมเยียนผู้ต้องขังในเรือนจำกลางเชียงใหม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของญาติเด็กและเยาวชนที่เข้าเยี่ยมเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยพื้นฐาน คือ เพศ อายุ สถานภาพสมรส จำนวนครั้งที่มาเยี่ยมเด็กและเยาวชน/เดือน ความเกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนของญาติเด็กและเยาวชน ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริการจัดการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยา ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ มาดี สุภาพผล (2545 : 87) พบว่า เพศ สถานภาพสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ของเรือนจำในทัศนะของญาติผู้ต้องขัง สอดคล้องกับ นพดล สุขะ (2547 : 56) พบว่า อายุ จำนวนครั้งที่มาติดต่อเยี่ยมเยียน เกี่ยวข้องของญาติมิตรแตกต่างกัน ไม่ได้ทำให้ทัศนะต่อการให้บริการเยี่ยมเยียนผู้ต้องขังในเรือนจำกลางเชียงใหม่แตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษาที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริการแตกต่างกันด้านอาคารสถานที่ และด้านการบริการ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ มาดี สุภาพผล (2545 : 87) ที่พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ของเรือนจำในทัศนะของญาติผู้ต้องขัง สำหรับอาชีพของญาติเด็กและเยาวชนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริการจัดการต่างกันด้านการบริการ และด้านจริยธรรม สอดคล้องกับการศึกษา นพดล สุขะ (2547 : 58) พบว่า อาชีพแตกต่างกันทำให้ทัศนะต่อการให้บริการเยี่ยมเยียนผู้ต้องขังในเรือนจำกลางเชียงใหม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กับศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยาจะเห็นได้ว่า ในภาพรวมไม่แตกต่าง แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า แตกต่างกันในด้านบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชัย สรวาน (2549 : 99) ได้ศึกษาภาพลักษณ์ของเรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยา และเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในทัศนะของญาติผู้ต้องขัง พบว่า ภาพลักษณ์เรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยาและเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยาค่อนข้างแตกต่างกันในด้านกายภาพและด้านบุคลากร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากผลการวิจัยสามารถนำมาเสนอแนะเพื่อพิจารณาปรับปรุง ดังนี้

1.1 ด้านบุคลากร พบว่า ข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลชัดเจนและพร้อมที่จะอำนวยความสะดวก ฉะนั้นควรมีการจัดเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านในการให้บริการญาติเด็กและเยาวชน และให้เหมาะสมกับจำนวนญาติเด็กและเยาวชน เพื่อคอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการ บริการผู้ไม่รู้หนังสือ บริการให้คำแนะนำในแต่ละขั้นตอนในการเยี่ยมเด็กและเยาวชน เป็นต้น

1.2 ด้านการบริการ พบว่า ข้อที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เอกสารต่าง ๆ เช่น แบบฟอร์มเอกสารประชาสัมพันธ์ และมีห้องน้ำสะอาดและเพียงพอ ฉะนั้น ควรมีการจัดหาเอกสารให้เหมาะสมและมีจำนวนพอเหมาะและมีการจัดมุมหนังสือสำหรับญาติเด็กและเยาวชน ที่รอเยี่ยมเด็กและเยาวชน ส่วนเรื่องจำนวนห้องน้ำเนื่องจากอาจจะด้วยงบประมาณหรือด้วยสถานที่ที่มีจำกัดในบางครั้งอาจจะมีเพิ่มจำนวนห้องน้ำไม่ได้ แต่ก็สามารถแก้ไขได้โดยให้ใช้ห้องน้ำร่วมกับเจ้าหน้าที่ในบางกรณี เช่น ในบางครั้งมีจำนวนญาติมากในการเยี่ยม และควรดูแลเรื่องความสะอาด ให้สะอาดอยู่ตลอดเวลา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษาในครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับผลการดำเนินงานในแต่ละด้านของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน รวมทั้งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ให้มากขึ้นเพื่อที่จะได้พัฒนาระบบงานให้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน รวมทั้งศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์เพื่อที่จะได้พัฒนาระบบงานในแต่ละด้านให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เกษมสันต์ อัมพันธ์. (2547). สภาพการดำเนินงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เขต 4 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (นโยบายสาธารณะ). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาลี ดิยาชน. (2549). การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในสถานแรกรับเด็กและเยาวชน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นพดล สุขะ. (2547). ทักษะของญาติและผู้เกี่ยวข้องต่อการให้บริการเยี่ยมเยียนผู้ต้องขังในเรือนจำกลางเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรทิพย์ สัจจาลักษณ์. (2550). ผลการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 7 จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- พิชัย สรวาน. (2549). การศึกษาภาพลักษณ์ของเรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยา และเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- มาตี สุภาพผล. (2545). ภาพลักษณ์เรือนจำในทัศนะของญาติผู้ต้องขัง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร มหาบัณฑิต (รัฐศาสตร). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อุไรพร เหมือนเมืองน่วม. (2547). ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อบทบาทของเจ้าหน้าที่ในสถานพินิจและ
คุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดนครปฐม. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต (สังคม
สงเคราะห์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ความต้องการเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา

¹พรพรพรรณ สุขสมวัฒน์

²อภิชาติ พานสุวรรณ

บทคัดย่อ

งานวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการเรียนกวดวิชาของนักเรียนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาถึงความต้องการเรียนกวดวิชาของนักเรียนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา 3) เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของนักเรียนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ต่อสถานที่เรียนกวดวิชาที่เปิดสอนภายในอำเภอพระนครศรีอยุธยา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยาจำนวน 6 โรงเรียน 444 ตัวอย่าง ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น (Multistage Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 72.5 ศึกษาที่โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ คิดเป็นร้อยละ 41.1 ศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 42.8 มีผลการเรียน 2.51 – 3.00 คิดเป็นร้อยละ 32.1 เรียนแผนการเรียนคณิตศาสตร์ – วิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 52.2 เลือกสอบเอ็นทรานซ์ คณะนิติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 12.3 ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 34.5 ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 29.7 ครอบครัวมีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.1

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กำลังเรียนกวดวิชาเพื่อต้องการเทคนิควิธีการใหม่ๆ นอกเหนือจากในห้องเรียน และยังต้องการให้สอบเอ็นทรานซ์ให้ได้ในคณะที่ตั้งใจไว้ และพบว่าช่วงเวลาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสนใจเรียนกวดวิชาคือวันเสาร์หรือวันอาทิตย์ ใช้เวลาเรียนครั้งวันต่อสัปดาห์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกเรียนกวดวิชาเฉพาะรายวิชาที่เรียนแล้วไม่เข้าใจในชั้นเรียน และรายวิชาที่ต้องการความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากในชั้นเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกสถานที่เรียนกวดวิชาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพราะเดินทางได้สะดวก สามารถเดินทางไปเรียนกวดวิชาได้ด้วยตนเองโดยรถโดยสารประจำทาง ส่วนค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมในการลงทะเบียนเรียนกวดวิชาต่อรายวิชา ควรอยู่ระหว่าง 1,000 – 1,500 บาท

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Abstract

This research aimed to: 1) study the tutoring behaviors of High School Students in Phranakhon Si Ayutthaya District; 2) investigate the needs for Tutoring of High School Students in Phranakhon Si Ayutthaya District; and 3) seek the students' opinions towards the tutoring places in Phranakhon Si Ayutthaya District.

The populations studying in Matthayomsuksa 4-6 at 6 schools in Phranakhon Si Ayutthaya District. The samples were acquired with 444 students. The instrument was a questionnaire. Statistical analysis was performed employing frequency, percentage, means and standard deviation.

The findings indicated that most subjects (72.5%) who responded the questionnaire were female, studied at Jorrsurang Upatham School (41.1%), and were in Matthayomsuksa 4 (42.8%). Their learning achievements were during 2.51 – 3.00 (32.1%), studied in the Math-Science programs (52.2%), and chose to do the entrance exams for the Faculties of Laws (12.3%). Their guardians graduated with bachelor degrees (34.5%), earned their living as government officers (29.7%), and earned 10,001 – 20,000 per month (26.1%).

Most subjects were tutored in order to acquire techniques and knowledge outside their classrooms. Furthermore, they required to pass the entrance exams to study in the faculties they needed in universities. Most of the subjects attended the tutoring on Saturdays and Sundays with 6 hours a week in the subjects they needed to extend their knowledge. They chose to attend the tutoring places that were situated in Phranakhon Si Ayutthaya District because traveling was comfortable. They traveled to the tutoring places by bus. The appropriate expenses for the tutoring enrollment for each subject should be during baht 1,000-1,500.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ในปัจจุบันถือว่าเป็นเรื่องสำคัญอันดับต้นๆ ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ เนื่องจากการเลือกเรียนในคณะหรือสถาบันการศึกษาใดนั้น จะมีผลต่อการดำเนินชีวิตในอนาคตของนักเรียนผู้นั้นไปตลอด ทำให้นักเรียนที่กำลังจะต้องศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องขยันเรียน และเพิ่มพูนความรู้ของตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อจะได้สามารถแข่งขันกับนักเรียนในระดับอุดมศึกษาอื่นๆ ทั่วทั้งประเทศได้

นอกจากการเรียนอย่างคร่ำเคร่งในชั้นเรียนที่โรงเรียนแล้วนั้น การเรียนกวดวิชาเพิ่มเติมในโรงเรียนกวดวิชาไม่ว่าจะเป็นของเอกชนหรือภาครัฐ หรือบริการเสริมที่มีให้ของโรงเรียนที่นักเรียนทำการศึกษาอยู่ก็ดี ก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ มีนักเรียนจำนวนไม่น้อยที่เรียนกวดวิชาเพิ่มเติมจากการเรียนในชั้นเรียนปกติ เหตุผลส่วนใหญ่คงหนีไม่พ้นเพราะต้องการสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่ตนเองต้องการให้ได้ หรืออาจเป็นเพราะต้องการเรียนตามเพื่อน หรือเรียนเพื่อเป็นแพชชั่นก็ตาม จึงมีผลทำให้จำนวนนักเรียนเกือบทั้งหมดต้องเรียนกวดวิชาเพิ่มจากการเรียนในภาคปกติ

โรงเรียนกวดวิชา ตามคำนิยามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ไว้ หมายถึง โรงเรียนที่จัดตั้งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสอนเสริมบางวิชาตามหลักสูตรกรมสามัญ โดยมีวิธีการดำเนินการแตกต่างจากโรงเรียนประเภท

อื่น โดยกำหนดเวลาเรียนเป็นครั้งคราว เช่น เรียนเฉพาะวันหยุด หรือเฉพาะภาคฤดูร้อน รับนักเรียนที่ต้องการ ทบทวนความรู้และบุคคลทั่วไปที่ขาดโอกาสทางการศึกษาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติม (กษิติศ ใจผา, 2548, หน้า 1)

สำหรับในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ถ้าสังเกตจะเห็นว่าในทุกๆ เช้าวันเสาร์ – วันอาทิตย์ที่ท่ารถตู้ทุก ท่าที่มุ่งเข้าสู่กรุงเทพมหานคร จะเต็มไปด้วยเด็กนักเรียนที่มารอเข้าคิวขึ้นรถตู้เพื่อจะไปเรียนกวดวิชาอยู่ ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นเด็กมัธยมปลายหรือแม้แต่เด็กมัธยมต้นก็ตาม ซึ่งก็มีผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนภายใน อำเภอพระนครศรีอยุธยาจำนวนมาก ที่หันมาประกอบธุรกิจเปิด โรงเรียนกวดวิชาขึ้น แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า สถานที่เรียนกวดวิชาส่วนใหญ่ก็ไม่ได้มีความสามารถดึงดูดให้นักเรียนหันมาสมัครเรียนกันแต่อย่างใด เด็ก นักเรียนส่วนใหญ่ต่างก็ยังมุ่งหน้าเข้าไปเรียนกวดวิชาในกรุงเทพมหานครอยู่เป็นนิจ ทั้งๆ ที่ก็มีวิชาเปิดสอนที่มีความหลากหลายครอบคลุมความต้องการของนักเรียน ได้ทุกชั้นเรียน

นอกจากนี้ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา มีสถานที่เรียนกวดวิชาซึ่งเปิดขึ้นมาเพื่อให้นักเรียนได้เลือก เรียนในวิชาที่ตนเองต้องการอย่างหลากหลาย แต่ถึงอย่างนั้นนักเรียนส่วนใหญ่ก็ยังนิยมที่จะเข้าไปเรียนกวดวิชา ในกรุงเทพมหานคร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความต้องการศึกษาถึงความคิดเห็นต่อการเลือกสถานที่เรียนกวดวิชาของ นักเรียนภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อจะได้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อให้ผู้ประกอบการที่ต้องการเปิดสถานที่เรียน กวดวิชาทั้งรายใหม่ และผู้ประกอบการรายเก่า นำมาศึกษาเพื่อปรับปรุงสถานที่เรียนกวดวิชาของตนให้ตรงกับ ความต้องการของนักเรียนให้มากที่สุด

จุดมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการเรียนกวดวิชาของนักเรียนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาถึงความต้องการเรียนกวดวิชาของนักเรียนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาถึงความคิดเห็นของนักเรียนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ต่อสถานที่เรียนกวดวิชาที่เปิด

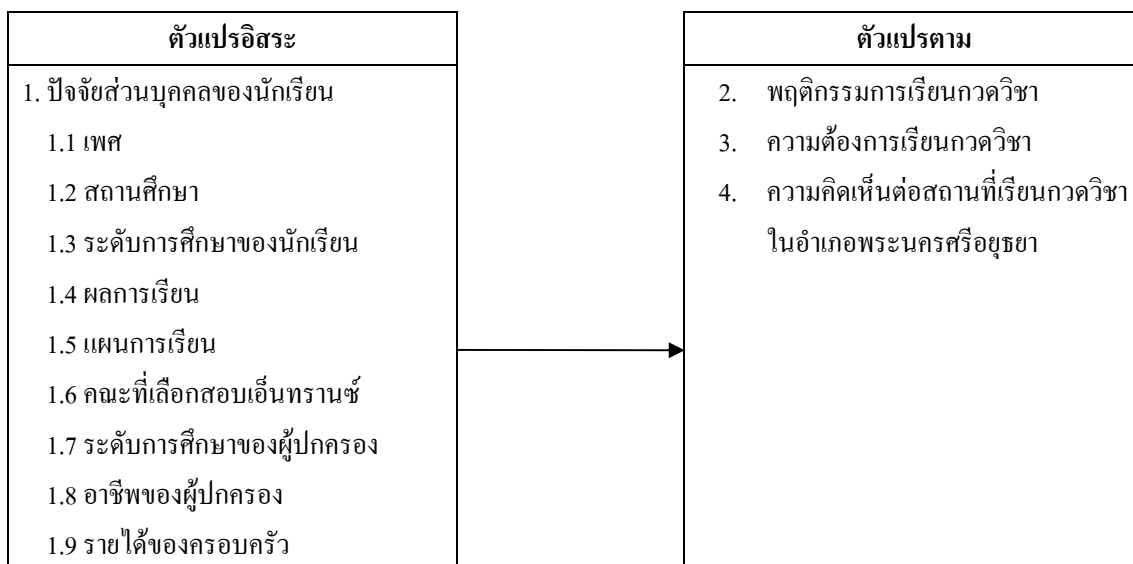
สอนภายในอำเภอพระนครศรีอยุธยา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการเรียนกวดวิชาของนักเรียนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา
2. ทำให้ทราบถึงความต้องการเรียนกวดวิชาของนักเรียนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา
3. ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของนักเรียนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ต่อสถานที่เรียนกวดวิชาที่เปิดสอนภายในอำเภอพระนครศรีอยุธยา
4. ทำให้ได้แนวทางและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการประกอบธุรกิจเปิด โรงเรียนกวดวิชา ของผู้ประกอบการที่สนใจทั่วไป

กรอบแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “ความต้องการเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอพระนครศรีอยุธยา” สามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยาจำนวน 6 โรงเรียน ซึ่งมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 3,772 คน (ที่มา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาม.ศ.น. เดือนมกราคม 2550)

กลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จของ Taro Yamane จำนวนประชากรทั้งหมด (N) 3,772 คน ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่าง (n) 444 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 11.77

การสุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น (Multistage Sampling) ดังกระบวนการดังต่อไปนี้

1. การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยแบ่งประชากรออกตามแต่ละโรงเรียน ได้ทั้งหมด 6 โรงเรียน
2. การสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดโควตา (Quota Sampling) ดูจากสัดส่วนของนักเรียนในแต่ละโรงเรียนโดยแยกตามระดับการศึกษา ม.4, ม.5 และ ม.6
3. การสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling) จากจำนวนนักเรียนที่คำนวณได้ในข้อ 2.

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่นำมาใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างโดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างเป็นประเด็นคำถามได้ 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ, สถานศึกษา, ระดับการศึกษาของนักเรียน, ผลการเรียน, แผนการเรียน, คณะที่เลือกสอบเอ็นทรานซ์, ระดับการศึกษาของผู้ปกครองและอาชีพของผู้ปกครอง

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการเรียนกวดวิชาของนักเรียนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยจัดทำแบบสอบถามในลักษณะคำถามแบบปลายปิดให้เลือกตอบ จำนวน 13 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความต้องการเรียนพิเศษของนักเรียนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยจัดทำแบบสอบถามลักษณะการประมาณความคิดเห็น (Rating Scale) 5 ระดับ โดยใช้วิธีวัดตามแบบของ Likert Scale จำนวน 12 ข้อ

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นของนักเรียนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ต่อสถานที่เรียนกวดวิชาที่เปิดสอนภายในอำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยจัดทำแบบสอบถามในลักษณะคำถามแบบปลายปิดให้เลือกตอบ จำนวน 3 ข้อ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ใช้การวัดระดับนามมาตรา (Nominal) ในคำถามส่วนที่ 1, 2 และ 4 โดยคำถามในแบบสอบถามเป็นแบบหลายทางเลือก (Multiple – Choice Question) ใช้คำถามแบบปิด (Close ended)

ใช้การวัดระดับอันดับมาตรา (Ordinal) ในคำถามส่วนที่ 3 โดยคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้วิธีวัดตามแบบของ Likert Scale โดยมีการแปรผลค่าเฉลี่ยของคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลปฐมภูมิโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายภายในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จำนวนทั้งหมด 6 แห่ง ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง 444 ตัวอย่าง โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. สํารวจรายชื่อโรงเรียนมัธยมปลายทั้งหมดภายในอำเภอพระนครศรีอยุธยา จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
2. แบ่งเก็บข้อมูลของนักเรียน โดยกำหนดโควตาในการเก็บข้อมูลจากจำนวนนักเรียนที่คำนวณได้ในหัวข้อประชากรและกลุ่มตัวอย่างด้านบน
3. ให้เจ้าหน้าที่เก็บข้อมูลจำนวน 3 คน ออกเก็บข้อมูลตามข้อ 2. โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลประมาณ 3 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาดำเนินการตรวจสอบข้อมูล ความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม แยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก จากนั้นนำแบบสอบถามมาลงรหัส (Coding) แล้วนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดทำการบันทึก โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม, พฤติกรรมการเรียนพิเศษของนักเรียนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา และความต้องการเรียนพิเศษของนักเรียนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ในการแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage) ในรูปตาราง
2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความคิดเห็นของนักเรียนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ต่อสถานที่เรียนพิเศษที่เปิดสอนภายในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ใช้ค่าสถิติเชิงปริมาณ ในการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในรูปตาราง

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่อง “ความต้องการเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอพระนครศรีอยุธยา” ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านข้อมูลทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 72.5 ศึกษาที่โรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ คิดเป็นร้อยละ 41.1 ศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 42.8 มีผลการเรียน 2.51 – 3.00 คิดเป็นร้อยละ 32.1 เรียนแผนการเรียนคณิตศาสตร์ – วิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 52.2 เลือกสอบเอ็น ทรานซ์คณะนิติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 12.3 ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 34.5 ผู้ปกครองมีอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 29.7 ครอบครัวมีรายได้ต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 26.1

2. ด้านพฤติกรรมการเรียนกวดวิชา

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เรียนกวดวิชา คิดเป็นร้อยละ 59.7

เฉพาะกลุ่มที่ไม่ได้เรียนกวดวิชาในปัจจุบันและไม่เคยเรียนกวดวิชามาก่อนเลขส่วนใหญ่ไม่เลือกเรียนกวดวิชานอกเหนือจากการเรียนที่โรงเรียนเนื่องจากไม่มีเวลาเรียนเพราะต้องช่วยแบ่งเบาภาระทางบ้าน คิดเป็นร้อยละ 3.4 ในอนาคตคิดว่าจะเรียนกวดวิชา คิดเป็นร้อยละ 5.3

เฉพาะกลุ่มที่ไม่ได้เรียนกวดวิชาในปัจจุบันแต่เคยเรียนกวดวิชามาก่อนส่วนใหญ่ที่เลือกเรียนกวดวิชาเนื่องจาก ต้องการเทคนิควิธีการใหม่ๆ นอกเหนือจากในห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 8.7 และที่เลิกเรียนกวดวิชาเนื่องจาก คิดว่าจะสามารถทบทวนบทเรียนเองได้ คิดเป็นร้อยละ 12.6

เฉพาะกลุ่มที่เรียนกวดวิชาในปัจจุบันส่วนใหญ่ที่เลือกเรียนกวดวิชาเนื่องจาก ต้องการเทคนิควิธีการเรียนใหม่ๆ นอกเหนือจากในห้องเรียน คิดเป็นร้อยละ 24.2 เรียนกวดวิชาช่วงวันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ครึ่งวันเช้าหรือบ่าย คิดเป็นร้อยละ 35.7 เรียนกวดวิชา 1 ครั้งต่อสัปดาห์ คิดเป็นร้อยละ 25.8 เลือกเรียนรายวิชาที่เรียนไม่เข้าใจ คิดเป็นร้อยละ 28 เดินทางไปเรียนกวดวิชาโดยรถโดยสารประจำทาง คิดเป็นร้อยละ 39.1 เสียค่าลงทะเบียนเรียนต่อรายวิชา 2,001 – 2,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.2 คิดว่าใช้จ่ายที่เหมาะสมในการลงทะเบียนเรียนต่อรายวิชา 1,000 – 1,500 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.6 เลือกเรียนกวดวิชาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คิดเป็นร้อยละ 43.5

3. ด้านความคิดเห็นต่อความต้องการเรียนกวดวิชาในอำเภอพระนครศรีอยุธยา

ผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวมมีความคิดเห็นว่าการเลือกเรียนกวดวิชาของนักเรียนมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.92) โดยปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกเรียนกวดวิชาของนักเรียนในอันดับแรกคือ วัตถุประสงค์การศึกษาและสถาบันการศึกษาของผู้สอน ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = 0.86) รองลงมาคือ บรรยากาศโดยรอบสถานที่เรียนกวดวิชา ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.83) และสภาพห้องเรียน ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.87) ตามลำดับ

4. ด้านความคิดเห็นต่อสถานที่เรียนกวดวิชาที่เปิดสอนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา

ผู้ตอบแบบสอบถามเฉพาะกลุ่มที่เรียนกวดวิชาในปัจจุบันส่วนใหญ่รู้ข่าวการเปิดสอนจากเพื่อนที่เรียนอยู่ก่อนแล้ว คิดเป็นร้อยละ 39.9 และรู้ข่าวการเปิดสอนจากใบปลิวที่ทางสถานที่เรียนกวดวิชาแจกตามแหล่งชุมชนต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 32.4 แต่จากคำแนะนำของอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 44.9 และจากเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 56.3 นั้นผู้ตอบแบบสอบถามไม่รู้ว่าจากช่องทางดังกล่าว

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อสถานที่เรียนกวดวิชาในอำเภอพระนครศรีอยุธยาว่าคุณภาพทัดเทียมในกรุงเทพ คิดเป็นร้อยละ 21.7 มีความสนใจปานกลางที่จะเรียนกวดวิชาจากสถาบันที่เปิดสอนในอำเภอพระนครศรีอยุธยา คิดเป็นร้อยละ 33.1

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา “ความต้องการเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอพระนครศรีอยุธยา” มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ได้แก่

1. จากผลงานวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กำลังเรียนกวดวิชาเพื่อต้องการเทคนิควิธีการใหม่ๆ นอกเหนือจากในห้องเรียน และยังต้องการให้สอบเอ็นทรานซ์ให้ได้ในคณะที่ตั้งใจไว้ และยังพบว่า ช่วงเวลาที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความสนใจเรียนกวดวิชาคือวันเสาร์หรือวันอาทิตย์ ใช้เวลาเรียนครั้งวันต่อสัปดาห์ เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ มีรายได้อยู่ในระดับปานกลาง จึงทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนกวดวิชาได้ในบางรายวิชาและบางช่วงเวลา ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกเรียนกวดวิชาเฉพาะรายวิชาที่เรียนแล้วไม่เข้าใจในชั้นเรียน และรายวิชาที่ต้องการความรู้เพิ่มเติมนอกเหนือจากในชั้นเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือกสถานที่เรียนกวดวิชาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพราะเดินทางได้สะดวก สามารถเดินทางไปเรียนกวดวิชาได้ด้วยตนเองโดยรถโดยสารประจำทาง ส่วนค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมในการลงทะเบียนเรียนกวดวิชาต่อรายวิชา ควรอยู่ระหว่าง 1,000 – 1,500 บาท

2. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พิจารณาเลือกสถานที่เรียนกวดวิชาจากวัตถุประสงค์การศึกษาและสถาบันการศึกษาของผู้สอน เนื่องจากทัศนคติของผู้เรียนที่ให้ความสำคัญกับชื่อสถาบันการศึกษา และชื่นชอบกับผู้สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษานั้น จึงเป็นเหตุจูงใจให้เลือกเรียนกวดวิชาที่สถาบันกวดวิชานั้น ส่วนปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีผลต่อการเลือกสถานที่เรียนกวดวิชา ได้แก่ สถานที่อำนวยความสะดวกรอบๆ บริเวณ ได้แก่ ร้านสะดวกซื้อ, ป้ายรถเมล์, ห้างสรรพสินค้า, ร้านอาหาร, ร้านที่สามารถใช้เวลาว่างจากการเรียนเพื่อการพักผ่อน และร้านอินเทอร์เน็ต เป็นต้น สภาพห้องเรียนควรเน้นเรื่องความสะดวก อากาศเย็นสบาย สามารถมองเห็นอาจารย์ผู้สอนได้ชัดเจน ดังนั้นจึงควรจัดจำนวนผู้เรียนให้เหมาะสมไม่แออัดเกินไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้

เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในอำเภอพระนครศรีอยุธยาเท่านั้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและให้ความสำคัญกับการเรียน จึงทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนกวดวิชา ซึ่งอาจจะแตกต่างจากนักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนต่างอำเภอ ดังนั้นควรทำการวิจัยโดยศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีความครอบคลุมไปถึงโรงเรียนในต่างอำเภอด้วย เพื่อจะทำให้ทราบความต้องการในการเรียนกวดวิชาที่แท้จริง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีเหตุผลในการเลือกเรียนกวดวิชา เนื่องจากต้องการเทคนิควิธีการเรียนใหม่ๆ นอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียนเป็นหลัก ดังนั้น จึงควรทำวิจัยศึกษานักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในอำเภอต่างๆ ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาด้วย จะทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์เพื่อใช้ในการพิจารณาเปิดสถาบันกวดวิชาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ก่อเกียรติ วิริยะกิจพัฒนา (2550). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. กรุงเทพฯ: ว่างอักษร.
- กษิตศ ใจผา (2548). **พฤติกรรมทางเลือกใช้บริการโรงเรียนกวดวิชาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตเทศบาลนครเชียงราย**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- จิตมา อัจฉริยกุล (2544). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนกวดวิชาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร**. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต พัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2545). **การกวดวิชาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย**. งานวิจัยเพื่อนำเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักสภากรัฐมนตรี. สำนักพิมพ์องค์การค้ำของคุรุสภา. กรุงเทพฯ.
- ทิพวรรณ สุนทรเทพวรากุล (2547). **ปัจจัยการตัดสินใจของผู้ใช้บริการในการเลือกโรงเรียนกวดวิชา**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ. (2541). **พฤติกรรมองค์การ: ทฤษฎีและการประยุกต์**. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 83-128.
- Frunzi, G. L. & Savini, P. L. (1997). **Supervision, The art of management**. Prentice Hall. Upper Saddle River, N.J.

การสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา

¹ กรมการพัฒนาชุมชน

มีการพูดถึงคำว่า “เครือข่าย” บ่อยครั้งขึ้นในหมู่นักพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะเมื่ออ้างถึงการดำเนินงาน ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน ขณะเดียวกันในสังคมทั่วไป คำว่า “เครือข่าย” ก็มีความสำคัญมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับนานาชาติ ผู้คนพูดถึงเครือข่ายของหน่วยงานการพัฒนา วิจัย ธุรกิจ เครือข่ายประชาสังคม เครือข่ายประชารัฐ และในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ คนบางกลุ่มมอง “เครือข่าย” ว่าเป็นเพียงคำที่รู้กันเฉพาะในวงการหนึ่ง แต่ปัจจุบันมีองค์กรจำนวนมากตระหนักว่า “เครือข่าย” เป็นเครื่องมือที่มีคุณค่าในการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารระหว่างกันขององค์กรที่มีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกัน หรือเกี่ยวข้องกันให้ได้ประโยชน์สูงสุดภายใต้ทรัพยากรที่จำกัด

เครือข่ายคืออะไร เครือข่ายทำงานอย่างไร ทำไมบางเครือข่ายประสบความสำเร็จ แต่บางเครือข่ายไม่ประสบความสำเร็จ ในขณะที่จำนวนเครือข่ายมีเพิ่มขึ้นมากมาย แต่ยังไม่มีการศึกษาอย่างจริงจังถึงความแตกต่างในการดำเนินงานของเครือข่าย องค์ประกอบของความสำเร็จและปัญหาของเครือข่าย

เอกสารนี้แปลมาจากหนังสือของ IFRTD (The International Forum for Rural Transport and Development) เรื่อง Networking for Development เขียนโดย Paul Starkey โดยเฉพาะส่วนที่ 1 ซึ่งเป็นแนวคิด ทฤษฎีที่ Starkey สรุปลงจากประสบการณ์การทำงานในฐานะที่ปรึกษาทางวิชาการด้านการสร้างเครือข่ายในแอฟริกา และการประชุมเชิงปฏิบัติการกับเครือข่ายองค์กรการพัฒนา 40 แห่งทั่วโลก มานำเสนอ

รูปแบบเครือข่ายและประโยชน์จากการสร้างเครือข่าย

1. ความหมาย

เครือข่าย คือ กลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดรูปหรือจัดระเบียบโครงสร้างที่คนหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระ

ในความหมายนี้ สำคัญคือ ความสัมพันธ์ของสมาชิกในเครือข่ายต้องเป็นไปโดยสมัครใจ กิจกรรมที่ทำในเครือข่ายต้องมีลักษณะเท่าเทียมหรือแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน และการเป็นสมาชิกเครือข่ายไม่มีผลกระทบต่อความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเองของคนหรือองค์กรนั้นๆ

2. การสร้างเครือข่าย

การสร้างเครือข่าย หมายถึง การทำให้มีการติดต่อและการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการร่วมมือกันด้วยความสมัครใจ ในทัศนะของ Starkey การสร้างเครือข่ายควรสนับสนุนและอำนวยความสะดวก

¹ คัดลอกจาก <http://www.northphc.org/doc/net.doc> ซึ่งเขียนโดย ขนิษฐา กาญจนรังษิณันท์

ความสะดวกให้สมาชิกในเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันที่เพื่อนที่ต่างก็มีความเป็นอิสระ มากกว่าทำให้เกิดการคับค้ำสมาคมแบบฟุ้งฟิง นอกจากนี้การสร้างเครือข่ายต้องไม่ใช่การสร้างระบบติดต่อเผยแพร่ข่าวสารแบบทางเดียว เช่น การถ่ายทอดข่าวสารทางสื่อสารมวลชน การส่งนิตยสารจดหมายข่าวให้กับสมาชิก เหล่านี้ไม่ใช่เครือข่าย เครื่องมือของการสื่อสารมวลชนอาจนำมาใช้ในเครือข่ายได้ แต่การใช้เครื่องมือเหล่านี้เพียงอย่างเดียวไม่สามารถเรียกได้ว่าเป็นการสร้างเครือข่าย

ดังนั้น เครือข่ายจึงไม่ใช่การส่งจดหมายข่าว ไปให้สมาชิกตามรายชื่อเท่านั้น แต่ต้องมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน

3. ความจำเป็นที่ต้องมีเครือข่าย

เครือข่ายในการพัฒนาจะไม่จำเป็น ถ้าคนหรือองค์กรมีการติดต่อสัมพันธ์กันกับคนหรือองค์กรในสาขาเดียวกัน ทั้งแนวตั้งและแนวราบอยู่แล้วเป็นอย่างดี (เช่น มีการติดต่อกันระหว่างหน่วยงานวิจัย หน่วยงานพัฒนา หน่วยงานฝึกอบรม หน่วยงานส่งเสริม และหน่วยงานสนับสนุน โครงการพัฒนาชนบท) หรือองค์กรต่าง ๆ ทราบถึงสิ่งที่เป็นจริงเกี่ยวกับนโยบาย ผลการวิจัยและการดำเนินงานในที่ต่างๆ ทราบถึงแหล่งวิชาการ แนวทางการพัฒนาทางการบริหาร สังคม เศรษฐกิจต่างๆ ของประเทศ รวมทั้งข้อดีข้อเสียของแต่ละแห่ง และแต่ละแนวทางการพัฒนา มีทรัพยากรที่จะดำเนินงานของตนเอง สามารถร่วมมือกับเพื่อนในวงการเดียวกันในหนทางที่องค์กรของตนจะได้รับประโยชน์ หรือทำให้รัฐบาล องค์กร และชุมชน รับฟังข้อเสนอแนะขององค์กรของตนได้อยู่แล้ว

แต่ในความเป็นจริงไม่ใช่เช่นนั้น หน่วยงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานพัฒนาเอกชนหรือหน่วยงานพัฒนาของรัฐ ต่างหน่วยต่างทำงานกันไปไม่เคยเกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่ทำงานคล้ายคลึงกัน ยุ่งอยู่กับการแก้ปัญหาวันต่อวัน เพื่อให้หน่วยงานของตนอยู่รอด มีการทำงานซ้ำซ้อนกันในพื้นที่เดียวกัน แต่ละหน่วยงานก็มีการส่งข่าวสารข้อมูลไหลเวียนกันอยู่ภายในหน่วยงานของตน และข้อมูล ข่าวสารมีค่อนข้างจำกัด การทำงานใช้กรอบความคิดหรือหลักการเฉพาะที่เคยใช้อย่างใดอย่างหนึ่ง พัฒนาในสาขาแคบๆ และเป็นไปตามนโยบายขององค์กร หรือแม้แต่องค์กรชุมชนในหมู่บ้านเดียวกันก็ต่างกลุ่มต่างทำงานของตนไปไม่เคยติดต่อช่วยเหลือกิจการของกันและกัน ไม่เคยให้คำปรึกษาหารือซึ่งกันและกันก็มีอยู่มากมาย

เมื่อเป็นเช่นนี้ ในยามที่ต้องการเครื่องมือในการพัฒนา ซึ่งอาจเป็นปัจจัยนำเข้า เทคโนโลยี การฝึกอบรม แนวความคิดในการวิจัย ข้อเสนอโครงการหรืออื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมการพัฒนาบุคคลหรือองค์กร ก็จะใช้สิ่งต่างๆ ที่พอจะหาได้ใกล้มือ และอาจมีการออกแบบใหม่ หรือสร้างขึ้นใหม่ถ้าจำเป็นซึ่งต้องเสียเวลานับหลายวัน

เครือข่ายสามารถช่วยแก้ปัญหาข้างต้นได้ ด้วยการเปิดโอกาสให้บุคคลและองค์กรได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งบทเรียนและประสบการณ์กับบุคคลหรือองค์กรที่อยู่นอกหน่วยงานหรือองค์กรของตน และให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน

4. รูปแบบของเครือข่าย

เครือข่ายมีรูปแบบมากมาย และมีบางคนพยายามจำแนกโดยใช้คุณลักษณะของสมาชิก พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ กิจกรรมหลัก วัตถุประสงค์ และ โครงสร้างของเครือข่าย เป็นเกณฑ์

4.1 คุณลักษณะของสมาชิก

เครือข่ายอาจจำแนกตามประเภทของสมาชิก เช่น ชาวนา นักวิจัย หรือวิศวกร บางคนรวมคนที่ทำงานในระดับเดียวกันเป็นประเภทเดียวกันหรือเน้นเครือข่ายแนวราบ เช่น เครือข่ายชาวนา (ประกอบด้วยคนที่ป็นชาวนาเท่านั้น) บางคนก็รวมคนที่ทำงานสาขาเดียวกันแต่ต่างระดับกันเข้าด้วยกัน หรือเน้นเครือข่ายแนวตั้ง เช่น ชาวนา นักวิจัยด้านการเกษตร หน่วยงานกำหนดนโยบายการเกษตร และหน่วยงานระหว่างประเทศที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการเกษตร เป็นต้น บางเครือข่ายมีสมาชิกแบบบุคคล แต่บางแห่งก็มีสมาชิกเป็นองค์กรหรือสถาบัน และบางแห่งมีปะปนกัน

4.2 พื้นที่ทางภูมิศาสตร์

เป็นการจำแนกเป็นเครือข่ายที่ดำเนินงานในพื้นที่หนึ่ง บางแห่งก็เป็นเครือข่ายระดับประเทศ บางแห่งเป็นเครือข่ายระดับภูมิภาค บางเครือข่ายก็เป็นเครือข่ายระดับชุมชนลุ่มน้ำ เช่น เครือข่ายเกษตรกรภาคเหนือ เป็นต้น หรืออาจแบ่งตามเขตที่มีระบบนิเวศทางการเกษตรเหมือนกัน เช่น เครือข่ายข้อมูลข่าวสารในพื้นที่แห้งแล้ง (Arid Lands Information Network)

4.3 วัตถุประสงค์ของเครือข่าย

เครือข่ายจำนวนมากตั้งขึ้นเพื่อปรับปรุงการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างสมาชิก และการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารเป็นวัตถุประสงค์หลักของเครือข่าย บางเครือข่ายตั้งขึ้นเพื่อความร่วมมือในการวิจัยศึกษา ฝึกอบรม หรือตลาด บางเครือข่ายมุ่งเพื่อแลกเปลี่ยนเครื่องมือในการประกอบอาชีพ (เช่น เครือข่ายเครื่องจักรกลทางการเกษตร) บางเครือข่ายมุ่งเป็นกลุ่มพลังกระตุ้นความตระหนักของสังคม และเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของสมาชิก เครือข่ายหลายแห่งมีวัตถุประสงค์หลายด้าน ทั้งแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทั้งร่วมมือกันในการจัดการฝึกอบรมและวิจัย รวมทั้งผลักดันนโยบาย

4.4 การจัดการเครือข่าย

บางเครือข่ายมีรูปแบบเป็นทางการและรวบอำนาจ โดยมีการส่งข่าวถึงกันผ่านองค์กรแกนที่เป็นศูนย์กลาง เครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง แต่บางแห่งก็รวมเป็นเครือข่ายแบบไม่เป็นทางการ และกระจายอำนาจ โดยเน้นการติดต่อกันโดยตรงระหว่างสมาชิก เครือข่ายไม่เป็นทางการมักจะเกิดขึ้นจากระดับรากหญ้า หรือในองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการตัดสินใจขององค์กรระดับล่าง แต่ก็มีแนวโน้มที่พัฒนาเป็นเครือข่ายที่รวมศูนย์มากขึ้น

5. การใช้คำว่า “เครือข่าย” ที่ไม่ถูกต้อง

เครือข่ายทางการและรวมศูนย์ที่เกิดขึ้นจากการวางแผนของหน่วยเหนือ เช่น จากหน่วยงานราชการ องค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชน หรือหน่วยงานภาคเอกชนที่ให้การอุดหนุนเงินทุน บางเครือข่ายดำเนินงานโดยคนกลุ่มเดียว รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหน่วยหนึ่ง ไม่มีการติดต่อกับองค์กรอื่น ๆ ที่เป็นสมาชิก เหล่านี้ไม่ใช่เครือข่ายที่แท้จริง เพราะเครือข่ายที่แท้จริงต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน และการติดต่อสัมพันธ์กันของสมาชิกที่ต่างก็มีอำนาจอิสระของตน พวกนี้ใช้คำว่า “เครือข่าย” เพื่อภาพลักษณ์ในสังคม เป็นการใช้แนวความคิดของการสร้างเครือข่ายที่ผิด ซึ่งไม่ควรให้การสนับสนุนอย่างยิ่ง

6. ประโยชน์ของเครือข่าย

ประโยชน์เฉพาะหน้าของเครือข่ายเห็นได้จากผลงานที่สมาชิกดำเนินการ ส่วนประโยชน์ระยะยาว จะบังเกิดในรูปของควมมีประสิทธิภาพของการวิจัยและพัฒนา การถ่ายทอดวิธีการทำงาน และระบบที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เครือข่ายในการพัฒนามีประโยชน์หลายประการ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ สมาชิก และกิจกรรมของเครือข่าย ซึ่งพอจะรวบรวมได้ดังนี้

6.1 เครือข่ายช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ เครื่องมือ และสื่อ ผ่านการประชุม การทดลองปฏิบัติการ การประชาสัมพันธ์ และการให้ความร่วมมือกันในการดำเนินโครงการ การแบ่งปันทักษะและประสบการณ์ให้แก่กัน เป็นการเสริมความสมบูรณ์ให้กับสมาชิกเครือข่ายทั้งหมด ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลหรือองค์กร

6.2 การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการประสานงานในเครือข่าย ช่วยลดการทำงาน และการใช้ทรัพยากรซ้ำซ้อน ทำให้การพัฒนาสามารถดำเนินไปได้ก้าวหน้า รวดเร็ว และส่งผลต่อสังคมในวงกว้างยิ่งขึ้น

6.3 เครือข่ายสามารถเชื่อมโยงคนที่อยู่ในระดับต่างกัน มีวิธีการทำงาน การจัดองค์กร และมีภูมิหลัง ต่างกันที่ไม่มีโอกาสต่อกัน เข้าด้วยกัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น นำไปสู่การทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย

6.4 เครือข่ายสามารถทำให้คนและองค์กรที่ไม่มีความสัมพันธ์กันได้ทราบว่ายังมีบุคคลหรือหน่วยงานอื่นอีกมากที่สนใจทำงานในเรื่องเดียวกัน และเผชิญปัญหาเหมือนกัน

6.5 เครือข่ายสามารถทำให้ความต้องการของประชาชนได้รับการสนองตอบจากรัฐ

6.6 เครือข่ายช่วยชี้ให้เห็นปัญหาและประเด็นการพัฒนาที่ซับซ้อนและท่วมทับในหมู่บ้าน

6.7 เครือข่ายช่วยเชื่อมหน่วยงานวิชาการและแหล่งทุนกับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ

6.8 เครือข่ายทำให้คนและองค์กรได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ได้รับกำลังใจ การจูงใจ และการยอมรับ ซึ่งมีความสำคัญต่อหน่วยเล็ก ๆ ที่อยู่นอกระบบราชการ

7. ปัญหาทั่วไปของเครือข่าย

เครือข่ายมักเผชิญกับปัญหาในการจัดระเบียบองค์กรไม่น้อย บางแห่งก็มีปัญหาในแง่ของโครงสร้าง และการเงิน บางแห่งมีปัญหาด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องในเครือข่าย ปัญหาที่นำมาเสนอในที่นี้ไม่ได้จัดว่าปัญหาใดมีความสำคัญกว่าปัญหาใด

8. การขาดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

โดยทั่วไปเครือข่ายจะเกิดขึ้นมาจากความต้องการจำเป็นบางอย่างของกลุ่มบุคคลหรือองค์กรจำนวนหนึ่ง ซึ่งความต้องการจำเป็นดังกล่าวจะถูกนำมากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของเครือข่าย แต่ก็มีเครือข่ายบางแห่งไม่เคยมีการกำหนดเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนไว้เลย เมื่อเครือข่ายไม่มีทิศทางวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน บุคคลหรือองค์กรสมาชิกที่มีความเข้มแข็งกว่า ก็มีโอกาสดำเนินการรอบงำชักจูงเครือข่ายไปในทางที่เป็นประโยชน์เฉพาะกับ

บุคคลหรือองค์กรที่มีอำนาจมากกว่านั่นเอง นอกจากนี้การไม่มีวัตถุประสงค์ของเครือข่ายที่ชัดเจนยังทำให้การติดตามประเมินผลเครือข่ายไปได้ยาก เพราะไม่รู้ว่าจะวัดผลสัมฤทธิ์ของเครือข่ายที่ตรงไหน อีกทั้งเป็นการยากที่จะคงไว้ซึ่งประโยชน์ของมวลสมาชิก เครือข่ายลักษณะนี้ให้ผลต่อสมาชิกที่สามารถวัดได้นั้นน้อยมาก
